

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

สรุปการประชุมคุนหมิงอาเซียนฯ ครั้งที่ ๑-๓/๒๕๖๒

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

เอกสารวิชาการ เรื่อง “สรุปการประชุมศูนย์อาเซียนศึกษา สถาบันวิชาการป้องกัน
ประเทศ ครั้งที่ ๑ - ๓ / ๒๕๖๒”

พิมพ์ครั้งที่ ๑ - กรุงเทพฯ จำนวน ๑๐๐ เล่ม

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ๒๕๖๑, ๗๐ หน้า

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. การพิมพ์ พ.ศ. 2537

© ลิขสิทธิ์ภาษาไทย เป็นของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ผู้อำนวยการ	: พลอากาศตรี ภูมิใจ	เลขสุนทรการ
บรรณาธิการเล่ม	: พันเอก ประเทือง	ปิยะกะโพธิ์
ที่ปรึกษา	: พันเอก กิตติ	คงสมบัติ
	: นาวาอากาศเอก ชนินทร	เฉลิมทรัพย์
	: นาวาอากาศเอกหญิง พัฒน์ชิตา	ธีรารอดมวิทย์
	: นาวาอากาศเอก ชูศักดิ์	เกษตรวิทย์
	: พันโท อารังชัย	हनุนภักดี
ผู้เรียบเรียง	: นาย กนกกฤษณ์	รักษาพรหมณ์
บรรณาธิการประจำกอง	: เรือเอกหญิง จิตรภรณ์	จิตรธร
	: เรืออากาศตรีหญิง ศิวลีย์	สิริโรจน์บริรักษ์
	: นางสาว นิตยา	งานไว
ศิลปกรรม	: สิปปาทหญิง กนกรดา	คล้ายธานี
	: นางสาว รินทร์ภัส	อิสระทิพวงค์
พิสูจน์อักษร	: นางสาว จุฬารัตน์	บุญประเสริฐ

จัดพิมพ์โดย

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

62 ถนนวิภาวดี แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์/โทรสาร 0 2275 5716 เว็บไซต์ www.sscthailand.org

สรุปการประชุมคุนหมิงอาเซียนฯ ครั้งที่ ๑-๓/๒๕๖๒

คำนำ

ศูนย์อาเซียนศึกษา สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้มีการดำเนินการจัดการประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษาเป็นประจำทุกปี โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นเวทีทางวิชาการให้ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน (กองทัพ รัฐบาล เอกชน และประชาสังคม) ได้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งประสบการณ์และองค์ความรู้ พร้อมทั้งร่วมวิเคราะห์และเสนอแนวทางในประเด็นเกี่ยวกับสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ภายใต้กรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Minister's Meeting: ADMM)

เอกสารทางวิชาการฉบับนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นการสรุปผลการประชุมฯ ในแต่ละครั้ง รวมทั้งสิ้นจำนวน ๓ ครั้ง โดยศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ในฐานะเลขานุการของศูนย์อาเซียนศึกษา ได้ดำเนินการสรุปประเด็นสำคัญ และบทวิเคราะห์ทางด้านสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของประเทศไทยและชาติสมาชิกอาเซียน พร้อมทั้งจัดทำเป็นเอกสารฉบับสมบูรณ์ (รูปเล่ม) เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการศึกษา ค้นคว้า และเผยแพร่ผลงานของศูนย์อาเซียนศึกษา

ศูนย์อาเซียนศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานของท่าน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดและดำเนินยุทธศาสตร์ของประเทศไทยต่อประชาคมอาเซียน ต่อไป

ศูนย์อาเซียนศึกษา
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
๑๕ มีนาคม ๒๕๖๒

สารบัญ

หน้า

บทสรุปผู้บริหาร

คำนำ

สารบัญ

ประวัติการก่อตั้งศูนย์อาเซียนฯ	หลักการและเหตุผล ขอบเขต และการดำเนินงาน	๑
การประชุมฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒	เรื่อง “สถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน และ อินโด - แปซิฟิก : ผลกระทบต่อไทย และอาเซียน”	๓
การประชุมฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒	เรื่อง “วิกฤตการณ์โรฮิงจา...ความท้าทายของไทย ต่อการเป็นประธานอาเซียน”	๓๐
การประชุมฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๒	เรื่อง “ทิศทางการเมืองมาเลเซียผลกระทบต่อความมั่นคง ของไทย”	๕๐
ภาคผนวก		๘๗

บทสรุปผู้บริหาร

ศูนย์อาเซียนศึกษา สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้เป็นแหล่งค้นคว้า วิจัย รวบรวมข้อมูล และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นในกลุ่มชาติสมาชิกอาเซียนเป็นหลัก เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อผู้บังคับบัญชา และเป็นแหล่งข้อมูลให้แก่บุคลากรในกองทัพ ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ มีการจัดการประชุมฯ จำนวน ๓ ครั้ง โดยแต่ละครั้งมีสาระสำคัญ คือ

การประชุมฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ ภายใต้หัวข้อเรื่อง “สถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนและอินโด - แปซิฟิก : ผลกระทบต่อไทยและอาเซียน” มีสาระสำคัญ คือ สถานการณ์ภัยคุกคามความมั่นคงของภูมิภาคอาเซียนในอนาคต ได้แก่ การก่อการร้าย ภัยคุกคามทางไซเบอร์ การขยายอิทธิพลของชาติมหาอำนาจ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และความมั่นคงทางทะเล ส่วนในประเด็นเกี่ยวกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการทหารของจีน เริ่มทำให้หลายประเทศในภูมิภาคเชื่อว่าไม่จำเป็นต้องปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยก็สามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้เช่นกัน ในขณะที่สหรัฐฯ มีความกังวลว่าประเทศต่าง ๆ หันไปลอกเลียนแบบวิธีการของจีนเพิ่มมากขึ้น จึงดำเนินมาตรการยับยั้งไม่ให้จีนยิ่งใหญ่ไปกว่านี้ จีนเองก็มีความหวาดระแวงต่อสถานการณ์อินโด - แปซิฟิกเช่นกัน โดยมองว่าสหรัฐฯ ดำเนินยุทธศาสตร์ปิดล้อมและสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของจีน จึงได้จัดทำสมุดปกขาวเรื่อง “China’s Policies on Asia-Pacific Security Cooperation” ขึ้น เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อีกทั้งจีนพยายามสร้างความสัมพันธ์กับอาเซียนผ่านการลงทุน และแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการเจรจากับอาเซียนทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคี ในขณะที่สหรัฐฯ เองก็เลือกใช้ยุทธศาสตร์การทูตแบบเอกภาคีนิยม (Unilateralism) โดยไม่ใช้เวทีแบบพหุภาคี (Multilateral) ส่งผลทำให้อาเซียนถูกลดบทบาทลง ฉะนั้น ไทยในฐานะประธานอาเซียนควรขับเคลื่อนนโยบายกระชับความสัมพันธ์ทางการทหารในลักษณะทั้งทวิภาคี ไตรภาคี และจตุภาคีกับชาติสมาชิกอาเซียนให้มากขึ้น และควรพิจารณาถึงผลประโยชน์อย่างรอบด้านก่อนตัดสินใจดำเนินนโยบายระหว่างประเทศกับจีนและสหรัฐฯ

การประชุมฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ ภายใต้หัวข้อเรื่อง “วิกฤตการณ์โรฮิงญาจากความท้าทายของไทยต่อการเป็นประธานอาเซียน” มีสาระสำคัญ คือ

พัฒนาการของความขัดแย้งระหว่างชาวเมียนมาและชาวโรฮีนจา นั้น เกิดขึ้นมาจากหลายปัจจัย ได้แก่ การสู้รบในสมัยพระเจ้าปดุง การที่ชาวโรฮีนจาถูกเกณฑ์มาช่วยอังกฤษสู้รบกับเมียนมา รัฐบาลเมียนมาไม่ให้อาณาเขตความเป็นพลเมืองแก่ชาวโรฮีนจาที่เข้ามาอยู่อาศัยภายหลังปี ค.ศ.๑๙๘๒ ความแตกต่างทางชาติพันธุ์ (ทั้งลักษณะรูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ) และรัฐบาลเมียนมาไม่ยอมรับชาวโรฮีนจาเป็นชนกลุ่มน้อยของตน เป็นต้น ในขณะที่ภูมิรัฐศาสตร์ของรัฐยะไข่ ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ที่มีลมมรสุมพัดผ่าน ทำให้เกิดความแร้นแค้น ต้องอพยพออกไปแสวงหางานทำนอกประเทศโดยมีเป้าหมาย คือ มาเลเซีย เพราะมีความคล้ายคลึงกันทั้งการนับถือศาสนา ผิวพรรณ และรูปร่างหน้าตา ส่วนไทยนั้นเป็นเพียงประเทศทางผ่านและจุดพักเท่านั้น ซึ่งจากข้อมูลของหน่วยงานด้านความมั่นคงพบว่า สถิติการจับกุมชาวโรฮีนจาที่ลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายลดลง สืบเนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและการบริหารจัดการปัญหาที่ดีของรัฐบาลไทย ฉะนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรใช้มาตรการเชิงป้องกันอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่อง และในฐานะประธานอาเซียนไทยควรสนับสนุนการแก้ไขปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชนของชาวโรฮีนจาตามหลักสากล ด้วยสันติวิธี และไม่เข้าไปเป็นคู่ขัดแย้งเสียเอง อีกทั้ง ควรสร้างความชัดเจนให้ได้ว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาภายในของเมียนมาหรือไม่ ที่สำคัญหากมีความจำเป็นต้องแสดงท่าทีในฐานะประธานอาเซียน ไทยควรแสดงบทบาทภายใต้มิติของอาเซียน เพื่อไม่ให้กระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทย - เมียนมา

การประชุมฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๒ ภายใต้หัวข้อเรื่อง “ทิศทางการเมืองมาเลเซียผลกระทบต่อความมั่นคงของไทย” โดยมีสาระสำคัญ คือ ไทยและมาเลเซียตั้งอยู่บนจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญระหว่างมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก และมีแร่ธาตุหายาก (Rare Earth) ทำให้ชาติมหาอำนาจพยายามเข้ามาเสริมสร้างความสัมพันธ์กับมาเลเซีย ซึ่งสถานการณ์ทางด้านการเมืองของมาเลเซียในอนาคต คาดว่าอดีตนายกรัฐมนตรี นายนาจิบ ราซัค อาจจะได้รับการอภัยโทษ เพราะนายนาจิบ มีความสัมพันธ์แบบเครือญาติกับสมเด็จพระราชาธิบดีพระองค์ปัจจุบัน และเนื่องจากมาเลเซียปกครองด้วยระบบสหพันธรัฐ ฉะนั้นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับรัฐจึงมีความสำคัญที่สามารถช่วยให้การแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนใต้ของไทยให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น การเดินทางเยือนไทยอย่างเป็นทางการระหว่าง ๒๔ - ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๑ นายมหาเธร์ ได้มีการแนะนำผู้อำนวยการความสะดวก (Facilitator) คนใหม่ของฝ่ายมาเลเซีย ที่ทำหน้าที่เป็นคนกลางของการเจรจาสันติภาพ แสดงให้เห็นว่าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง

ตัวผู้นำก็จะมีการเปลี่ยนแปลงทีมงานสำหรับการเจรจาสันติภาพด้วย ส่วนทิศทางการร่วมมือในอนุภาคระหว่างไทยและมาเลเซีย กล่าวคือ (๑) มาเลเซียมีแนวโน้มนโยบายในการต่อต้านการก่อการร้าย การป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติ ยาเสพติด และการค้ามนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของไทย ฉะนั้นจึงควรแสวงประโยชน์ร่วมกัน (๒) มาเลเซียมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวชายแดน ฉะนั้นไทยจึงควรแสวงประโยชน์จากเครือข่ายดังกล่าว และ (๓) การผสมผสานเชื้อชาติต่างๆ อาจเป็นโอกาสให้ไทยสามารถพัฒนาด้านภาษาได้

การประชุมศูนย์อาเซียนฯ ทั้ง ๓ ครั้ง นับว่าประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าการประชุมศูนย์อาเซียนฯ เป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิชาการ และบุคลากรของกองทัพ และนับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อหน่วยงานด้านความมั่นคง ซึ่งสามารถที่จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปเป็นฐานข้อมูลประกอบการพิจารณาการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และนโยบายด้านความมั่นคง นอกจากนี้ ยังเป็นประโยชน์ต่อกองบัญชาการกองทัพไทยเป็นอย่างยิ่ง และนับว่าเป็นความสำเร็จอย่างหนึ่งของความพยายามในการดำเนินการเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติบ้านเมืองในทุกมิติ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ว่าด้วยการผนึกกำลังป้องกันประเทศ (UNITED DEFENCE) ให้เป็นรูปธรรมสืบไป

ประวัติการก่อตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๑. หลักการและเหตุผล

จากการที่ประชาคมโลกต่างเผชิญกับสภาวะความเปลี่ยนแปลงที่ผันผวนตลอดเวลา รวมทั้งภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ล้วนส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของแต่ละประเทศในหลากหลายมิติ อีกทั้งสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วทุกมุมโลก นับว่าเป็นสิ่งท้าทายที่ประชาคมโลกจำเป็นต้องป้องกันและเตรียมพร้อมเพื่อให้สามารถรับมือกับเหตุการณ์ดังกล่าวได้อย่างทันท่วงที ทั้งนี้การรับมือต่อภัยคุกคามและความท้าทายต่าง ๆ ถือว่าเป็นเรื่องยากที่แต่ละประเทศ จะกระทำได้โดยลำพังดังเช่นในอดีต จึงนำมาซึ่งการแสวงหาความร่วมมือของแต่ละประเทศในกรอบต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือในระดับภูมิภาค ไทยในฐานะประเทศหนึ่งที่อยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน รวมทั้ง ๙ ชาติ ได้แก่ บรูไน กัมพูชา ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สปป.ลาว มาเลเซีย เมียนมา สิงคโปร์ และเวียดนาม ต่างตระหนักถึงความสำคัญของความร่วมมือภายใต้กรอบของอาเซียนเป็นอย่างมาก นำมาซึ่งการแสวงหาแนวทางในการรับมือต่อภัยคุกคามและความท้าทายต่าง ๆ ร่วมกันตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ดังนั้น การศึกษาพื้นฐานของสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคและนอกภูมิภาค จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการวางรากฐาน เพื่อก่อให้เกิดความตระหนักรู้และความเข้าใจถึงสภาพแวดล้อมของประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างถ่องแท้ อันจะนำมาซึ่งความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น และสามารถพัฒนาความร่วมมือระหว่างกันในทุกมิติให้เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นถึงความเป็นหนึ่งเดียวของอาเซียนท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ ในภูมิภาคที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ศูนย์อาเซียนศึกษา สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นโดยใช้อัตราเพื่อพลาง ตามดำริของ พลเอก มงคล อัมพรพิสิฏฐ์ อดีตผู้บัญชาการทหารสูงสุด เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้เป็นแหล่งค้นคว้า วิจัย รวบรวมข้อมูล และข้อคิดเห็นต่าง ๆ จากนักวิชาการ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร อันเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นในกลุ่มประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียนเป็นหลัก รวมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อประกอบการตัดสินใจ เป็นหน่วยงานที่เป็นแหล่งข้อมูลให้แก่บุคลากรของกองทัพที่สนใจ

ศูนย์อาเซียนศึกษา เป็นหน่วยงานขึ้นตรงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ มีผู้บัญชาการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นผู้อำนวยการ โครงสร้างของศูนย์อาเซียนศึกษาประกอบด้วย ส่วนบังคับบัญชา ส่วนวิชาการ และส่วนธุรการ โดยพิจารณาแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์อาเซียนศึกษา จากกำลังพลของกองทัพ และนักวิชาการฝ่ายพลเรือน ซึ่งในอัตรการจัดโครงสร้างของศูนย์อาเซียนศึกษา ได้กำหนดภารกิจหลักสำคัญ คือ ให้มีหน้าที่ศึกษา วิจัย และเสนอแนะงานด้านยุทธศาสตร์เกี่ยวกับประเทศในกลุ่มอาเซียน รวมทั้งเรื่องอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๒. ขอบเขตความรับผิดชอบและหน้าที่

- ๑) ศึกษาพิจารณา วัตถุประสงค์ นโยบาย และยุทธศาสตร์ของประเทศอื่น ๆ ที่มีผลต่อความมั่นคงแห่งชาติของประเทศไทย
- ๒) วางแผนและดำเนินการเกี่ยวกับการเชิญและการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ
- ๓) วางแผนและดำเนินการเกี่ยวกับการดูกิจการภายในประเทศและต่างประเทศ
- ๔) ประสานงานกับส่วนราชการ และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ๕) ร่วมทำการวิจัย และประสานงานการวิจัยกับสถาบันที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตามที่ได้รับอนุมัติ โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์แห่งชาติ
- ๖) เผยแพร่ผลงานการวิจัยและข้อมูล ตลอดจนเอกสารการวิจัยตามความเหมาะสมแก่ส่วนราชการ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการติดตามผลงานการวิจัยของศูนย์อาเซียนศึกษา

๓. การดำเนินการ

กองภูมิภาคศึกษา ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการจัดประชุมในแต่ละปี ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ มีการจัดการประชุมฯ จำนวน ๓ ครั้ง โดยลักษณะการประชุมฯ จะเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักวิชาการฝ่ายพลเรือนกับผู้บังคับบัญชา และนายทหารชั้นผู้ใหญ่ของกองบัญชาการกองทัพไทย รวมทั้งสรุปผลการประชุมฯ รายงานต่อผู้บัญชาการทหารสูงสุด และผู้บังคับบัญชาชั้นสูง และแจกจ่ายเอกสารทางวิชาการให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาใช้ประโยชน์

การประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษา ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เรื่อง

“สถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนและ อินโด - แปซิฟิก: ผลกระทบต่อไทยและอาเซียน”

ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑

ณ อิงธาร รีสอร์ท จังหวัดนครนายก

๑. หลักการและเหตุผล

สถานการณ์ด้านความมั่นคงของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วหลากหลายในปัจจุบัน มีผลกระทบต่อทุกประเทศ และเชื่อมโยงกับทุกภูมิภาคอย่างไม่อาจปฏิเสธได้ โดยเฉพาะภูมิภาคอาเซียนที่สถานการณ์ความมั่นคงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศมีพลวัตสูง และมีแนวโน้มที่ความรุนแรงจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ตัวอย่างเช่น ปัญหาการก่อการร้ายและการแพร่กระจายของแนวคิดนิยมความรุนแรง ปัญหาข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ ปัญหากลุ่มมุสลิมชาวจาฮ์ดี ปัญหาการเมืองภายในประเทศ ภัยคุกคามความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ วิกฤติภัยพิบัติขนาดใหญ่ และกระแสความกังวลเกี่ยวกับการแผ่ขยายอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจเข้ามาในภูมิภาค

สำหรับประเทศมหาอำนาจนั้น ก็ได้ให้ความสนใจในภูมิภาคอาเซียนเช่นกัน อันจะเห็นได้จากการปรับยุทธศาสตร์และนโยบายความมั่นคงภายในประเทศที่เพื่อตอบสนองผลประโยชน์แห่งชาติของตนแล้ว ยังเพื่อสนับสนุนต่อการขยายบทบาทและความเป็นผู้นำของตนในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลกอีกด้วย โดยเฉพาะสหรัฐฯ ได้มีการประกาศยุทธศาสตร์ความมั่นคงฉบับใหม่ (National Security Strategy 2017) เมื่อ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ ที่ยึดมั่นในหลักการ America First ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ การทหารและความมั่นคง โดยระบุผลประโยชน์ของชาติสำคัญ ๔ ประการ คือ (๑) การปกป้องสหรัฐฯ (๒) การส่งเสริมความมั่งคั่งของสหรัฐฯ (๓) การรักษาสันติภาพ และ (๔) การขยายอิทธิพลของสหรัฐฯ ไปยังส่วนต่าง ๆ ของโลก

ในการขยายอิทธิพลของสหรัฐฯ ไปยังส่วนต่าง ๆ ของโลก ประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์ ได้ริ้วฟื้นแนวคิด Quad หรือ Quadrilateral Security Dialogue ซึ่งเป็นการสนทนาด้านความมั่นคงจตุภาคีของ ๔ ประเทศใหญ่ คือ สหรัฐฯ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และอินเดียขึ้น ในช่วงการประชุม APEC ที่เมืองดานัง ประเทศเวียดนาม เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๐ ซึ่งมีความสอดคล้อง

กับแนวคิดและท่าทีทางยุทธศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศของญี่ปุ่น อินเดีย และออสเตรเลีย กล่าวคือ **ท่าทีของญี่ปุ่น** ที่ต้องการเชื่อมโยงภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงเข้ากับอินเดียและแอฟริกา มากขึ้นในด้านเศรษฐกิจ และเน้นส่งเสริมความร่วมมือกับสหรัฐฯ ในด้านการเมือง ดังที่นายชินโซ อาเบะ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น ได้กล่าวสุนทรพจน์เรื่อง “Confluence of the Two Seas” ที่รัฐสภาอินเดีย เมื่อปี ๒๕๕๐ และเมื่อได้รับเลือกตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งเป็นสมัยที่ ๒ เมื่อปี ๒๕๕๕ ซึ่งเป็น ช่วงที่บทบาทของจีนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในขณะที่บทบาทของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชีย เริ่มลดลง **ท่าทีของอินเดีย** ซึ่งมีความกังวลต่อการขยายอิทธิพลของจีนในมหาสมุทรอินเดีย ผ่านการ สร้างท่าเรือและท่าอากาศยานของจีนในภูมิภาคเอเชียใต้ อาทิ บังกลาเทศ ศรีลังกา มัลดีฟส์ และ ปากีสถาน ภายใต้ Belt and Road Initiative (BRI) ซึ่งอินเดียมองว่าส่งผลกระทบต่อการเมือง และความมั่นคงของอินเดียโดยตรง และ **ท่าทีของออสเตรเลีย** ที่กังวลต่อสถานะความเสี่ยง ด้านความมั่นคงในทะเลจีนใต้ จากบทบาทของจีน จึงได้เผยแพร่เอกสาร Foreign Policy White Paper 2017 เมื่อพฤศจิกายน ๒๕๖๐ โดยกำหนดทิศทางทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศของ ออสเตรเลียใน ๑๐ ปีข้างหน้า ที่มุ่งให้ความสำคัญกับภูมิภาคอินโด - แปซิฟิก

“อินโด - แปซิฟิก” ของสหรัฐฯ เป็นการเปลี่ยนชื่อเรียกจาก Asia - Pacific เป็น Indo - Pacific โดยใช้คำว่า Indo ขึ้นมาแทน นั่นคือ การผนวกพื้นที่ทางรัฐศาสตร์ของมหาสมุทรอินเดียเข้ากับ มหาสมุทรแปซิฟิก โดยใช้บทบาทอินเดียมาร่วมกันรับผิดชอบการสร้างดุลยภาพเพื่อคานอิทธิพล ของจีน และนำออสเตรเลียเข้ามาเนื่องจากมีกองทัพเรือที่มีแสนยานุภาพพอที่จะ “ถ่วงดุล” กับจีนได้ตั้งแต่แถบมหาสมุทรอินเดีย ตลอดมาถึงทะเลจีนใต้และมหาสมุทรแปซิฟิกทั้งหมด โดยมีนัยสำคัญที่จะใช้ดำเนินการต่อจีน ที่มุ่งต้องการจะทำให้ภูมิภาคนี้เป็น “เขตเปิดและเสรี” และเกิดการ “เคารพกฎหมายระหว่างประเทศ” และมี “ระเบียบบนพื้นฐานของกฎกติกา” ซึ่งนับว่าเป็นการสร้าง “เครือข่ายใหม่” เป็นการสร้างความท้าทายทางการทูตที่มีนัยสำคัญอย่าง รอบด้าน และส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนรวมทั้งไทยอย่าง หลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าสถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนมีความเคลื่อนไหว และมีความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากปัจจัยภายในประเทศ และการปรับนโยบายของประเทศ มหาอำนาจอย่าง สหรัฐฯ ที่ใช้ “อินโด - แปซิฟิก” มาเป็นกรอบทางยุทธศาสตร์ในการเข้ามาเกี่ยวข้องกับ เอเชีย ยิ่งทำให้อาเซียนต้องเผชิญหน้ากับความท้าทายต่าง ๆ ที่มีผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองและความมั่นคง และด้านสังคมและวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สำหรับประเทศไทยในฐานะเป็นส่วนที่สำคัญแห่งหนึ่งในภูมิภาค และมีส่วนได้รับผลกระทบ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ประกอบกับในปี ๒๕๖๒ ไทยในฐานะประธานอาเซียน จะมีบทบาทสำคัญ ในการผลักดันโครงการและความร่วมมือต่าง ๆ ตามยุทธศาสตร์สำคัญของมหาอำนาจ ภายใต้แนวคิด สำคัญว่าด้วยการเสริมสร้างหุ้นส่วนเพื่อความยั่งยืน (Advancing Partnership for Sustainability) จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษา ติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ ความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนและอินโด - แปซิฟิก ดังกล่าว และนำไปประมวลผลให้ได้ข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง แห่งชาติและภูมิภาคต่อไป

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ในฐานะเลขานุการศูนย์อาเซียน ศึกษา ทำหน้าที่ในการจัดการประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียน ได้เห็นถึงความสำคัญของ สถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนและอินโด - แปซิฟิก ที่เปลี่ยนแปลงไป จนอาจ ส่งผลกระทบต่อไทยและอาเซียนในหลากหลายมิติ จึงได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการด้าน ความมั่นคงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ “สถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนและอินโด - แปซิฟิก : ผลกระทบต่อไทยและอาเซียน” เพื่อเป็นเครื่องมือในการระดมความรู้ ข้อคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ที่เกี่ยวข้อง กับสถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน และอินโด - แปซิฟิก ซึ่งผลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดบทบาทและทำที่ที่เหมาะสมต่อกรณีดังกล่าวต่อไป

๒. ประเด็นที่น่าสนใจ/สมมติฐาน

สถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนมีความเคลื่อนไหว และมีความเปลี่ยนแปลง อย่างต่อเนื่อง ทั้งจากปัจจัยภายในประเทศ และปัจจัยภายนอกประเทศ ยิ่งทำให้อาเซียนต้อง เผชิญหน้ากับความท้าทายต่าง ๆ ที่มีผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองและความมั่นคง และด้านสังคมและวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นจึงเกิดคำถามสำคัญที่ว่าแนวทางที่เหมาะสม ในการรับมือกับสถานการณ์ความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไปควรจะมีทิศทางอย่างไร

จากการที่ภูมิภาคอาเซียน และอินโด - แปซิฟิก กำลังถูกท้าทายจากประเทศมหาอำนาจ ที่ต่างแข่งขันกันขยายอิทธิพลเข้ามาในพื้นที่นี้มากขึ้น การที่จุดศูนย์กลางอำนาจของโลกกำลัง

ถูกเคลื่อนย้ายเข้าสู่ภูมิภาคนี้ จึงชวนให้คิดต่อไปว่า สหรัฐฯ ได้ใช้ “อินโด - แปซิฟิก” เป็นเครื่องมือที่ขยายให้ครอบคลุมถึงมหาสมุทรอินเดีย เพื่อเป็นการถ่วงดุลความสำเร็จอันใหญ่โตและกว้างขวางของ “แผนการริเริ่มแถบเศรษฐกิจและเส้นทาง” (Belt and Road Initiative: BRI) ของจีน จนเกิดสงครามการค้าและแนวโน้มที่จะขยายไปสู่ผลกระทบต่อสถานการณ์ความมั่นคงอย่างรอบด้านทั้งต่อไทยและอาเซียน

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อศึกษาสถานการณ์ แนวโน้ม และความท้าทายด้านความมั่นคงในภูมิภาคที่ส่งผลกระทบต่อไทยและอาเซียน

๓.๒ เพื่อศึกษาแนวคิด และติดตามความคืบหน้าของอินโด - แปซิฟิก ที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคอาเซียน

๓.๓ เพื่อให้ทราบแนวทางที่เหมาะสมในการรับมือกับสถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนที่เปลี่ยนแปลงไปว่าควรจะมีทิศทางอย่างไร

๓.๔ เพื่อให้ทราบถึงแนวทางที่เหมาะสมให้กับกองทัพ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการกำหนดท่าทีเพื่อรักษาดุลยภาพ และความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศมหาอำนาจ

๔. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๔.๑ ทราบถึงสถานการณ์ แนวโน้ม และความท้าทายด้านความมั่นคงในภูมิภาค ที่ส่งผลกระทบต่อไทยและอาเซียน

๔.๒ ทราบแนวคิด และติดตามความคืบหน้าของอินโด - แปซิฟิก ที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคอาเซียน

๔.๓ ทราบถึงแนวทางที่เหมาะสมในการรับมือกับสถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนที่เปลี่ยนแปลงไป

๔.๔ ทราบถึงแนวทางที่เหมาะสมให้กับกองทัพและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการกำหนดท่าทีเพื่อรักษาดุลยภาพ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศมหาอำนาจ

๕. สรุปการบรรยายของวิทยากร

๕.๑ การบรรยายพิเศษ เรื่อง “สถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก : มุมมองปัจจุบันและทิศทางในอนาคต” โดย ศ.ดร.สุรัชย์ ศิริไกร ศาสตราจารย์สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สรุปการบรรยายได้ ดังนี้

จีนได้มีการกำหนดเป้าหมายเอาไว้ว่า ในปี ค.ศ.๒๐๓๐ จีนจะต้องกลายเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ในขณะที่ประธานาธิบดีสหรัฐฯ นายดอนัลด์ ทรัมป์ ภายหลังจากเข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ได้นำเอาผู้ที่มีแนวคิดขวาจัดเข้ามาเป็นที่ปรึกษา ซึ่งต่อมาได้มีการสลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันแทบทุกอาทิตย์ หรือบางส่วนก็ถูกไล่ออก

เมื่อปี ค.ศ.๑๙๙๑ เมื่อสหภาพโซเวียตล่มสลายลง ทำให้ฝ่ายประชาธิปไตยอย่างสหรัฐฯ มีการกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้นมาใช้ เช่น การบังคับให้ประเทศต่างๆ เปิดการค้าเสรี การแสดงให้ประเทศต่าง ๆ เห็นว่าการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ดี เป็นต้น ซึ่งสหรัฐฯ เชื่อว่าการนำกรอบแนวคิดดังกล่าวมาปรับใช้ในการพัฒนาประเทศ ก็จะส่งผลทำให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก มีการพัฒนาได้มากยิ่งขึ้น

จีนเป็นเพียงประเทศเดียวในโลก ที่มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจที่รวดเร็ว และสามารถขจัดปัญหาความยากจนของประชาชนในประเทศให้หมดไปได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งไม่มีประเทศใดในโลกสามารถทำเหมือนจีนได้ แม้กระทั่งประเทศไทยเองก็ยังไม่สามารถเลียนแบบและแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศได้

ในสมัยราชการที่ ๕ ประเทศไทยได้เริ่มต้นพัฒนาประเทศพอ ๆ กับเวลาเดียวกับประเทศญี่ปุ่น แต่เมื่อ ๓๐ ปีให้หลัง ประเทศญี่ปุ่นมีการพัฒนาประเทศจนสามารถชนะประเทศรัสเซียได้ ซึ่งนับว่าเป็นการคาดการณ์ที่ผิดพลาดของนักวิเคราะห์ไทย

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ ประเทศเกาหลีใต้หลังสงครามเกาหลี สามารถพัฒนาประเทศจนแซงประเทศไทยได้ ซึ่งประเทศไต้หวันก็เช่นเดียวกัน (มีความเจริญกว่าไทย) และคาดว่าในอีกไม่นานประเทศเวียดนามก็จะพัฒนาแซงประเทศไทย อาจเป็นเพราะเราพัฒนาไม่เป็น

ประเทศไทยต้องหันกลับมามองดูวิธีการที่ประเทศเหล่านี้นำมาพัฒนาประเทศ ดูว่าประเทศเหล่านี้มีวิธีการ หรือกระบวนการอย่างไร ประเทศเหล่านี้ได้นำเอากรอบแนวคิดในการพัฒนาเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ ตัวอย่างเช่น ในยุคเอโดะของประเทศญี่ปุ่น ที่ประเทศในยุโรปได้นำเอาเรือเหล็กเล่นเข้ามาเทียบท่าที่ญี่ปุ่น ซึ่งสร้างความแปลกใจให้แก่

ชาวญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก ว่าทำไมเรือเหล็กจึงลอยน้ำได้ ผู้นำญี่ปุ่นสมัยนั้นจึงได้ส่งคนของตนเองไปศึกษาในยุโรป จนทำให้ญี่ปุ่นสามารถสร้างเรือที่ทำด้วยเหล็กได้ด้วยตนเอง จนทำให้ประเทศญี่ปุ่นกลายเป็นประเทศที่ประกาศทำสงครามกับสหรัฐอเมริกา ได้ในยุคนั้น เป็นต้น ซึ่งประเทศญี่ปุ่นได้มีการกอบกู้บีบีแนวความคิดและเทคโนโลยีจากประเทศตะวันตกเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ

ต่อไปเรามาดูกรอบแนวคิดในการพัฒนาประเทศของประเทศใต้หวัน สำหรับครอบครัวที่มีฐานะและส่งบุตรหลานของเขาไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ เขาส่งสอนบุตรหลานของเขาว่า หากเล่าเรียนที่เมืองนอกจนจบการศึกษาแล้วก็ไม่ต้องเดินทางกลับมายังประเทศใต้หวันอีก และหาทางให้พ่อแม่ พี่น้อง ปู่ย่า ตายาย เดินทางไปอยู่ยังต่างประเทศด้วย เพราะคนเหล่านั้นคิดว่าในเวลาอีกไม่นาน เกาะใต้หวันอาจจะถูกประเทศจีนส่งกำลังเข้ามาบุกยึดเกาะใต้หวันไป ซึ่งรัฐบาลใต้หวันเองก็มีความตระหนักรู้ถึงสถานการณ์ดังกล่าวเช่นกัน จึงสนับสนุนให้มีการส่งชาวใต้หวันไปศึกษาต่างประเทศและให้กลับมาช่วยกันพัฒนาประเทศใต้หวัน โดยรัฐบาลใต้หวันได้มีการกำหนดเงื่อนไขเพื่อจูงใจกลุ่มคนเหล่านี้ เช่น เรื่องอัตราเงินเดือนที่มากกว่าค่าจ้างในยุโรป ซึ่งทำให้ระยะเวลาใน ๒ ปี ส่งผลทำให้ประเทศใต้หวันมีการพัฒนาอย่างมาก ซึ่งการดำเนินการในลักษณะนี้ประเทศไทยไม่มีวันทำได้

คำถาม คือ ผู้นำหรือผู้บริหารประเทศของไทย เคยมีแนวคิดเรื่องการนำเอาเทคโนโลยีมาพัฒนาประเทศบ้างหรือไม่ หรือมีการกำหนดอัตราเงินเดือนเช่นเดียวกับประเทศใต้หวันบ้างหรือไม่ สาเหตุที่ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศจีนทะเลาะกันนั้น เพราะในอดีตสหรัฐฯ เคยเชียร์ให้ประเทศจีนพัฒนาประเทศให้มากขึ้น โดยสหรัฐฯ คาดหวังว่าเมื่อประเทศจีนพัฒนาแล้ว ประชาชนภายในประเทศจะได้รับการศึกษาและอาจมีแนวคิดออกมาเรียกร้องให้จีนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์มาเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ตัวอย่างเช่น การเดินขบวนประท้วงที่จัตุรัสเทียนอันเหมินในจีน เป็นต้น

เมื่อประเทศจีนมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น ย่อมส่งผลทำให้จีนมีความต้องการใช้ทรัพยากรจำนวนมาก อีกทั้งต้องมีตลาดในการระบายสินค้าของตนเอง ผู้นำจีนจึงได้มีการกอบแนวคิดที่จะพัฒนาที่เชื่อมโยงไปยังประเทศต่าง ๆ ในยูเรเชีย จึงได้พัฒนารอบแนวคิดเรื่องเส้นทางสายไหม หรือ Belt and Road Initiative: BRI เพื่อให้เป็นเส้นทางในการรองรับการพัฒนาของจีน

จากแนวคิดยุทธศาสตร์ Belt and Road Initiative: BRI ของจีน ทำให้ประเทศสหรัฐฯ กลัวจีนอย่างมาก โดยมองว่าจีนมีนโยบายที่จะขยายอำนาจไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก โดยจีนคิดว่า หากใครสามารถยึดพื้นที่ในยูเรเชียได้ ประเทศนั้น ๆ ก็จะกลายเป็นประเทศมหาอำนาจของโลก (เจ้าโลก) เพราะประเทศต่าง ๆ ในยูเรเชียมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ อีกทั้งยังสามารถเชื่อมต่อไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ได้ จึงส่งผลทำให้สหรัฐฯ กลัวจีนมาก เพราะสหรัฐฯ เองก็มีความเชื่อตามทฤษฎีสมุทธานุภาพของ พล.ร.ท.อัลเฟรด เทเยอร์ มาฮาน ว่าหากประเทศใดสามารถยึดพื้นที่ทางทะเลได้ ประเทศนั้นก็จะเป็นมหาอำนาจของโลก (เจ้าโลก) สหรัฐฯ มีความเชื่อในทฤษฎีดังกล่าวจึงได้มีการดำเนินยุทธศาสตร์ทางทะเลในลักษณะต่าง ๆ อย่างมาก เช่น การจัดตั้งกองเรือในมหาสมุทรต่าง ๆ การดำเนินนโยบายปิดกั้นทางออกทะเลของจีน เป็นต้น

การเติบโตทางด้านเศรษฐกิจจะส่งผลทำให้จีนเจริญก้าวหน้าและมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่รวดเร็วมากขึ้น อย่างไรก็ตามนโยบายที่ผ่านมาของจีนบางประเด็น ก็ได้ส่งผลทำให้ระบบเศรษฐกิจของจีนขาดดุลทางด้านการค้าได้เช่นกัน

ในอดีตประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ต่างเชื่อกันว่าแนวทางของสหรัฐฯ จะสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศของตนและจะทำให้ประเทศของตนได้รับการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น แต่เมื่อประเทศต่าง ๆ เหล่านี้เห็นการพัฒนาของจีนในปัจจุบัน ส่งผลทำให้ประเทศต่าง ๆ เหล่านี้หันกลับมามองว่าไม่จำเป็นต้องเชื่อ หรือนำแบบอย่างของสหรัฐฯ มาใช้ก็สามารถพัฒนาประเทศของตนเองได้ เช่นเดียวกับจีน

ที่ผ่านมาผู้นำสหรัฐฯ มีการนำนโยบายอเมริกาเฟิร์สมาใช้ในการบริหารประเทศ ซึ่งทำให้นักวิเคราะห์และนักวิชาการต่าง ๆ ออกมาคัดค้านและวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนัก เพราะเชื่อว่าการดำเนินนโยบายดังกล่าวเป็นแนวทางในการบริหารประเทศที่ผิดพลาด เช่น การที่สหรัฐฯ ดำเนินนโยบายทำสงครามการค้ากับจีน เป็นต้น

ประเทศสหรัฐฯ มีรายได้เข้าประเทศหลายทาง เช่น จากคนจีนที่เข้ามาอยู่อาศัยในสหรัฐฯ ซึ่งต้องเสียภาษีให้แก่อรัฐ การที่นักศึกษาชาวจีนเข้ามาศึกษาในสหรัฐฯ นักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในสหรัฐฯ การได้เงินจากค่าเช่าซอฟต์แวร์ของสหรัฐฯ เป็นต้น แต่ นายดอนัลด์ ทรัมป์ ไม่เคยพูดถึงรายได้เหล่านี้ เพราะฉะนั้นสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับสหรัฐฯ ในอนาคต คือ ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกอาจจะหันไปใช้เทคโนโลยีจากจีน

สหรัฐฯฯ ควรจะหันกลับมามองระบบเศรษฐกิจของสหรัฐฯฯ เอง เนื่องจากบริษัทต่าง ๆ ในสหรัฐฯฯ มิได้มีการว่าจ้างกำลังแรงงานภายในประเทศ แต่กลับไปว่าจ้างกำลังแรงงานจากภายนอกประเทศอย่างเช่นจีน (บริษัทสัญชาติจีน) เพราะอัตราค่าตอบแทนของกำลังแรงงานภายในสหรัฐฯฯ มีอัตราค่าจ้างสูง ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ เช่น อินเดีย และจีน มีอัตราค่าตอบแทนแรงงานที่ถูกกว่าเท่าตัว เพราะฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นกับระบบเศรษฐกิจของสหรัฐฯฯ นั้น เพราะตัวนักธุรกิจของสหรัฐฯฯ เอง ฉะนั้นสิ่งที่ประธานาธิบดีสหรัฐฯฯ นายดอนัลด์ ทรัมป์ ควรเร่งดำเนินการคือ การใช้มาตรการปฏิรูประบบเศรษฐกิจของตนเองเพื่อความอยู่รอดในอนาคต

สำหรับประเทศจีนนั้น เคยเป็นประเทศมหาอำนาจของโลกมาก่อน แต่กลับกลายเป็นประเทศที่ล้าหลัง เนื่องจากการดำเนินนโยบายที่ผิดพลาดของผู้นำจีนเอง ส่วนสหรัฐฯฯ ไม่ต้องการให้จีนมีการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ในขณะที่จีนเองก็เร่งดำเนินการพัฒนาประเทศอย่างมาก จนทำให้ปัจจุบันจีนอยู่ในสถานะเป็นประเทศที่กำลังมีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ ในขณะที่สหรัฐฯฯ กำลังเสื่อมถอยลง

ในอดีตความขัดแย้งระหว่างกรุงเอเธนส์และกรุงสปาร์ตานั้น เกิดขึ้นจากความขัดแย้งอันเนื่องมาจากการพัฒนา จนทำให้เกิดสงครามระหว่างกันมากกว่า ๓๐ ปี ด้วยเหตุผลหลายประการ รวมทั้งการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและผลประโยชน์ของประเทศมหาอำนาจ จนกลายเป็นสาเหตุให้ไม่อยากทำสงครามก็ต้องทำสงคราม

เพราะฉะนั้นเราจะต้องจับตาดูกันต่อไปว่าสหรัฐฯฯ และจีน จะติดก้ำดักสงครามหรือไม่ ตัวอย่างเช่น สหรัฐฯฯ ได้จับกุมมือกับลูกสาวของ Huawei (หัวเหว่ย) ซึ่งถูกนักวิเคราะห์มองว่าเปรียบเสมือนเป็นการจับตัวลูกสาวไว้เป็นตัวประกัน ซึ่งนักวิเคราะห์ของสหรัฐฯฯ ออกมาตำหนิการกระทำดังกล่าวของ นายดอนัลด์ ทรัมป์

ถ้าจีนโตขึ้นมาโดยไม่ได้ทำสงครามกับสหรัฐฯฯ แสดงว่าสหรัฐฯฯ ยอมให้จีนพัฒนาตัวเองขึ้นมา และจะส่งผลทำให้โลกของเราจากที่เคยมีเพียงขั้วอำนาจเดียว กลายมาเป็นหลายขั้วอำนาจ แต่จีนจะต้องแสดงให้เห็นว่าจีนไม่ต้องการเป็นคู่แข่งของสหรัฐฯฯ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาของอาเซียนด้วย ถึงแม้ว่าอาเซียนจะมองว่าการที่สหรัฐฯฯ และจีนทะเลาะกันนั้นส่งผลดีต่ออาเซียนก็ตาม อาเซียนก็พัฒนาไปเรื่อย ๆ โดยมีแผนที่จะสร้างกรอบความร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ เช่น ASEAN+1 ASEAN+3 ASEAN+6 ASEAN+8 ฯลฯ ซึ่งการทะเลาะกันของมหาอำนาจส่งผลให้อาเซียนได้รับผลกระทบแบบสัมผัสกันมาเยอะพอสมควร

ในห้วงที่ประเทศไทยเป็นประธานอาเซียน ในปี ๒๕๖๒ รัฐบาลไทยจะต้องดำเนินการผลักดันให้ประชาคมอาเซียน เร่งเสริมสร้างกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงในลักษณะต่าง ๆ ให้เป็นรูปธรรมเพิ่มมากขึ้น เช่น East Asia Summit: EAS, ASEAN Regional Forum: ARF เป็นต้น

สำหรับประเทศไทยเราเป็นประเทศผู้คิดริเริ่มแนวคิดในการก่อตั้งประชาคมอาเซียน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าหากไม่มีประเทศไทยแล้วอาเซียนคงจะไม่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยเรา ต้องช่วยกันส่งเสริมให้รัฐบาลเร่งดำเนินมาตรการในการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีให้มากขึ้น มิฉะนั้นประเทศไทยก็อาจจะตามประเทศอื่น ๆ ไม่ทัน แต่ก่อนอื่นประเทศไทยต้องแสวงหาแนวทางในการพัฒนาประเทศของตนเองให้เจอก่อน เช่น ประเทศไทยมีต้นทุนอย่างการมีการผลิตยางพาราภายในประเทศ แต่ปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานใด หรือมีใครคิดที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากยางพารา ซึ่งในอนาคตรัฐบาลอาจมีนโยบายส่งเสริมให้ผู้ประกอบการภาคเอกชนนำยางพาราภายในประเทศไปใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ได้

การที่ประเทศไทยมีการมุ่งเน้นการพัฒนาในเรื่องเกษตรกรรมมากเกินไป อาจจะส่งผลทำให้ประเทศไทยมีการพัฒนาประเทศที่ช้ากว่าประเทศอื่น ๆ ในอาเซียน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้รัฐบาลไปมองประเทศที่เขาพัฒนาแล้ว เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย ใต้หวัน เกาหลีใต้ จีน ฯลฯ ซึ่งประเทศเหล่านี้เขาไม่ได้มุ่งเน้นการพัฒนาประเทศโดยมุ่งไปเพียงด้านเกษตรกรรมเพียงอย่างเดียว แต่เขาดำเนินการพัฒนาประเทศด้วยการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ไปพร้อม ๆ กัน

การเกิดสงครามในเวียดนาม ส่งผลทำให้สหรัฐฯ ต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการว่าจ้างทหารรับจ้างเข้าไปในประเทศต่าง ๆ เช่น สปป.ลาว เข้าไปช่วยรบในเวียดนาม ซึ่งผู้นำสหรัฐฯ ในยุคนั้น กลายเป็นผู้นำที่โกหก เพราะได้นำเสนอข้อมูลที่เป็นเท็จต่อสภาองเกรส และประชาชนชาวอเมริกัน

เอกสารลับของทางการสหรัฐฯ มีการเขียนบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับการก่อตั้งประชาคมอาเซียน โดยในบันทึกก็แสดงให้เห็นว่า สหรัฐฯ หักหลังประเทศไทย และไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงซีโต้ ที่ถูกก่อตั้งขึ้นโดยมีเป้าหมายเพื่อปกป้องประเทศต่าง ๆ ในแถบอาเซียน แต่สหรัฐฯ แอบไปทำสนธิสัญญากับบิซอพกับผู้นำของรัสเซีย แต่กลับบอกให้รัฐบาลไทยดำเนินมาตรการที่เป็นกลาง และบอกให้รัฐบาล สปป.ลาว เป็นกลาง ในช่วงที่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กำลังเผชิญกับภัยคุกคามจากฝ่ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งในขณะนั้นฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้รุกคืบและสามารถยึดพื้นที่ใน สปป.ลาว ไปได้ ๑ ใน ๓

ซึ่งสถานการณ์ในช่วงนั้นได้สร้างความไม่พอใจให้กับ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผู้นำของประเทศไทยในขณะนั้น จนทำให้ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ สั่งให้ ดร.ถนัด คอมันตร์ ลาออกจากซีโต้ แต่สหรัฐฯ กลัวว่าประเทศไทยจะลาออก จึงได้ส่งทหารเข้าไปช่วยรบในประเทศ สปป.ลาว แบบลับ ๆ

และนี่ก็กลายเป็นจุดกำเนิดของการก่อตั้งหน่วยรบพิเศษป่าห้วยของไทย โดยหน่วยรบพิเศษหน่วยนี้ได้รับการสนับสนุนจากกองทัพสหรัฐฯ ทั้งด้านอาวุธยุทโธปกรณ์และงบประมาณ และที่สำคัญ คือ สหรัฐฯ ใช้สถานทูตสหรัฐฯ เป็นสถานที่สำหรับการลี้ภัยความลับจากประเทศต่าง ๆ

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นส่งผลทำให้ ดร.ถนัด คอมันตร์ มีแนวความคิดว่าสหรัฐฯ เป็นประเทศที่ไม่สามารถพึ่งพาได้ และประเทศไทยต้องพึ่งตนเอง ทำให้ ดร.ถนัด คอมันตร์ เกิดแนวคิดที่จะก่อตั้งประชาคมอาเซียนขึ้น โดยริเริ่มจาก ๕ ประเทศ ที่ต่างก็มีความหวาดกลัวภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์ แต่อีก ๕ ประเทศ โดยเฉพาะประเทศเวียดนามมองว่าประเทศไทยเป็นเบี้ยล่างของสหรัฐฯ อยู่แล้ว จึงไม่เข้าร่วมในการก่อตั้งประชาคมอาเซียน ภายหลังจากปัญหาสงครามเวียดนามจบลง ต่อมาก็เกิดปัญหาการสู้รบในประเทศกัมพูชา แต่จีนในขณะนั้นได้เข้ามาช่วยให้การช่วยเหลือรัฐบาลกัมพูชาไว้ ในขณะที่รัฐบาลไทยใช้อินโดนีเซียเป็นตัวเชื่อมกับชาติสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ ที่ไม่ได้เข้าร่วม

เพราะฉะนั้นเป้าหมายหลักในการก่อตั้งประชาคมอาเซียนจริง ๆ ก็คือ การพยายามลดการพึ่งพิงสหรัฐฯ จนนำไปสู่ความไม่ต้องการพึ่งพาประเทศมหาอำนาจใด ๆ อีกเลย

การเกิดยุทธศาสตร์อินโด - แปซิฟิกนั้น เป็นเพราะสหรัฐฯ เห็นว่าในช่วงนั้นประเทศอินเดียเกิดความขัดแย้งกับประเทศจีน (กรณีพรมแดน) ในขณะที่สหรัฐฯ มีเป้าหมายที่ต้องการขยายแนวรบและพื้นที่ในการปิดล้อมจีนออกไป

ประเทศอินเดียมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในอันดับ ๙ ของโลก ส่วนจีนมีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจอยู่ในอันดับ ๑ และจีนก็เคยเป็นประเทศมหาอำนาจที่เคยมีความยิ่งใหญ่มาก่อน ผู้นำจีนในยุคปัจจุบันจึงมีแนวคิดที่ต้องการจะฟื้นฟูให้จีนกลับมาเป็นประเทศมหาอำนาจดังเช่นในอดีต จึงมีการตั้งเป้าว่าภายในปี ค.ศ.๒๐๕๐ จีนจะต้องเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วเทียบเท่าประเทศมหาอำนาจทั้งหลายในโลกอย่างสหรัฐฯ

๕.๒ การบรรยายพิเศษ เรื่อง “ทิศทางของจีนต่อ อินโด - แปซิฟิก” โดย พล.ต. ดร.ไชยสิทธิ์
ตันตยกุล ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม สรุปการบรรยายได้ ดังนี้

๑) ความเป็นมาของแนวคิดอินโด - แปซิฟิก

แนวคิดเรื่อง “อินโด - แปซิฟิก (Free and Open Indo - Pacific)” เป็นแนวคิด
ที่ริเริ่มโดยนายชินโซ อาเบะ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น ที่ได้กล่าวสุนทรพจน์เรื่อง “Confluence of
the Two Seas” ที่รัฐสภาอินเดีย เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๐ โดยมีเนื้อหาที่ต้องการเชื่อมโยงภูมิภาค
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับอินเดียและแอฟริกามากขึ้นในด้านเศรษฐกิจ และเน้นส่งเสริมความร่วมมือ
กับสหรัฐฯ ในด้านการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งแนวคิดนี้มี ๔ ประเทศที่มีความเกี่ยวข้อง ที่เรียก
กันว่า “ควอด” (Quadilateral Security Dialogue) ซึ่งประกอบด้วยสหรัฐฯ อินเดีย ญี่ปุ่น และ
ออสเตรเลีย

แผนภาพที่ ๑.๑ Asia Pacific & Indo - Pacific Region

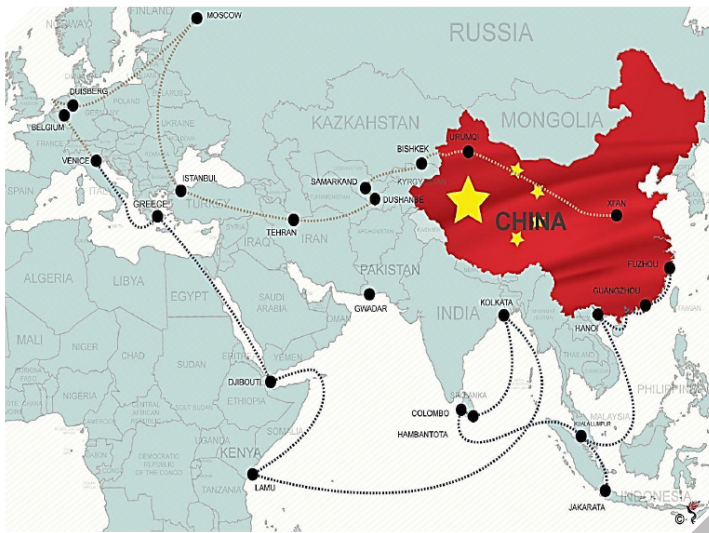

สาเหตุของการเกิดแนวคิดอินโด - แปซิฟิก มาจากบทบาทของจีนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
และต่อเนื่องในขณะที่บทบาทของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียเริ่มลดลง โดยอินเดียมีความกังวลต่อการ
ขยายอิทธิพลของจีนในมหาสมุทรอินเดียผ่านการสร้างท่าเรือและท่าอากาศยานของจีนในภูมิภาค
เอเชียใต้ อาทิ บังกลาเทศ ศรีลังกา มัลดีฟส์ และปากีสถาน ภายใต้แนวคิด Belt and Road

Initiative: BRI ซึ่งอินเดียมองว่าส่งผลกระทบต่อการเมืองและความมั่นคงของอินเดียโดยตรง ส่วนออสเตรเลียกังวลต่อสถานะความเสี่ยงด้านความมั่นคงในทะเลจีนใต้จากบทบาทของจีน จึงได้เผยแพร่เอกสาร Foreign Policy White Paper 2017 เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๐ โดยกำหนดทิศทาง การดำเนินนโยบายต่างประเทศของออสเตรเลียใน ๑๐ ปีข้างหน้า ที่มุ่งให้ความสำคัญกับภูมิภาคอินโด - แปซิฟิก สำหรับสหรัฐฯ ได้มีความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับแนวคิดอินโด - แปซิฟิกที่สำคัญ คือ ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ของสหรัฐฯ ได้กล่าวสุนทรพจน์ในช่วงการประชุม APEC ที่นครดานัง เวียดนาม เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๐ โดยเน้นความร่วมมืออย่างจริงจังในด้านการค้าและเศรษฐกิจกับประเทศในอินโด - แปซิฟิก ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดและท่าทีทางยุทธศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศของญี่ปุ่น อินเดีย และออสเตรเลียกล่าวคือ สหรัฐฯ ได้มีการประกาศเปลี่ยนชื่อ “กองบัญชาการทหารภาคแปซิฟิก (PACOM)” ซึ่งทำหน้าที่ดูแลกำลังทหารของสหรัฐฯ ทั้งหมดในเอเชียเปลี่ยนมาเป็น “กองบัญชาการทหารภาคอินโด - แปซิฟิก (INDOPACOM)” โดยสหรัฐฯ ต้องการคงความเป็นมหาอำนาจทั้งในมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิก ในขณะที่จีนกำลังมีความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการความริเริ่ม “หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง” (Belt and Road Initiative: BRI)

แผนภาพที่ ๑.๒ การดำเนินโครงการความริเริ่ม “หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง”
(Belt and Road Initiative: BRI)

๒) ท่าทีของจีนต่อแนวคิดอินโด - แปซิฟิก

จีนซึ่งมีความหวาดระแวงต่อการถูกปิดล้อมโดยสหรัฐฯ และพันธมิตร จึงได้ออกเอกสารสมุดปกขาว เรื่อง “China’s Policies on Asia - Pacific Security Cooperation” และได้แจกจ่ายเผยแพร่เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๖๐ โดยกล่าวถึงการดำเนินนโยบายของจีนต่อความร่วมมือด้านความมั่นคงในเอเชีย - แปซิฟิก อันเป็นแนวนโยบายทางยุทธศาสตร์ที่จีนได้ประกาศ (Statement Policy) ต่อนานาชาติ เพื่อแสดงเจตนากรณีในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ซึ่งย่อมจะกระทบต่อทิศทางความมั่นคงของภูมิภาคอาเซียนและอินโด - แปซิฟิก โดยเฉพาะการที่สหรัฐฯ ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์อินโด - แปซิฟิก ในเอกสารยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ (National Security Strategy) เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๖๐ และได้วิเคราะห์ภูมิภาคนี้ในภาพใหญ่ทางภูมิรัฐศาสตร์ที่ขยายจากเอเชีย - แปซิฟิก เป็นอินโด - แปซิฟิก อันเป็นผลจากแนวคิดยุทธศาสตร์สองมหาสมุทร จากการเชื่อมต่อระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิก นอกจากนี้ในเอกสารสมุดปกขาวฯ ของจีนดังกล่าว ยังได้ระบุว่า จีนมีเจตนาที่ส่งเสริมความก้าวหน้าของความสัมพันธ์แบบทวิภาคีกับสหรัฐฯ อย่างยั่งยืน และจะทำงานร่วมกับสหรัฐฯ เพื่อเพิ่มพูนความร่วมมือแบบทวิภาคี บนพื้นฐานของการขจัดความขัดแย้ง การไม่เผชิญหน้ากัน และเคารพซึ่งกันและกัน และความร่วมมือกันในการรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งในระดับทวิภาคี ระดับภูมิภาคและระดับโลก เพื่อประชาชนของทั้งสองประเทศและประชาชนทั่วโลก

สำหรับรายละเอียดในเอกสารสมุดปกขาวได้กล่าวถึงเจตนาของจีนที่มีต่อความร่วมมือด้านความมั่นคงในเอเชีย - แปซิฟิก ดังนี้

๒.๑) ส่งเสริมพื้นฐานในการพัฒนาร่วมกันและเคียงข้างกันทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก โดยเฉพาะการเร่งกระบวนการในการรวมกันทางเศรษฐกิจ ด้วยการสร้างเขตเสรีทางการค้าและการเชื่อมโยงกันอย่างรอบด้านในการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม โดยดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ ค.ศ.๒๐๓๐ เพื่อลดช่องว่างของความแตกต่างจากการพัฒนาในภูมิภาคนี้ อันเป็นผลประโยชน์ของประเทศต่างๆ ด้วยการประสานสอดคล้องในการปฏิบัติ ซึ่งจีนได้ผลักดันกิจกรรมส่งเสริมเรื่องดังกล่าว โดยดำเนินการโครงการริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (The Belt and Road Initiative: BRI) รวมทั้งได้จัดตั้งธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย (The Asian Infrastructure Investment Bank: AIIB) และ กองทุนเส้นทางสายไหม (The Silk Road Fund)

๒.๒) ร่วมกันส่งเสริมการสร้างการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ และความเข้มแข็งบนพื้นฐานทางการเมืองเพื่อการรักษาสันติภาพและเสถียรภาพ ซึ่งกฎเกณฑ์ที่สำคัญ คือ การดำรงไว้ซึ่งการปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาคกันและผลประโยชน์ที่จะได้รับจากความร่วมมือกัน โดยจีนจะทำงานร่วมกับสหรัฐฯ เพื่อสร้างรูปแบบความสัมพันธ์ของประเทศใหญ่ในการลดความขัดแย้งและไม่เผชิญหน้ากัน มีความเคารพต่อกันและร่วมมือกัน นอกจากนี้ จีนเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ที่รอบด้านและมีความร่วมมืออย่างลึกซึ้งกับรัสเซีย และได้สถาปนาความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับอินเดีย รวมทั้ง มีการผลักดันเพื่อฟื้นฟูความสัมพันธ์กับญี่ปุ่น ทั้งนี้ ผู้นำจีนมีความมุ่งมั่นต่อแนวคิดของการเป็นประชาคมที่มีความแตกต่างกัน ดังที่จีนได้สร้างการเป็นประชาคมร่วมกับประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มอาเซียน เช่น ความร่วมมือลุ่มแม่น้ำลันซาง (ล้านช้าง) - แม่น้ำโขง เป็นต้น

๒.๓) ร่วมกันเพื่อทำให้มีทางออกที่ดีขึ้นของภูมิภาคโดยมีกลไกพหุภาคี รวมทั้งกรอบความร่วมมือเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งสำหรับสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก ด้วยการมีระบบความมั่นคงร่วมกันหลายฝ่าย และต่อต้านการมีอำนาจแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งจีนสนับสนุนความร่วมมือที่ใกล้ชิดเพื่อสร้างความไว้วางใจและขยายความร่วมมือในการเจรจาหรือด้านความมั่นคงผ่านกลไกต่าง ๆ เช่น องค์กรความร่วมมือเซี่ยงไฮ้ (Shanghai Cooperation Organization: SCO) และ China - ASEAN Ministerial Dialogue on Law Enforcement and Security Cooperation and Center for Comprehensive Law Enforcement and Security Cooperation in the Lancang - Mekong Sub - Region เป็นต้น นอกจากนี้ จีนสนับสนุนการประชุมว่าด้วยการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์และมาตรการสร้างความไว้วางใจระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย (The Conference on Interaction and Confidence - Building Measures in Asia: CICA) เพื่อเป็นกลไกในการเจรจาหรือและความร่วมมือ

๒.๔) ร่วมกันสร้างกฎระเบียบเพื่อพัฒนาความเป็นสถาบันของการรักษาสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก ยึดมั่นในการปกครองโดยกฎหมายเป็นบรรทัดฐาน และการยึดถือกฎบัตรสหประชาชาติเป็นพื้นฐานด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม โดยจีนสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ ดังที่จีนร่วมกับอินเดียและเมียนมาในการริเริ่มหลักการพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติห้าประการ (The Five Principles of Peaceful Coexistence) ในปี ค.ศ.๑๙๕๔ เป็นต้น นอกจากนี้ จีนและอาเซียนได้ร่วมมือกันในการจัดทำปฏิญญาว่าด้วยแนวปฏิบัติของภาคีในทะเลจีนใต้ (The Declaration on the Conduct of Parties

in the South China Sea: DOC) อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญการเจรจาโดยถือเป็นระเบียบปฏิบัติอย่างเป็นทางการ (Code of Conduct: COC) ต่อไป

๒.๕) ร่วมกันแลกเปลี่ยนทางการทหารและความร่วมมือที่จะเป็นหลักประกันต่อสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก โดยจีนเข้ามีส่วนร่วมในความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และยึดหลักพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติห้าประการรวมทั้งการดำเนินการเพื่อความร่วมมือในการลดการเผชิญหน้าทางทหาร โดยเฉพาะส่งเสริมการมีกลไกเพื่อสร้างความเชื่อมั่นทางทหารบนพื้นฐานของการเคารพซึ่งกันและกัน ความเสมอภาคกัน การมีผลประโยชน์ร่วมกัน และความร่วมมือเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ร่วมกัน โดยจีนยึดมั่นในการเจรจาหรือเพื่อความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเล ความร่วมมือในภารกิจการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ ความร่วมมือในการต่อต้านการก่อการร้ายระหว่างประเทศ การปฏิบัติการเพื่อการบรรเทาภัยพิบัติ ตลอดจนการฝึกและศึกษาทางทหารร่วมกับประเทศต่าง ๆ

๒.๖) ร่วมกันแก้ไขปัญหาความแตกต่างและข้อพิพาทอย่างถูกต้อง เพื่อดำรงรักษาสภาพแวดล้อมของสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก โดยร่วมกันหาทางออกของปัญหาอย่างสันติ มีการเจรจาหรือ รวมทั้งปรึกษากันด้วยความเคารพและเข้าใจในความแตกต่างซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะหลักพื้นฐานและกระบวนการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายเพื่อความมั่นคงทางทะเลใหม่ ตลอดจนอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเล เป็นต้น

๓) แนวโน้มภัยคุกคามความมั่นคงด้านเศรษฐกิจและสังคมในอีก ๕ ปีข้างหน้า มีอะไรบ้าง

๓.๑) การแทรกแซงของประเทศมหาอำนาจ เนื่องจาก (๑) ประเทศมหาอำนาจต้องการผลประโยชน์ทั้งด้านความมั่นคง ทรัพยากร เศรษฐกิจ และการสร้างค่านิยมจากประเทศกลุ่มอาเซียน (๒) การคานอำนาจกันเองของกลุ่มประเทศมหาอำนาจ เนื่องจากอาเซียนตั้งอยู่ในภูมิรัฐศาสตร์ที่สำคัญ โดยเฉพาะบริเวณระหว่างมหาสมุทรอินเดียและแปซิฟิก และมีทรัพยากรจำนวนมาก ทำให้ประเทศมหาอำนาจทั้งในอดีตและปัจจุบันต้องการมีอิทธิพลเหนือกลุ่มประเทศประเทศในอาเซียน เพื่อเป็นการคานอำนาจกันเอง และ (๓) ความไม่เป็นเอกภาพในการรวมกลุ่มอาเซียนอย่างแท้จริง

ส่งผลกระทบต่อไทยและอาเซียนทั้งด้านบวกและลบ ดังนี้ ด้านบวก (๑) การลงทุนจากกลุ่มประเทศต่าง ๆ (๒) องค์ความรู้ และเทคโนโลยี (๓) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (๔) เพิ่มอัตรา

จ้างงานส่งผลให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น (๕) สร้างดุลยภาพด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับประเทศมหาอำนาจ และ (๖) ความเข้าใจในความแตกต่าง และหลากหลายทางวัฒนธรรม ด้านลบ (๑) สูญเสียทรัพยากร (๒) การเปลี่ยนแปลงรากเหง้าทางสังคม และวัฒนธรรม (๓) เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน (๔) สูญเสียภูมิปัญญาดั้งเดิม และ (๕) สร้างความคลุมเครือในสถานภาพของประเทศสมาชิก ทำให้กลุ่มประเทศในอาเซียนไม่มีความเป็นเอกภาพ

๓.๒) การกีดกันทางการค้า เนื่องจากการปกป้องกลุ่มผู้รับผลประโยชน์หรือกลุ่มอุตสาหกรรมภายในประเทศของประเทศของตนเอง ส่งผลกระทบต่อไทยและอาเซียนทั้งด้านบวกและลบ ดังนี้ ด้านบวก ปกป้องกลุ่มผู้ประกอบการภายในประเทศ เชิงลบ (๑) ศักยภาพของแต่ละประเทศไม่ถูกนำมาใช้อย่างเต็มที่ เนื่องจากไม่มีการแข่งขันพื้นที่ทางการค้า ขาดการแข่งขัน จึงทำให้ไม่เกิดการพัฒนาย่างที่ควรจะเป็น (๒) การผูกขาดทางการค้าภายในประเทศ สร้างความเหลื่อมล้ำทางสังคม และ (๓) การสร้างความร่วมมือกับประเทศอื่นๆ ได้ยากยิ่งขึ้น

๓.๓) สังคมผู้สูงอายุ เนื่องจาก (๑) การเข้าถึงระบบสาธารณสุขที่ดีขึ้น ทำให้ประชากรมีอายุยืนยาวมากยิ่งขึ้น (๒) อัตราการเกิดลดน้อยลง (๓) ค่านิยม วิถีชีวิต (รูปแบบการใช้ชีวิต) เนื่องจากเศรษฐกิจ และสังคมมีพลวัตสูงทำให้ทัศนคติการในใช้ชีวิตเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลกระทบต่อไทยและอาเซียนทั้งด้านบวกและลบ เชิงบวก (๑) นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อผู้สูงอายุ (๒) เกิดธุรกิจการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุ (๓) การย้ายฐานการผลิตมาสู่กลุ่มประเทศอาเซียน (๔) การกระตุ้นการใช้ระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการทำงานมากขึ้น และ (๕) ธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เชิงลบ (๑) งบประมาณที่ใช้ในการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น (๒) ระบบสาธารณสุขไม่เพียงพอต่อความต้องการที่เพิ่มมากขึ้น และ (๓) ประชากรวัยแรงงานต้องรับผิดชอบมากขึ้น เช่น เสียภาษีมากขึ้น เป็นต้น

๓.๔) พลวัตของเทคโนโลยี มีสาเหตุมาจาก (๑) ความก้าวหน้าในการพัฒนาเทคโนโลยีทำให้การใช้ชีวิตประจำวันสะดวกสบายยิ่งขึ้น (๒) ความต้องการในการใช้เทคโนโลยีของผู้รับบริการที่เพิ่มมากขึ้น และ (๓) การแข่งขันของบริษัทด้านเทคโนโลยี ส่งผลกระทบต่อไทยและอาเซียนทั้งด้านบวกและลบ เชิงบวก (๑) การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการบริการภาครัฐ (๒) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว และ (๓) การเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่ายมากขึ้น เชิงลบ (๑) อาชญากรรมทางไซเบอร์ (๒) ผลกระทบต่อแรงงานมนุษย์ (๓) สังคมวัฒนธรรม การมีปฏิสัมพันธ์ลดลง (๔) เด็กและเยาวชนเข้าถึงสื่อที่ไม่เหมาะสมได้ง่ายขึ้น และ (๕) ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี

๓.๕) ความขัดแย้งภายในประเทศและภายนอกประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียน มีสาเหตุมาจาก (๑) ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สังคม ภายในประเทศ (๒) การกระจายทรัพยากรที่ไม่เป็นธรรมภายในประเทศ (๓) การแพร่กระจายแนวคิด/ ลัทธิ/ อุดมการณ์หัวรุนแรงจากต่างประเทศ และ (๔) ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ส่งผลกระทบต่อไทยและอาเซียนทั้งด้านบวกและลบ

เชิงบวก (๑) เรียนรู้และถอดบทเรียนจากความขัดแย้ง/ ความผิดพลาดในอดีต (๒) เกิดการเจรจาหรือทำข้อตกลงร่วมกัน เชิงลบ (๑) เกิดอาชญากรรมมากขึ้น (๒) เกิดโรคระบาดจากการอพยพย้ายถิ่นฐาน และ (๓) เสถียรภาพความมั่นคงในภูมิภาคลดลงจากความไม่ไว้วางใจระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน

๔) บทบาทในอนาคตของจีนต่อแนวคิดอินโด - แปซิฟิก

๔.๑) ในอนาคตจีนจะแสดงบทบาทต่อแนวคิดอินโด - แปซิฟิก อย่างไร กล่าวคือ อาจมีการเพิ่มบทบาทด้านเศรษฐกิจกับประเทศในอินโด - แปซิฟิก มากขึ้น ช่วยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสามารถเชื่อมโยง เศรษฐกิจการลงทุนในอนาคต เผยแพร่เทคโนโลยีสัญชาติจีน ผลักดันการใช้สกุลเงินหยวนให้เป็นสกุลเงินหลัก สนับสนุนการย้ายถิ่นฐานของคนจีนไปอยู่ตามประเทศต่าง ๆ เน้นการพัฒนาโครงการ BRI มากขึ้น และเพิ่มพันธมิตร เพื่อความมั่นคง เศรษฐกิจ และการทูต

๔.๒) บทบาทของจีนในข้อ ๑ มีผลกระทบต่อไทยและอาเซียนอย่างไร กล่าวคือ *ผลกระทบต่อไทย* อาทิ ทำการค้ากับจีนมากขึ้นทดแทนคู่ค้าเดิม การอพยพย้ายถิ่นฐานของคนจีนมาในไทย การลงทุนของจีนเพิ่มมากขึ้น และการผสมผสานทางวัฒนธรรม ส่วน *ผลกระทบต่ออาเซียน* ได้แก่ เพิ่มการลงทุนมากขึ้นจากจีนและอเมริกา เพิ่มการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เพิ่มการเผยแพร่วัฒนธรรมจีน เพื่อสร้างความเข้าใจ และลดความหวาดระแวง เช่น ภาษา อาหาร และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ของประเทศในอาเซียน

๔.๓) จากผลกระทบที่เกิดขึ้นในข้อ ๒ ไทยและอาเซียนจะมีแนวทางในการรับมืออย่างไร กล่าวคือ สร้างความเป็นปึกแผ่นของชาติในกลุ่มประเทศอาเซียน สร้างความร่วมมือกับประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ เช่น อินเดียให้เข้ามามีบทบาทใน ความตกลงพันธมิตรทางการค้าระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP) เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งสร้างความร่วมมือกับรัสเซีย และอาเซียนและไทยควรรักษาดุลยภาพกับประเทศมหาอำนาจ สร้างเสถียรภาพทางการเมืองอาเซียนเป็นเวทีให้ประเทศมหาอำนาจพูดคุยกัน ลดความขัดแย้ง และหาข้อตกลงร่วมกัน เพื่อให้เกิดความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์

๕.๓ การบรรยายพิเศษ เรื่อง “ทิศทางของสหรัฐฯ ต่อ อินโด - แปซิฟิก” โดย ศ.ดร.ประภัสสร เทพชาตรี ศาสตราจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สรุปรวมการบรรยายได้ดังนี้

ในอดีตหลังจากยุคสงครามเย็นยุติลง สหรัฐฯ กลายเป็นประเทศมหาอำนาจเพียงหนึ่งเดียวในโลก (Unipolar system) แต่อย่างไรก็ตามในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา มี ๓ การผงาด คือ การผงาดขึ้นของประเทศจีน (The Rise of China), การขยายเส้นทางรถไฟไปยังตะวันออกและภูมิภาคต่าง ๆ (The Far Eastern Anchor) และการผงาดขึ้นของอาเซียน (The Rise of ASEAN)

การเจริญเติบโตของจีนได้สร้างความวิตกกังวลต่อสหรัฐฯ อย่างมาก โดยเฉพาะการที่จีนได้มีการดำเนินยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการขยายเส้นทางรถไฟความเร็วสูงไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ส่วนการผงาดขึ้นมาของอาเซียนก็ทำให้ภูมิภาคอาเซียนมีความโดดเด่นขึ้นมาเช่นกัน และทำให้ประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ สนใจเข้ามาร่วมประชุมฯ เป็นประจำทุกปี

อาเซียนมีความพยายามที่จะพัฒนาตนเองจนกลายเป็นศูนย์กลางของกรอบความร่วมมือต่าง ๆ เช่น ASEAN+1, ASEAN+3, East Asia Summit (EAS), ADMM+8 และ ASEAN Regional Forum (ARF) เป็นต้น หลังยุคสงครามเย็นสิ้นสุดลงสหรัฐฯ มีความพยายามจะเข้ามาคานอำนาจจีนในสมัยของประธานาธิบดี บิล คลินตัน ส่วนในสมัยของประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช ก็มียุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นไปทางตะวันออกกลาง ซึ่งทำให้สหรัฐฯ ให้ความสนใจภูมิภาคอาเซียนน้อยลง ทำให้จีนสามารถเข้ามาขยายอิทธิพลในภูมิภาคเอเชียและอาเซียนได้อย่างกว้างขวาง

การขยายอิทธิพลของจีนในภูมิภาคอาเซียนในปัจจุบัน ทำให้สหรัฐฯ มองว่าไม่สามารถปล่อยให้สถานการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นได้อีกต่อไปแล้ว จึงมีความพยายามที่จะกลับมาในภูมิภาคเอเชียและอาเซียน โดยสหรัฐฯ พยายามเข้ามาเชื่อมสายสัมพันธ์ที่มีอยู่เดิมด้วยการเข้าร่วมการประชุมฯ ในเวทีต่าง ๆ การเข้าร่วมการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) การเข้าร่วมในกรอบความร่วมมือ ASEAN Regional Forum (FTA) และกรอบความร่วมมือต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

โดยสหรัฐฯ มีความพยายามที่จะผนวกกรอบความร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ Bilateralism, Trilateralism, Sub - Regionalism และ Multilateralism ซึ่งทั้งหมดนี้คือยุทธศาสตร์ที่ถูกนำมาใช้ในสมัยของประธานาธิบดี โอบามา โดยสหรัฐฯ ไม่เคยประกาศว่าจะดำเนินนโยบายปิดล้อมจีน ไม่เคยบอกว่าจีนเป็นศัตรูของสหรัฐฯ แต่ทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไปเมื่อถึงยุคของประธานาธิบดี ดอนัลด์ ทรัมป์

ประธานาธิบดี ดอนัลด์ ทรัมป์ มีแนวคิดที่เชื่อว่าประเทศต่าง ๆ กำลังเอาเปรียบสหรัฐฯ ทั้งทางด้านการค้าและด้านอื่น ๆ เพราะ ดอนัลด์ ทรัมป์ มองว่ามีเพียงสหรัฐฯ เท่านั้นที่เปิดตลาดเสรีเพียงประเทศเดียว ส่วนประเทศอื่น ๆ ปิดหมด โดย ดอนัลด์ ทรัมป์ ได้มุ่งเป้าหมายไปที่ จีน ซึ่งในช่วงที่เขาหาเสียงเขาประชาชนว่าเขาจะเข้ามาบริหารประเทศใหม่ โดยจะไล่บี้ทุกประเทศที่เอาเปรียบสหรัฐฯ และเมื่อเขาได้เข้ารับตำแหน่ง เมื่อปี ๒๐๑๗ ดอนัลด์ ทรัมป์ ได้เข้ามาบริหารประเทศ โดยใช้ยุทธศาสตร์ Indo - Pacific Grand Strategy เพราะมีอยู่ ๒ คำ คือ Indo เป็นการให้ความสำคัญกับมหาสมุทรอินเดีย และ Pacific เป็นการให้ความสำคัญกับมหาสมุทรแปซิฟิก

ประธานาธิบดี ดอนัลด์ ทรัมป์ มียุทธศาสตร์สำคัญอยู่ ๓ ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การปิดล้อมจีน โดยประธานาธิบดี ดอนัลด์ ทรัมป์ ของสหรัฐฯ มีเป้าหมายสูงสุด คือ การครอบความเป็นเจ้าโลก หรือเป็นประเทศมหาอำนาจที่ใหญ่ที่สุดของโลก (hegemony) โดยมองว่าจีนคือ ภัยคุกคามความมั่นคงของสหรัฐฯ เช่นเดียวกับรัสเซีย โดยรัฐบาลของสหรัฐฯ หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้ยึดเอาแนวคิดดังกล่าวเป็นเป้าหมายหลักของสหรัฐฯ นายดอนัลด์ ทรัมป์ มีมุมมองที่แตกต่างจากผู้นำสหรัฐฯ ในอดีต โดยมองจีนว่าเป็นทั้งภัยคุกคาม คู่แข่ง และศัตรู ซึ่งนับเป็นครั้งที่ของสหรัฐฯ ตั้งแต่สงครามเย็นสิ้นสุด ในด้าน National Security Strategy มองว่าจีนเป็นภัยคุกคาม

จึงส่งผลต่อยุทธศาสตร์ของ นายดอนัลด์ ทรัมป์ คือ การปิดล้อมจีนอย่างเต็มที่ ซึ่งมี การปิดล้อมมากกว่า ๙๐ เปอร์เซ็น ต่างจากยุทธศาสตร์ของรัฐบาลสหรัฐฯ ในอดีต นายดอนัลด์ ทรัมป์ มีการผสมผสานกันระหว่าง Containment Engagement Congagement ซึ่งกลายมาเป็น ยุทธศาสตร์ Indo - Pacific เป็นการปิดล้อมจีนที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นการขยายวงของพื้นที่ การปิดล้อมที่กว้างขึ้น

โดย นายดอนัลด์ ทรัมป์ กำลังลดการพึ่งพาทางเศรษฐกิจที่ไม่สามารถเข้ามาเป็นตัวแปร ที่จะยับยั้งความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และจีนอีกต่อไป อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของยุทธศาสตร์ ของ นายดอนัลด์ ทรัมป์ ต่อเอเชีย นั่นคือการครองความเป็นเจ้าโลก และทำให้ทุกรัฐบาล หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยึดเป็นเป้าหมายหลัก

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ Hub And Spokes นายดอนัลด์ ทรัมป์ ให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ Hub And Spokes อย่างมาก โดยมองว่าสหรัฐฯ เป็น Hub และประเทศต่าง ๆ เป็น Spokes ทั้งในด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ของ นายดอนัลด์ ทรัมป์ แตกต่างจากยุทธศาสตร์

ในอดีต ซึ่งจากการที่สหรัฐฯ เคยดำเนินยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นทางการทหารและความมั่นคงเพียงอย่างเดียว แต่ปัจจุบันทรัมป์ ได้ขยายยุทธศาสตร์ไปทางด้านเศรษฐกิจด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ Unilateralism คือ นายดอนัลด์ ทรัมป์ จะเดินหน้าไม่เอาเวทีพหุภาคี ไม่เอาอาเซียน ไม่เอา APEC ไม่เอา TPP โดย นายดอนัลด์ ทรัมป์ มองว่าเวทีแบบพหุภาคีทำให้สหรัฐฯ เสียเปรียบ ไม่สามารถลงมือและไล่บี้ประเทศต่าง ๆ ได้ นายดอนัลด์ ทรัมป์ เน้นเอกาภาคนิยม Unilateralism โดยไล่บี้ประเทศต่าง ๆ ให้อยอมตามสหรัฐฯ และเสริมด้วยทวิภาคีนิยม Bilateralism ซึ่งมีการเน้นการเจรจา ๒ ฝ่าย

ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ ก็ล่อตาม Grand Strategy คือ ปิดล้อมจีน, Hub And Spokes, เอกาภาคนิยมและทวิภาคีนิยม ส่วนทางการทหาร คือ การเสริมสร้างกำลังทหารสหรัฐฯ และพันธมิตร เพื่อถ่วงดุลจีน การขายอาวุธให้พันธมิตร ๑๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ การพัฒนาฐานทัพเรือที่เกาะ Manus ปาปัวนิวกินี เพื่อแข่งกับอิทธิพลทางทหารของจีน

ส่วนในทะเลจีนใต้ นายดอนัลด์ ทรัมป์ ได้เดินหน้าเต็มที่ในการเผชิญหน้ากับจีน ไม่เชิญจีนเข้าร่วม RIMPAC, Indo - Pacific Maritime Security Initiative การยึดมั่นหลักการเสรีภาพในการเดินเรือ และการส่งเรือรบและเครื่องบินรบเข้าไปในเขตทะเลจีนใต้ นายดอนัลด์ ทรัมป์ มีการมุ่งเน้นในเรื่องของ ทวิภาคี, ไตรภาคี (ซ้อมรบกับสหรัฐฯ ญี่ปุ่น อินเดีย) และจตุภาคี โดยการสร้างกลุ่ม Quad ที่มุ่งเน้นความร่วมมือทางการทหารด้านความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ทางด้านเศรษฐกิจ (Grand Strategy) ปิดล้อมจีนตามกรอบแนวคิด Hub and Spokes ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การทำสงครามการค้ากับจีน การขึ้นภาษีสินค้าจีน ๒๕๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ และการขู่ว่าจะขึ้นภาษีสินค้าจีนอีก ๒๕๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ ซึ่งทำให้จีนไม่มีทางสู้สหรัฐฯ และมีแนวโน้มที่จะมีการทำสงครามการค้าทางเทคโนโลยี ซึ่งสหรัฐฯ คิดว่าจีนไม่สามารถตามทันจีนมีแต่ Copy แต่ปัจจุบันเปลี่ยนไปแล้ว

ความสำคัญของการทำสงครามการค้าระหว่างจีนและสหรัฐฯ มีประเด็นที่เกี่ยวข้องทั้งการทำ C&D ใครครอบครองนวัตกรรม 5G ได้ก่อนประเทศนั้นเป็นผู้ชนะ การพัฒนาคนเพื่อรองรับ ๔.๐ การเสกข้อมูลซึ่งกำลังกลายเป็นเรื่องราวใหญ่โต และทั้งจีนและสหรัฐฯ ไม่มีใครยอมใครง่าย ๆ เรื่องที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ Belt and Road: BRI ที่จะมีการลงทุนกว่า ๑ - ๔ ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ จีนจะกลายเป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจของโลก และเป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจของภูมิภาค

ยุทธศาสตร์การแข่งขันกับ BRI ของจีน โดยโครงการโครงสร้างพื้นฐานใน Indo - Pacific สำคัญต่อสหรัฐฯ ที่สุด มีการวิพากษ์วิจารณ์ว่า BRI เป็นกบดักหนี้ยี้ให้แก่ประเทศจน ๆ ที่ต้องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างเช่นประเทศสมาชิกอาเซียน จนนำไปสู่การสูญเสียอำนาจอิทธิพลทางเศรษฐกิจให้แก่จีน

จีนมีการนำเสนอทางเลือกใหม่ที่ดีกว่า คือ BRI ซึ่งมีประโยชน์ต่อประเทศในภูมิภาคอาเซียน มิใช่มีแต่ผลพวงด้านลบอย่างที่สหรัฐฯ มอง สหรัฐฯ พยายามเสริมสร้างความร่วมมือกับออสเตรเลียและญี่ปุ่น พัฒนาโครงการโครงสร้างพื้นฐานแข่งขันกับจีน สำหรับประเทศไทยนั้นเรามีบทเรียนแล้ว เช่น การเจรจาเส้นทางรถไฟความเร็วสูงกรุงเทพ - โคราช

สหรัฐฯ และญี่ปุ่น ได้ลงทุน ๑ หมื่นล้านเหรียญ โครงการพลังงานในภูมิภาค BUILD Act (Better Utilization of Investment Leading to Development) และ International Development Finance Corporation และการให้เงินลงทุนกว่า ๖๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ มีความพยายามที่จะเสนอทางเลือกให้แก่

ยุทธศาสตร์ของ นายดอนัลด์ ทรัมป์ ต่อภูมิภาค คือ การเจรจาการค้ากับประเทศคู่ค้า การปรับข้อตกลงการค้าเสรีสหรัฐฯ - เกาหลี การเจรจาข้อตกลงการค้าสหรัฐฯ - ญี่ปุ่น และการกดดันประเทศคู่ค้าอาเซียน ไทย ให้เจรจาข้อตกลงการค้าทวิภาคีในลักษณะต่าง ๆ USMCA, การห้ามเม็กซิโกและแคนาดาไม่ให้ทำข้อตกลงทางการค้า Non - Market Economies, การใช้มาตรการโดดเดี่ยวจีนทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ ที่มี FTA กับจีน และผลกระทบต่อ FTA อาเซียน+6 หรือ RCEP

ผลกระทบของยุทธศาสตร์ Indo - Pacific ต่ออาเซียนและไทย โดยยุทธศาสตร์ปิดล้อมจีนนั้น ส่งผลทำให้จีนและสหรัฐฯ มีความขัดแย้งเพิ่มมากขึ้น ส่งผลทำให้ไทยซึ่งมีความสัมพันธ์อันดีทั้งกับสหรัฐฯ และจีน ต้องวางตัวลำบากเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งการดำเนินยุทธศาสตร์ unilateralism ส่งผลทำให้อาเซียนถูกลดบทบาทลง และไทยเองก็โดยไล่

สถานการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ สร้างโอกาสให้ไทยทางด้านยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง และด้านการทหาร ไทยอาจใช้โอกาสนี้กระชับความสัมพันธ์ทางการทหารระหว่างไทย - สหรัฐฯ ส่วนในประเด็นเกี่ยวกับข้อพิพาทในทะเลจีนใต้นั้น จีนสหรัฐฯ ขัดแย้งหนักขึ้น ซึ่งเป็นจุดอันตรายเกี่ยวกับการเผชิญหน้ากันจนอาจนำไปสู่สงครามได้ โอกาสที่ไทยจะเข้าร่วม Indo - Pacific Maritime Security Initiative และอาจทำให้ไทยต้องดำเนินนโยบายกระชับความสัมพันธ์ทางการทหารในลักษณะทวิภาคี ไตรภาคี และจตุภาคี

ยุทธศาสตร์ทางด้านเศรษฐกิจ สหรัฐฯ ใช้ยุทธศาสตร์การปิดล้อมเงินและการทำสงครามการค้ากับจีน ซึ่งผลพวงจากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ระยะสั้นอาจไม่ส่งผลกระทบต่อไทยมากนัก ส่วนในระยะยาวอาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของโลก การค้าโลก Supply Chain ไทยต้องมีการปรับนโยบายทางการค้าใหม่ ประกอบกับยุทธศาสตร์การแข่งขันทางการค้าที่ใช้ BRI เป็นตัวขับเคลื่อน ซึ่งได้สร้างผลกระทบทางบวกของภูมิภาคอาเซียนอย่างมากมาย โดยไทยต้องการให้สหรัฐฯ มาถ่วงดุลการดำเนินยุทธศาสตร์ BRI ของจีน

ยุทธศาสตร์เจรจาทางการค้าแบบทวิภาคี ซึ่งส่งผลทำให้ไทยจะถูกกดดันหนัก เสร็จทวิภาคี ซึ่งไทยจะเสียเปรียบมาก โดยที่ผ่านมาไทยได้รับบทเรียนจาก FTA ไทย - สหรัฐฯ ที่มาตรการห้ามไทยทำข้อตกลงทางการค้ากับ Non - Market Economies อันส่งผลกระทบต่อการทำข้อตกลง FTA กับจีนและ RCEP

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินยุทธศาสตร์ของไทยและอาเซียน ได้แก่

๑) การเสริมสร้างยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง (Omni - Directional Diplomacy) เช่น ไทยควรสร้างกรอบความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และขยายกรอบความร่วมมือไปยังอาเซียนและเอเชีย เป็นต้น อีกทั้งไทยและอาเซียนต้องพยายามสร้างความเป็นศูนย์กลางของอำนาจ (Middle Power) เป็นประเทศผู้เล่น การสร้างความสัมพันธ์กับมหาอำนาจทั้ง Balancing และ Engagement

๒) การเสริมสร้างยุทธศาสตร์รองรับ (Regional Security Architecture) การเสริมสร้างสถาปัตยกรรมด้านความมั่นคง โดยมียุทธศาสตร์รองรับ เช่น scenario 1 : US Hegemony, Scenario 2 : Chinese Hegemony, Scenario 3 : ASEAN คือ Core of Regional Security Architecture, และ Scenario 4 : Multipolar System

๓) การเสริมสร้างยุทธศาสตร์ทางด้านเศรษฐกิจ โดยมียุทธศาสตร์รองรับ (Regional Economic Architecture) เช่น Scenario 1 : US Unilateralism/Bilateralism, Scenario 2 : จีนเป็นศูนย์กลาง Scenario 3 : RCEP, Scenario 4 : EAEC และ Scenario 5 : AEC+

ข้อบัญญัติ ๑๐ ประการ การดำเนินยุทธศาสตร์ของไทยต่อประเทศมหาอำนาจ คือ

๑) ไทยต้องเป็นตัวของตัวเอง

๒) ไทยจะต้องไม่พึ่งพาประเทศมหาอำนาจใดมากเกินไป

- ๓) ไทยต้องเป็นมิตรกับทุกประเทศ
- ๔) ไทยต้องเล่นเกมถ่วงดุลอำนาจ Balancing/Hedging
- ๕) ไทยต้องเล่นเกมปฏิสัมพันธ์ Engaging
- ๖) ไทยต้อง Bending With the Wind
- ๗) ไทยต้องอย่าไปทะเลาะกับใคร
- ๘) ไทยต้องอย่าให้ประเทศมหาอำนาจใด ๆ เข้ามาครอบงำ
- ๙) ไทยต้องอย่าไว้วางใจประเทศใด
- ๑๐) ไทยต้องไม่เลือกเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

๕.๔ การบรรยายพิเศษ เรื่อง “อินโด - แปซิฟิก : ผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน และไทย” โดย คุณไพฑูริ ลิขิตสุนทร ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์ความมั่นคงระหว่างประเทศ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สรุปการบรรยายได้ ดังนี้

๑) สถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน และอินโด - แปซิฟิก

สถานการณ์และภัยคุกคามความมั่นคงที่มีผลกระทบต่อภูมิภาคอาเซียน และอินโด - แปซิฟิก มีดังนี้

๑.๑) ความมั่นคงทางทะเล (Maritime Common Issue)

โครงการ Maritime Silk Road ยังเป็นสิ่งสำคัญที่ชาติมหาอำนาจใช้ในการตอบโต้ทางยุทธศาสตร์ระหว่างกัน โดยเฉพาะในพื้นที่ทะเลจีนใต้ โดยจะเห็นได้จากจีนที่มีความตั้งใจและมีความคาดหวังในระยะยาวที่จะใช้สมุทรภาพในการปิดล้อมอินเดีย ซึ่งถือเป็นการเปิดแนวรบใหม่โดยใช้ทะเลเป็นเครื่องมือ โดยในประเด็นทะเลจีนใต้ จะเห็นได้ว่าประเทศหลายประเทศเสียพื้นที่จากการรุกรานของจีน โดยเริ่มจากการที่จีนเข้าร่วมกับนานาชาติในการป้องกันโจรสลัดจากโซมาเลีย ดังนั้นจึงไม่ใช่เพียงสหรัฐฯ อินเดีย และญี่ปุ่นเท่านั้นที่ให้ความสำคัญในเรื่อง อินโด - แปซิฟิก แต่จีนก็ให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ทางทะเลดังกล่าวไม่แพ้กัน

จีนให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางทะเล โดยจีนได้ออกเอกสารสมุดปกขาวเรื่อง “China’s Policies on Asia - Pacific Security Cooperation” ซึ่งถือเป็น Maritime Blue print ที่สำคัญของจีน โดยจีนใช้ยุทธศาสตร์นี้ในการแพร่ขยายออกไปผ่านโครงการหนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง (Belt and Road Initiative: BRI) ซึ่งจะทำให้จีนสามารถเชื่อมโยงทวีปเอเชียยุโรป และแอฟริกา รวมทั้งเชื่อมมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิก จะเห็นได้ว่าจีนให้ความสำคัญกับอินโด -

แปซิฟิก มากกว่าทางยุโรปด้วยซ้ำ ซึ่งหน่วยงานด้านยุทธศาสตร์และความมั่นคงต้องให้ความสำคัญกับประเด็นนี้เป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะระเบียงเศรษฐกิจของจีน ที่จะเหมือนเป็นการสร้าง Strategic Highway สนับสนุนให้จีนสามารถก้าวเข้ามาสู่มหาอำนาจทางทะเลของโลกได้

อย่างไรก็ตาม การที่จีนเข้ามามีอิทธิพลในพื้นที่ทะเลจีนใต้ อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอาเซียน ซึ่งจีนมักใช้การสร้างความได้เปรียบในการวางกำลัง ใช้กิจกรรมทางทหารในพื้นที่ และสร้างความชอบธรรมด้วยการปกป้องอธิปไตยและเขตแดนของตน เพื่อให้ประเด็นนี้เป็นประเด็นขัดแย้งกันในอนาคต ดังนั้นการคานอำนาจกันยังคงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งอาเซียนควรให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับจีนมากกว่าด้านการทหาร

๑.๒) Belt and Road Initiative และกระแสการต่อต้านจีน

โครงการ Belt and Road Initiative เป็นทั้งโอกาสและผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ ที่จีนเข้าไปดำเนินการ เช่น ในมาเลเซียหลังเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง ดร.มหาเธร์ ได้ประกาศยกเลิกโครงการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับจีน ๒ โครงการ มีมูลค่า ๒๒ พันล้านดอลลาร์ฯ หรือราว ๗ แสนล้านบาท ได้แก่ โครงการก่อสร้างเส้นทางรถไฟความเร็วสูงเชื่อมโยงชายฝั่งตะวันออกของมาเลเซีย (East Coast Rail Link: ECRL) ซึ่งเป็นโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานคมนาคม จากเมืองท่าแคลง (Klang Port) ทางช่องแคบมะละกา ฝั่งตะวันตกไปยังพื้นที่ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกเฉียงเหนือของมาเลเซีย โดยการเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจของรัฐต่าง ๆ ตามชายฝั่งทะเลตะวันออก เช่น รัฐปะหัง (Pahang) รัฐตรังกานู (Terengganu) และรัฐกัลันตัน (Kelantan) กับพื้นที่ตอนกลาง และท่าเรือแคลง เมืองมะละกา และโครงการวางท่อส่งก๊าซธรรมชาติในรัฐซาบฮ์และรัฐมะละกาที่กำลังก่อสร้างโดยบริษัทจีนชื่อ China Communication Construction ซึ่งทั้ง ๒ โครงการถือเป็นหัวใจสำคัญในการผลักดันการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานของรัฐบาลอดีตนายกรัฐมนตรีนาจิบ ตามยุทธศาสตร์ BRI ของจีน ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อแผ่ขยายอิทธิพลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การที่มาเลเซียประกาศยกเลิกและทบทวนโครงการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับจีนนั้น ทำให้การดำเนินงาน BRI ของจีนในอาเซียนมีอันต้องหยุดชะงักลง เนื่องจาก ดร.มหาเธร์ มิได้เพียงแต่ยกเลิกโครงการกับจีน แต่ตัดสินใจล้มเลิกโครงการขนาดใหญ่ที่สุ่มเสี่ยงต่อการเพิ่มภาระหนี้สาธารณะให้กับประเทศ เช่น โครงการรถไฟความเร็วสูงที่เชื่อมระหว่างมาเลเซียกับสิงคโปร์ เป็นต้น ดังนั้นจึงอาจทำให้โครงการเชื่อมโยงการคมนาคมภายใต้ BRI กับประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนไปด้วย

อย่างไรก็ตาม กรณีดังกล่าวเป็นกรณีศึกษาให้ประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน ในการพิจารณาถึงผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบที่จะได้รับจากการขยายอิทธิพลของจีนผ่านยุทธศาสตร์ BRI กล่าวคือ จะเกิดการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานให้ดีขึ้นในพื้นที่ แต่ก็จะนำมาซึ่งปรากฏการณ์ “การย้ายถิ่นฐาน” ของชาวจีนมายังพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งถึงแม้ว่ากลุ่มชาวจีนเหล่านี้จะมีเป้าหมายเพื่อเดินทางเข้ามาลงทุนและทำงานก็ตาม แต่ด้วยความแตกต่างจากประชาชนในพื้นที่ทั้งในเรื่องเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต ฯลฯ ซึ่งอาจกลายเป็นต้นเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา

สำหรับประเทศไทย จะเห็นได้ว่าการที่จีนใช้ BRI เป็นเครื่องมือสำคัญในการขยายบทบาทและแสวงหาผลประโยชน์ของจีน ขณะที่ไทยเองก็เดินหน้าลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศอย่างหนักไม่ต่างแตกต่างจากจีนเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เพื่อมุ่งหวังพัฒนาให้เป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของภูมิภาคอาเซียน ดังนั้นไทยจึงควรนำบทเรียนจากกรณีมาเลเซียมาศึกษาผลกระทบ โดยเฉพาะการให้กลุ่มทุนจากจีนรับสัมปทานพื้นที่ที่อาจทำให้เกิดปรากฏการณ์การย้ายถิ่นฐานของชาวจีน (นักธุรกิจ แรงงาน ครอบครัว และผู้ติดตาม) มายังประเทศไทย และควรใช้ความระมัดระวังและมีความรอบคอบในการบริหารจัดการความสัมพันธ์กับจีนในมิติต่าง ๆ อย่างรู้เท่าทัน โดยเฉพาะกรอบความร่วมมือกับจีนภายใต้จุดร่วมทางยุทธศาสตร์ EEC และ BRI ซึ่งภาครัฐต้องตระหนักถึงผลกระทบทางด้านความมั่นคงและด้านเศรษฐกิจ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติและประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

๑.๓) การขยายอิทธิพลของชาติมหาอำนาจในภูมิภาคอาเซียนโดยเฉพาะจีน และสหรัฐฯ

โดยเฉพาะการเติบโตของจีน ทั้งการเติบโตทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการทหาร ทำให้หลายประเทศในภูมิภาคเริ่มเชื่อถือว่าการพัฒนาทางเศรษฐกิจไม่จำเป็นต้องปกครองประเทศด้วยระบอบประชาธิปไตยดังเช่นสหรัฐฯ แต่สามารถพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าได้เช่นกัน ดังนั้นการปกครองแบบสังคมนิยมตามแนวทางของจีน จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะให้บางประเทศเจริญรอยตาม

สำหรับสหรัฐฯ มีความกังวลถึงผลประโยชน์ที่ตนเคยได้รับในฐานะผู้วางระเบียบโลก แต่ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ หันไปลอกเลียนแบบวิธีการของจีน และหาแนวทางของประเทศตนเอง ทำให้สหรัฐฯ สูญเสียความเป็นผู้นำ ความเป็นชาติมหาอำนาจ และอาจทำให้สหรัฐฯ ต้อง

ดำเนินมาตรการเพื่อยับยั้งไม่ให้จีนยิ่งใหญ่ไปกว่านี้ เช่น สหรัฐฯ ประกาศยืนยันที่จะปฏิบัติการเสรีภาพในการเดินเรือและการบินเหนือ่านน้ำและ่านฟ้าในภูมิภาค (Freedom of Navigation and Overflight) ในกรณีทะเลจีนใต้ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑ เรือพิฆาต USS Decatur ของกองทัพสหรัฐฯ ซึ่งปฏิบัติการกิจลาดตระเวนในชื่อ “Freedom of Navigation Operations” (FONOPs) ได้เข้าไปในรัศมี ๑๒ ไมล์ทะเลจากฐานชายฝั่งของแนวปะการังกาเวน (Gaven Reef) ถึงแนวปะการังจอห์นสัน (Johnson Reef) ในบริเวณหมู่เกาะสแปรตลีย์ในทะเลจีนใต้ที่จีนอ้างกรรมสิทธิ์ โดยเรือพิฆาต CNS Lanzhou ของจีน ได้เข้าใกล้เรือพิฆาตของสหรัฐฯ จนทำให้จำเป็นต้องเปลี่ยนเส้นทางเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกโจมตีอย่างรวดเร็ว ซึ่งนับเป็นการตอบโต้เชิงกายภาพที่สร้างความตึงเครียดมากที่สุดของจีนบนพื้นที่พิพาทในขณะนั้น

๒) ประเด็นสำคัญที่อาเซียนและไทยควรร่วมกันผลักดันให้ประสบความสำเร็จ

๒.๑) อุปสรรคในการรวมตัวกันของอาเซียนในระยะยาว

ปัจจุบันสิงคโปร์และมาเลเซียแสดงบทบาทผู้นำได้ชัดเจนในอาเซียน ส่วนหนึ่งมาจากความได้เปรียบจากทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของประชาชน โดยอุปสรรคต่อความร่วมมือของอาเซียนในระยะยาว ได้แก่ (๑) การขยายอิทธิพลของชาติมหาอำนาจอาจเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายของอาเซียน โดยเฉพาะในประเด็นด้านความมั่นคง (๒) การพึ่งพาทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกที่ไม่สูงนัก โดยปริมาณการค้าภายในกลุ่มระหว่างกันอยู่ในระดับร้อยละ ๒๕ ซึ่งถือว่าไม่สูงมาก ทำให้อาเซียนขาดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจร่วมกัน และ (๓) ความแตกต่างของรูปแบบการปกครอง และค่านิยมต่าง ๆ อาจเป็นอุปสรรคต่อความเป็นหนึ่งเดียวของอาเซียน

ทั้งนี้ การเป็นประธานอาเซียนของไทย ไทยต้องแสดงบทบาทนำให้มากยิ่งขึ้น โดยไทยควรพัฒนาเทคโนโลยี และต้องมีการถ่ายทอดความรู้ เช่น การสร้างความตระหนักรู้ถึงภัยคุกคามความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (ภายใต้ศูนย์ความร่วมมืออาเซียน - ญี่ปุ่น) เพื่อพัฒนาบุคลากรด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (ASEAN - Japan Cybersecurity Capacity Building Centre: AJCCBC) ควบคู่ไปด้วย ในฐานะประเทศที่ริเริ่มแนวคิดในการก่อตั้งอาเซียน

๒.๒) ประเด็นสำคัญที่อาเซียนและไทยควรร่วมกันผลักดันให้ประสบความสำเร็จได้แก่

(๑) อาเซียนควรร่วมกันสร้างดุลยภาพระหว่างอำนาจระหว่างสหรัฐฯ และจีน โดยประเทศสมาชิกอาเซียนควรหลีกเลี่ยงการเจรจาแบบทวิภาคีกับประเทศมหาอำนาจ

แต่ควรแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศ สมาชิกอาเซียนด้วยการเจรจาแบบพหุภาคี เพื่อสร้างอำนาจการต่อรอง และสร้างความยืดหยุ่นในการดำเนินนโยบายการต่างประเทศของ ประเทศสมาชิกอาเซียน

(๒) อาเซียนควรผลักดันให้การเจรจาความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP) ที่ประกอบด้วยอาเซียน ๑๐ ประเทศกับ ๖ ประเทศคู่ค้า ซึ่งได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ให้แล้วเสร็จและสามารถลงนามความตกลงร่วมกันให้ได้ ซึ่งหากไทยสามารถทำได้สำเร็จก็จะทำให้ RCEP เป็นตลาดการค้าและการลงทุนที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ครอบคลุม ๑ ใน ๓ ของเศรษฐกิจโลก และมีประชากรรวมกันกว่า ๓.๕ พันล้านคน

(๓) แม้ว่าการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนของประเทศสมาชิกจะมีผลดี ในหลายมิติ แต่ก็ไม่ควรมองข้ามถึงผลกระทบที่มาจากการเป็นแกนกลางของอาเซียน (ASEAN Centrality) ที่จะนำพายุภัยคุกคามภายนอกภูมิภาคที่อาจส่งผลกระทบต่ออาเซียนและประเทศ สมาชิก เช่น อาชญากรรมข้ามชาติ การบริหารจัดการชายแดน การย้ายถิ่นฐานของประชาชน ในประชาคมอาเซียน โรคระบาด การเชื่อมโยงของทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

๓) ทิศทางการรักษาความสัมพันธ์กับมหาอำนาจในอนาคต

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สหรัฐฯ จีน และอาเซียนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ต่างฝ่ายต่างยังต้องพึ่งพาวาอาศัยกัน ดังนั้นอาเซียนจึงควรใช้หลักการถ่วงดุล (Balancing) และหลักการปฏิสัมพันธ์ (Engagement) ผสมผสานกัน เพื่อรักษาและควบคุมเสถียรภาพ ของการเมืองในภูมิภาค

สำหรับอาเซียนการทำหน้าที่รักษาดุลอำนาจ (Balancing) ระหว่างประเทศมหาอำนาจ ยังเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะเศรษฐกิจของอาเซียนที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจของจีนและสหรัฐฯ ทั้งนี้ ทิศทางเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับมหาอำนาจในอนาคตนั้น อาเซียนควรมองผลประโยชน์ ของชาติเป็นหลัก และอาเซียนมีความจำเป็นจะต้องคาดการณ์ถึงความสัมพันธ์ใหม่ ๆ ซึ่งอาเซียน ควรจะศึกษาในประเด็นนี้ร่วมกันโดยเฉพาะประเทศสมาชิกบางประเทศของอาเซียนเริ่มมีการ ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์แบบทวิภาคีกับประเทศนอกอาเซียนมากขึ้น เช่น สิงคโปร์ เป็นต้น

การประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษาฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เรื่อง

“วิกฤตการณ์โรฮิงจา...ความท้าทายของไทยต่อการเป็นประธานอาเซียน” ในวันพุธที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๓๐๐ - ๑๗๐๐ น. ณ ห้องเรียนบัณฑิตวิทยาลัย ๑ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๑. หลักการและเหตุผล

จากเหตุผลทางประวัติศาสตร์ตามที่เมียนมาได้เคยประกาศและยืนยันตลอดมานับตั้งแต่ได้รับเอกราชจากอังกฤษเมื่อกว่า ๗๐ ปี โดยมีกรกล่าวถึงชาวโรฮิงจา (Rohingya) ว่าไม่ใช่พลเมืองหรือเป็นชนเผ่าหนึ่งของเมียนมา ถึงแม้ว่าเมียนมาจะประกอบไปด้วยชนเผ่าต่างๆ มากกว่า ๑๔๐ ชนเผ่าก็ตาม ชาวโรฮิงจาจึงไม่ได้รับสิทธิทางกฎหมายและถือว่าเป็นผู้อยู่อาศัยเท่านั้น ส่งผลทำให้ถูกกดขี่ด้วยวิธีการต่าง ๆ มาจนถึงปัจจุบัน ประกอบกับความไม่พอใจของชาวเมียนมาที่มีมาตั้งแต่ช่วงทำสงครามกับอังกฤษ ทั้งการที่ชาวโรฮิงจาช่วยอังกฤษรบกับเมียนมา การจับตัวกษัตริย์เมียนมาและครอบครัวไปกักตัวไว้ที่เมืองรัตนคีรีในอินเดีย (ปัจจุบันคือบังกลาเทศ) จนเสียชีวิตและการที่อังกฤษยึดเมียนมาไว้เป็นเมืองขึ้นทั้งประเทศ โดยชาวเมียนมามองว่าชาวโรฮิงจาเป็นศัตรู ถึงแม้ว่าชาวโรฮิงจารุ่นแรก ๆ จะล้มหายตายจากไปกันหมดแล้วก็ตาม แต่ชาวเมียนมาก็ยังถือว่าไม่มีทางที่จะเป็นพลเมืองของเมียนมาได้ เป็นเพียงแค่ผู้อยู่อาศัยชั่วคราว และถ้าหากเดินทางออกไปจากเมียนมาแล้วก็ไม่สามารถเดินทางกลับเข้ามายังเมียนมาได้อีกโดยเด็ดขาด

ปัจจุบันจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับผู้อพยพชาวโรฮิงจาที่ยังไม่มีทีท่าว่าจะยุติลงง่าย ๆ ทั้งการตรวจพบว่ามีสมาชิกกลุ่มโรฮิงจาติดอาวุธ กำลังจัดหาอาวุธจากกลุ่มติดอาวุธในบังกลาเทศ การมีผู้อพยพชาวโรฮิงจาในค่ายอพยพในบังกลาเทศบางส่วนลักลอบเดินทางกลับเข้ามายังเมียนมา และเหตุการณ์ที่หน่วยยามชายฝั่งของบังกลาเทศสามารถสกัดจับเรือประมงลักลอบนำพาชาวโรฮิงจาไปยังมาเลเซียได้ ฯลฯ ในขณะที่องค์กรระหว่างประเทศได้ออกมาเคลื่อนไหวในลักษณะต่าง ๆ เช่น สมาชิกของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติเรียกร้องให้จัดประชุมรับฟังคณะทำงานแสวงหาข้อเท็จจริง สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติและองค์กร ฮิวแมนไรท์วอตช์ (Human Rights Watch) ออกมาเรียกร้องให้เมียนมาและบังกลาเทศระงับกระบวนการส่งกลับผู้อพยพนั้น ส่งผลทำให้ประเด็นดังกล่าวกลายเป็นประเด็นสนใจและเป็นที่จับตามองของประชาคมโลก

ส่วนความเคลื่อนไหวของชาติสมาชิกอาเซียนในประเด็นดังกล่าวนั้น ชาติสมาชิกฯ ต่างก็มีทัศนคติที่แตกต่างกัน กล่าวคือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสิงคโปร์ เดินทางเยือนบังกลาเทศ เมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เพื่อขอให้เร่งกระบวนการส่งกลับชาวโรฮีนจา ซึ่งสอดคล้องกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเมียนมา ที่มองว่าการดำเนินการต่างๆ ของรัฐบาลเมียนมาเกี่ยวกับกระบวนการแก้ไขปัญหาผู้อพยพชาวโรฮีนจานั้น เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดำเนินมาถูกทางแล้ว อีกทั้งเมียนมาและบังกลาเทศเองก็มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ในขณะที่ นายมหาเธร์ โมฮัมหมัด¹ นายกรัฐมนตรีมาเลเซียได้ให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนระหว่างการเดินทางเข้าร่วมการประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ (United Nations General Assembly: UNGA) ที่นครนิวยอร์กในสหรัฐฯ เมื่อ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ โดยเขาได้กล่าวแสดงความผิดหวังต่อการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนของชาวโรฮีนจาของ นางองซาน ซูจี ที่ปรึกษาแห่งรัฐ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเมียนมา และขอให้ประชาคมโลกเร่งให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและแก้ไขปัญหาผู้อพยพชาวโรฮีนจา ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นระหว่างการประชุมกลุ่มย่อยของสหประชาชาติ

จากมุมมองที่แตกต่างกันระหว่างสิงคโปร์และมาเลเซีย ซึ่งต่างก็เป็นชาติสมาชิกอาเซียนนั้น สะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติของชาติสมาชิกฯ ต่อประเด็นผู้อพยพชาวโรฮีนจา ที่สามารถแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม กล่าวคือ บางประเทศอาจมองว่าควรเร่งกระบวนการส่งกลับผู้อพยพชาวโรฮีนจา เนื่องจากสถานการณ์ในรัฐยะไข่ของเมียนมายังไม่เอื้ออำนวย ประกอบกับรัฐบาลเมียนมายังไม่มีหลักประกันที่เป็นรูปธรรมชัดเจน และบางประเทศอาจมองว่าควรเร่งกระบวนการส่งกลับ เนื่องจากทั้งเมียนมาและบังกลาเทศต่างก็มีความพยายาม มีความพร้อม และมีความร่วมมือที่ดีต่อกัน

เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ สมัชชาใหญ่สหประชาชาติฝ่ายสังคมมนุษยธรรมและวัฒนธรรมได้มีมติ ๑๔๒ ต่อ ๑๐ เสียง เห็นชอบให้ประณามการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเมียนมา สนับสนุนการแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อโรฮีนจา และนำตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมาย อีกทั้งเร่งผลักดันให้กลไกคณะทำงานแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเมียนมาของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (United Nations Human Rights Council: UNHRC) ปฏิบัติภารกิจได้โดยเร็ว ตลอดจนให้

¹ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ, <https://www.nia.go.th/niaweb59/page-news1.asp?f=1>, สืบค้นวันที่

ประชาคมระหว่างประเทศสนับสนุนการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมเพื่อบรรเทาวิกฤติโรฮิงจา ซึ่งร่าง ข้อตกลงดังกล่าวเสนอโดยองค์การความร่วมมืออิสลาม (Organisation of the Islamic Cooperation: OIC) สหภาพยุโรป (European Union: EU) และแคนาดา โดยมีประเทศที่คัดค้าน ประกอบด้วย จีน รัสเซีย เบลารุส บรูไน ซิมบับเว เมียนมา กัมพูชา สปป.ลาว ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม ส่วนประเทศที่งดออกเสียงมี ๒๖ ประเทศ รวมถึงไทยด้วย

ส่วนมุมมองของไทยต่อกรณีอพยพชาวโรฮิงจาบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยกับกระบวนการ ส่งกลับ อาจมีการลักลอบเดินทาง (ทางเรือ) เข้ามายังไทย และใช้ไทยเป็นประเทศทางผ่านเพื่อเดินทางไปยังประเทศที่สาม ซึ่งอาจส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องมีการกำหนดนโยบาย หรือมีมาตรการเพิ่มมากขึ้น เพื่อเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น เช่น การลักลอบเดินทางเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย อาชญากรรมข้ามชาติ การค้ามนุษย์ ฯลฯ ในขณะที่มุมมองของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงมองว่า หากสถานการณ์ผู้อพยพชาวโรฮิงจายังไม่ยุติ และบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยพยายามเดินทางหลบหนีออกจากค่ายในบังกลาเทศ อาจเป็นช่องทางให้ ขบวนการค้ามนุษย์ลักลอบนำพาชาวโรฮิงจาไปยังประเทศที่สาม โดยใช้ไทยเป็นประเทศทางผ่าน ซึ่งจะส่งผลให้หน่วยงานด้านความมั่นคงต้องแบกรับภาระงาน และมีมาตรการในการเฝ้าระวังที่ เข้มงวดเพิ่มมากขึ้น

ฉะนั้น ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ มองว่าปัญหา “ผู้อพยพชาวโรฮิงจา” เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม อีกทั้งยังเป็นความท้าทายของไทยในฐานะเป็นประธานอาเซียนในปี พ.ศ.๒๕๖๒ ซึ่งไทยอาจถูกอาเซียน และประชาคมโลกคาดหวังและจับตามองว่า ไทยจะมีแนวทางในการบริหารจัดการปัญหาผู้อพยพชาวโรฮิงจาอย่างไร โดยเฉพาะหน่วยงานด้านความมั่นคงอย่างกองทัพควรมีการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับสถานการณ์อย่างไร ซึ่งผลการประชุมฯ ครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนการปฏิบัติ ตลอดจนแผนงาน หรือโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันจะนำสู่การเพิ่มพูนความพร้อม ให้แก่ประเทศต่อไป

๒. ประเด็นที่น่าสนใจ

ปัญหาผู้อพยพชาวโรฮิงจาที่ส่งผลกระทบต่อไทยและชาติสมาชิกอาเซียน และเป็นความท้าทายของไทยในฐานะเป็นประธานอาเซียนในปี พ.ศ.๒๕๖๒ ซึ่งอาจถูกอาเซียนและประชาคมโลก

คาดหวังและจับตามองว่า ไทยจะมีแนวทางในการบริหารจัดการปัญหาผู้อพยพชาวโรฮีนจาอย่างไร ซึ่งการผลักดันแนวทางการแก้ไขปัญหาของไทยจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติ และหลีกเลี่ยงการแสดงบทบาทในประเด็นที่ละเอียดอ่อนต่อกรณีผู้อพยพชาวโรฮีนจา เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อ จันททำให้ไทยและเมียนมากลายเป็นประเทศคู่ขัดแย้งกันเสียเองในอนาคต

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อให้ความรู้และสร้างความตระหนักรู้แก่หน่วยงานทุกภาคส่วนเกี่ยวกับปัญหาผู้อพยพชาวโรฮีนจา ซึ่งเป็นภัยคุกคามความมั่นคงและเป็นประเด็นที่ไทย อาเซียน และประชาคมโลกกำลังให้ความสนใจ

๓.๒ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดสถานการณ์ความรุนแรงในรัฐยะไข่ของเมียนมา รวมทั้งปัจจัยที่ผลักดันให้รัฐบาลเมียนมาหันมาให้ความสำคัญและพยายามแก้ไขปัญหาผู้อพยพชาวโรฮีนจาที่เป็นรูปธรรมเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อไทยในอนาคต

๓.๓ เพื่อค้นหาแนวทางในการดำเนินงานที่เหมาะสมของไทยเกี่ยวกับประเด็นปัญหาผู้อพยพชาวโรฮีนจาในรัฐยะไข่ของเมียนมา ในช่วงที่ไทยดำรงตำแหน่งเป็นประธานอาเซียน ปี พ.ศ.๒๕๖๒

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๔.๑ ทุกภาคส่วนมีความตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาผู้อพยพชาวโรฮีนจา ซึ่งเป็นภัยคุกคามความมั่นคงและเป็นประเด็นที่ไทย อาเซียน และประชาคมโลกกำลังให้ความสนใจ

๔.๒ ทราบถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดสถานการณ์ความรุนแรงในรัฐยะไข่ของเมียนมา รวมทั้งปัจจัยที่ผลักดันให้รัฐบาลเมียนมาหันมาให้ความสำคัญและพยายามแก้ไขปัญหาผู้อพยพชาวโรฮีนจาที่เป็นรูปธรรมเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนจนผลกระทบต่อความมั่นคงของไทยและอาเซียนในมิติต่าง ๆ

๔.๓ สามารถกำหนดแนวทางในการดำเนินงานที่เหมาะสมของไทยเกี่ยวกับประเด็นปัญหาผู้อพยพชาวโรฮีนจาในรัฐยะไข่ของเมียนมา ในช่วงที่ไทยดำรงตำแหน่งเป็นประธานอาเซียน ปี พ.ศ.๒๕๖๒

๕. สรุปการบรรยายขององค์ปาฐก

๕.๑ คุณอาทิตย์ รักทอง ผู้อำนวยการสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จังหวัดสงขลา กองต่อต้านการค้ามนุษย์ สำนักปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) สรุปการบรรยายได้ ดังนี้

๑) แนวนโยบาย/มาตรการในการดูแลผู้อพยพโยกย้ายถิ่นแบบไม่ปกติ (โรฮีนจา) ในหน่วยงานกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

โรฮีนจาเป็นชนกลุ่มน้อยอยู่ในรัฐยะไข่ ประเทศเมียนมา โดยรัฐบาลเมียนมาอ้างว่าโรฮีนจาเป็นชาวบังกลาเทศที่เข้าเมืองผิดกฎหมายสมัยอาณานิคมอังกฤษ ซึ่งสาเหตุการอพยพชาวโรฮีนจา มาจากปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และถูกกีดกันทางการเมือง ซึ่งรัฐบาลไม่ยอมรับเป็นชาติพันธุ์ กลุ่มของเมียนมาจึงกลายเป็นความขัดแย้งศาสนา ถูกทารุณกรรม และการละเมิดสิทธิมนุษยชน ปัจจุบันชาวโรฮีนจามีเส้นทางการเข้าพรมแดนประเทศไทย บริเวณอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จังหวัดระนอง จังหวัดพังงา จังหวัดสตูล และจังหวัดสงขลา โดยมีจุดหมายปลายทางหลักคือ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

โดยที่ผ่านมา พม. มีหน้าที่ในการรับบริการให้คำปรึกษา ความช่วยเหลือทางกฎหมาย การดูแลทางการแพทย์ การชดเชยค่าเสียหาย ความช่วยเหลือทางการเงิน การคุ้มครองพยาน การศึกษาหรือการฝึกอาชีพ ตลอดจนการจ้างงาน โดยมีนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑.๑) แนวทางและมาตรการในการควบคุมตัวหญิงและเด็กที่เป็นผู้ลักลอบหลบหนีเข้าเมือง ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒

(๑) พม. มีการแยกพื้นที่ดูแลไว้เฉพาะ ไม่ให้อยู่ปนกับกลุ่มผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยปัจจุบันกลุ่มคนเหล่านี้อยู่ในความดูแลของบ้านพักเด็กและครอบครัว

(๒) พิจารณาศักยภาพของหน่วยงานก่อนการรับตัว โดยขอความร่วมมือจากสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองในการพิจารณาสถานที่ก่อนส่งตัวเพื่อดูความเหมาะสม และการจัดส่งเจ้าหน้าที่มาดูแลด้านความปลอดภัยในระหว่างการควบคุมตัว

(๓) ในการส่งตัวผู้หญิงและเด็กมาอยู่ในหน่วยงานของ พม. ให้ดำเนินการขออนุมัติผ่านผู้ว่าราชการจังหวัด และในกรณีที่รับไว้อยู่ในหน่วยงานของ พม. แล้ว เกิดปัญหา เช่น การก่อเหตุทะเลาะวิวาท หรือก่อเหตุความรุนแรงในหน่วยงาน ให้แจ้งสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองทราบ และหาก พม. ไม่สามารถดูแลต่อให้แจ้งสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองรับตัวกลับไปดูแล

(๔) การควบคุมตัวเพื่อป้องกันการหลบหนีให้มีการจัดทำรั้วรอบบริเวณอาคารและจัดทำแผนเผชิญเหตุรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น การบริหารเหตุการณ์ ดำเนินการร่วมกับหน่วยงาน ตำรวจ ฝ่ายปกครอง และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในรูปของคณะกรรมการระดับจังหวัด พร้อมการจัดทำคู่มือ และการปฐมพยาบาลเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าว

๑.๒) แนวทางและมาตรการในการดูแลผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวโรฮีนจา

(๑) สถานที่รับตัวไว้ดูแลต้องไม่ใช่ที่ควบคุมตัว

(๒) การดำเนินการตามขั้นตอนการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มีขั้นตอนที่ชัดเจน ซึ่งผู้รับการคุ้มครองมีสิทธิที่จะได้รับสถานะการพำนักอยู่ชั่วคราวในประเทศไทย และสามารถออกไปทำงานชั่วคราวนอกสถานคุ้มครองได้

(๓) เพิ่มมาตรการเรื่องการจัดระเบียบภายใน มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ อาหาร บุคลากรที่ดูแลให้เหมาะสม

(๔) การป้องกันการหลบหนีให้มีมาตรการเชิงจิตวิทยาผ่านล่ามที่ไว้วางใจได้ มีการจัดทำฐานข้อมูลผู้รับการคุ้มครองและจัดทำแผนเผชิญเหตุ เพื่อบริการรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

๑.๓) การคุ้มครองสวัสดิภาพตามมาตรา ๓๓

ให้ พ.ม. พิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่บุคคล ซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์อย่างเหมาะสมในเรื่องอาหาร ที่พัก การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกายจิตใจ การให้การศึกษา การฝึกอบรม การช่วยเหลือทางกฎหมาย การส่งกลับภูมิลำเนา การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน การแจ้งสิทธิของผู้เสียหายที่พึงได้รับการคุ้มครองในแต่ละขั้นตอน ตลอดจนขอบเขตระยะเวลาในการดำเนินการช่วยเหลือ และต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายก่อนด้วย

๑.๔) สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ตามมาตรา ๓๕

ผู้เสียหายมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์โดยพนักงานอัยการเรียกค่าสินไหมทดแทน แทนผู้เสียหายที่ได้รับแจ้งจากปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมายตามคำสั่งปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ ๕๑๓/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ทั้งนี้การกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหาย ให้พิจารณารวมถึงเหตุที่ได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ เสรีภาพ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดตลอดจนความเสียหายอื่นใดที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้

๑.๕) สิทธิในการพำนักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว และทำงานเป็นการชั่วคราว ตามมาตรา ๓๗

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด เพื่อการรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ หรือการเรียกร้องสิทธิของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการให้มีการผ่อนผันให้ผู้เสียหายนั้นอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและได้รับอนุญาตให้ทำงานชั่วคราว ตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว โดยคำนึงถึงเหตุผลทางด้านมนุษยธรรมเป็นหลัก

๒) การดำเนินงานของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พ.ม.) ที่ผ่านมา

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พ.ม.) เริ่มเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือชาวโรฮิงจาตั้งแต่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๖ โดยหน้าที่ของ พม. คือ การคัดแยกว่าคนกลุ่มนี้เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือไม่ โดยพิจารณาตามองค์ประกอบ ๓ ข้อ ของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ดังนี้

(๑) การพิจารณาที่การกระทำ เช่น การจัดหา ซื่อ ขาย หน่วงเหนี่ยว กักขัง จัดให้อยู่อาศัย/รับไว้

(๒) การพิจารณาที่วิธีการ โดยการข่มขู่ ใช้กำลังบังคับลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจ โดยมีขอบ

(๓) การแสวงประโยชน์ เช่น ค่าประเวณี ผลิตเผยแพร่วัสดุลามก แสวงประโยชน์ทางเพศ รูปแบบอื่น เอาคนลงเป็นทาส บังคับขู่ขาน บังคับใช้แรงงานหรือบริการ

และเมื่อพบว่า เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ บุคคลเหล่านั้นก็จะได้รับการคุ้มครองต่าง ๆ เช่น ได้รับการคุ้มครองตามมาตรา ๓๓ ในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพของภาครัฐหรือสามารถเลือกเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองเอกชน เงินช่วยเหลือจากกองทุนค้ามนุษย์ ค่าจ้างค่าแรง ค้ำจายจากนายจ้าง ค่าตอบแทนฐานะพยานในคดีอาญา และการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำความผิด เป็นต้น และถ้าตรวจสอบแล้วพบว่าไม่ใช่การค้ามนุษย์ จะมีหน่วยงานของ พม. เช่น บ้านพักเด็กทั่วประเทศ ในการดูแลให้ความช่วยเหลือเด็กและสตรีต่อไป

๓) ข้อมูลผู้เสียหาย และข้อมูลผู้ลักลอบเข้าเมืองชาวโรฮีนจาที่อยู่ในความดูแลของ พม. ในปัจจุบัน

สถานคุ้มครองของรัฐในสังกัดของ พม. มีดังนี้ ได้แก่ สถานคุ้มครองชาย จังหวัดเชียงราย, บ้านสองแคว จังหวัดพิษณุโลก, บ้านนารีสวัสดิ์ จังหวัดนครราชสีมา, บ้านภูมิเวท จังหวัดนนทบุรี, สถานคุ้มครองชาย จังหวัดปทุมธานี, บ้านเกร็ดตระการ จังหวัดนนทบุรี, สถานคุ้มครองชาย จังหวัดระนอง, บ้านศรีสุราษฎร์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี, สถานคุ้มครองชาย จังหวัดสงขลา โดยในปัจจุบันมีจำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวโรฮีนจาที่อยู่ในความดูแลของ พม. และจำนวนผู้ลักลอบเข้าเมืองชาวโรฮีนจาที่อยู่ในความดูแลของหน่วยงาน พม. แผนภาพที่ ๒.๑ และแผนภาพที่ ๒.๒

แผนภาพที่ ๒.๑ ข้อมูลผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวโรฮีนจาที่อยู่ในความดูแลของ พม.

ลำดับ	หน่วยงาน	จำนวนผู้เสียหาย				รวม	สถานะทางคดี		สถานะการส่งประเทศที่ 3		
		ต่ำกว่า 18 ปี		18 ปี ขึ้นไป			สืบพยาน	รอสืบพยาน	รออนุมัติ	ถูกปฏิเสธ	ยังไม่ดำเนินการ
		ช	ญ	ช	ญ						
1.	สถานคุ้มครองฯ ระนอง	1	-	1	-	2	2	-	2	-	
2.	สถานคุ้มครองฯ สงขลา	2	-	-	-	2	-	2	-	2	
3.	สถานคุ้มครองฯ ศรีสุราษฎร์	8	11	-	19	38	33	2	31	2	
4.	สถานคุ้มครองฯ เชียงราย	-	-	4	-	4	4	-	-	2	
5.	สถานแรกรับฯ ปากเกร็ด จ.นนทบุรี	3	-	-	-	3	-	3	-	3	
รวม		14	11	5	16	49	38	8	32	5	

*ข้อมูล ณ วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒

แผนภาพที่ ๒.๒ ข้อมูลผู้ลี้ภัยหลบเข้าเมืองชาวโรฮีนจาที่อยู่ในความดูแลของหน่วยงาน พม.

ลำดับ	หน่วยงาน	จำนวนผู้ลี้ภัยหลบเข้าเมืองชาวโรฮีนจา (จำแนกตามเพศ/อายุ)								รวม
		0 - 12		12 - 15		15 - 18		18 ปีขึ้นไป		
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1.	บ้านพักเด็กฯ จ.พังงา	3	1	2	2	-	-	-	2	10
2.	บ้านพักเด็กฯ จ.ระนอง	1	-	-	-	-	-	-	-	1
	รวม	3	1	2	2	-	-	-	2	11

*ข้อมูล ณ วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒

ซึ่งจะเป็นสถานที่ที่ให้บริการที่พัก ให้คำปรึกษา ฝึกอบรมอาชีพ เตรียมความพร้อม การดำเนินคดี การจัดการศึกษา การจัดหางานให้ทำ การจัดกิจกรรมนันทนาการ และส่งกลับคืนสู่สังคม เป็นต้น

๔) ปัญหาและอุปสรรคของ พม. ที่พบในการดูแลผู้เสียหายชาวโรฮีนจา

โดยปัญหาและอุปสรรคของ พม. ที่พบในการดูแลผู้เสียหายชาวโรฮีนจาในปัจจุบัน แบ่งได้ ๓ กลุ่มดังนี้

(๑) กลุ่มที่อยู่ระหว่างรอการดำเนินการและการอนุมัติไปตั้งถิ่นฐานที่ประเทศที่สาม เนื่องจาก สหรัฐฯ ชะลอการรับเข้าที่ตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สามยุทธศาสตร์ความมั่นคงฉบับใหม่ของสหรัฐฯ (America First) ที่มุ่งเน้นผลประโยชน์ของสหรัฐฯ และพลเมืองชาวอเมริกันเป็นสำคัญ ซึ่งปัจจุบันยังคงค้างอยู่ที่ พม. จำนวน ๖๘ ราย โดยอยู่ในระหว่างการหาทางออกร่วมกับองค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) ที่จะส่งไปประเทศใด

(๒) กลุ่มที่ถูกปฏิเสธ การรับไปตั้งถิ่นฐานที่ประเทศที่สาม เกิดความเครียด ความวิตกกังวล เนื่องจากไม่สามารถออกไปทำงานภายนอกสถานคุ้มครองฯ ได้ และยังไม่มีแนวทางในการดำเนินการที่ชัดเจนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลเหล่านี้ และ

(๓) กลุ่มผู้หญิงและเด็กที่ไม่ประสงค์ไปประเทศที่สาม แต่ประสงค์เดินทางไปมาเลเซีย เนื่องจากมีสามีหรือญาติอยู่ที่มาเลเซีย ซึ่งไม่มีแนวทางการดำเนินการกับคนกลุ่มนี้

๕) แนวทางการช่วยเหลือผู้เสียหายชาวโรฮีนจา ในระยะยาว

แนวทางการช่วยเหลือผู้เสียหายชาวโรฮีนจา ในระยะยาว มีดังนี้

(๑) กลุ่มที่อยู่ระหว่างรอการดำเนินการและการอนุมัติไปตั้งถิ่นฐานที่ประเทศที่สาม โดย พม. จะอนุญาตให้ออกไปทำงานภายนอกได้ชั่วคราว ร่วมกับการช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ

(๒) กลุ่มที่ถูกปฏิเสธ โดย พม. กำลังเร่งพิจารณาในการส่งต่อไปยังประเทศอื่น

(๓) กลุ่มผู้หญิงและเด็กที่ไม่ประสงค์ไปประเทศที่สาม แต่ประสงค์เดินทางไปมาเลเซีย โดยกระทรวงต่างประเทศกำลังหาหรืออย่างไม่เป็นทางการกับมาเลเซียถึงความเป็นไปได้ในเรื่องนี้

สำหรับบทบาทของไทยในการแสดงท่าทีต่อกรณีโรฮิงจา ไทยควรสนับสนุนการไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชนของประเทศต่าง และมีบทบาทนำในด้านการดำเนินการช่วยเหลือและส่งกลับ ซึ่งการแสดงบทบาทดังกล่าวจะช่วยลดแรงกดดันจากนานาชาติ รวมทั้งอาเซียน

๕.๒ ศ.ดร.สุนทร ชูตินธรานนท์ ผู้อำนวยการศูนย์พหุวัฒนธรรมศึกษาและนวัตกรรมทางสังคม สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สรุปการบรรยายได้ ดังนี้

ประเด็นปัญหาผู้อพยพชาวจีนในปัจจุบันกลายเป็นปัญหาหลักของเมียนมา ซึ่งมีแรงขับเคลื่อนมาจากความแตกต่างกันของคนในชาติ ๒ ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก การที่มีขอบเขตกำหนดว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในประเทศเมียนมาก่อนปี ค.ศ.๑๙๘๒ เป็นชนกลุ่มน้อยในเมียนมา และ ประเด็นที่สอง การที่ชาวโรฮิงจาถูกชาวเมียนมาส่วนใหญ่ มองว่าผู้ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเมียนมาหลังภายหลังปี ค.ศ.๑๙๘๒ ชาวเมียนมาถือว่าคนเหล่านั้นมิได้เป็นพลเมืองของเมียนมา ซึ่งปัจจัยทั้งสองประเด็นข้างต้นส่งผลทำให้รัฐบาลเมียนมาปฏิบัติต่อชนกลุ่มน้อยในเมียนมาแตกต่างกัน

สถานการณ์ความแตกแยกที่รุนแรงในเมียนมาส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากทัศนคติและมุมมองของตัวรัฐบาล กองทัพเมียนมา และกลุ่มประชาชนหัวรุนแรงบางกลุ่ม (นักธุรกิจ และภาคเอกชน) โดยอาจกล่าวได้ว่าประชาชนชาวเมียนมาส่วนใหญ่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมอง “ชาวโรฮิงจา” เป็นคนอื่นที่มีเชื้อคนเมียนมา หรือมีเชื้อเป็นชนกลุ่มน้อยของเมียนมา รัฐบาลเมียนมาจึงมีการใช้ชื่อเรียก “เบงกาลี” แทนคำว่า “โรฮิงจา” ในขณะที่ชาวโรฮิงจาเองมองว่าพวกตนเป็นพลเมืองของเมียนมา

สำหรับชาวโรฮิงจาบอกว่าพวกตนได้เข้ามาอยู่ในเมียนมามานานแล้ว ซึ่งจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ค้นพบก็ได้อธิบายไว้อย่างนั้นเช่นเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อย้อนไปในประวัติศาสตร์พบว่าชาวมุสลิมได้ย้ายเข้ามาอาศัยในเมียนมามาตั้งแต่คริสต์ ศตวรรษที่ ๑๑ ซึ่งชาวอิสลามในที่นี้หมายถึงการที่มีคนหลายเชื้อชาติที่สามารถนับถือศาสนาอิสลามได้ แต่เมียนมากลับมองว่าชาวโรฮิงจาเป็นชาวบังกลาเทศและได้เดินทางย้ายเข้ามา สาเหตุที่ทำให้ชาวเมียนมามองเช่นนั้นก็เพราะว่าพรมแดนของเมียนมาติดกับบังกลาเทศ และหน้าตาผิวพรรณของชาวโรฮิงจามีลักษณะที่คล้ายคลึงกับคนบังกลาเทศ สำหรับนักประวัติศาสตร์มองว่าการที่มีพรมแดนติดกันและผู้คนเดินทางข้ามไปมาระหว่างกันไม่ใช่เรื่องแปลก บางครั้งอาจมีการแต่งงานกันจนทำให้มีลูกมีหลานที่มีหน้าตาเหมือนคนบังกลาเทศ

รัฐอาระกันในปี ค.ศ.๑๗๘๔ ซึ่งตรงกับยุคสมัยของพระเจ้าปดุงของเมียนมา ได้ใช้กำลังทหารเข้าโจมตีและยึดเมืองอาระกันไว้เป็นเมืองขึ้น จากนั้นพระเจ้าปดุงได้เกิดความอึดหิมและนำกองทัพเมียนมาเข้าโจมตีกรุงสยามและนั่นก็เป็นที่มาของสงครามเก้าทัพ

ต่อมาอังกฤษได้เข้ายึดครองเมียนมาได้สำเร็จ ส่งผลทำให้ชาวมุสลิมที่หนีภัยสงครามได้เดินทางกลับเข้ามาในรัฐยะไข่เหมือนเดิม โดยในยุคสมัยนั้นได้มีกลุ่มที่เดินทางเข้ามาในรัฐยะไข่ของเมียนมาใน ๓ ลักษณะ คือ การเป็นทหารรับจ้างของอังกฤษ เป็นผู้อพยพฐานถิ่นฐาน และการที่เป็นผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่รัฐยะไข่มาช้านาน ซึ่งตอนนั้นชาวโรฮีนจาถูกอักษกฤษแกนเข้ามาเป็นทหารเพื่อช่วยรบกับทหารญี่ปุ่น โดยที่ขณะนั้นรัฐบาลเมียนมาได้เข้าร่วมรบกับอังกฤษ จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดเป็นบาดแผลทางประวัติศาสตร์ระหว่างชาวโรฮีนจากับชาวเมียนมา

สถานการณ์เกี่ยวกับชาวโรฮีนจาภายหลังจากที่เมียนมาได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี ค.ศ.๑๙๔๘ ในช่วงที่อังกฤษเป็นประเทศเจ้าอาณานิคมของอินเดียและของประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งชาวโรฮีนจาได้เรียกร้องให้อังกฤษเข้าไปช่วยเหลือและประกาศเอกราชให้แก่รัฐยะไข่

ในช่วงยุคของรัฐบาลอู๋น ได้มีการกำหนดให้ชาวอาระกันมีสิทธิและสถานะที่เท่าเทียมกับชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ แต่พอถึงยุคของรัฐบาลเนวิน ส่งผลทำให้สถานะของชาวโรฮีนจาเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งได้มีการเขียนบัญญัติไว้รัฐธรรมนูญ ค.ศ.๑๙๗๔ ของเมียนมา ซึ่งมีการถอนสถานะของชาวโรฮีนจาออกจากความเป็นพลเมืองของเมียนมา และกฎหมายของเมียนมา ปี ค.ศ.๑๙๘๒ ได้ระบุว่าชาวโรฮีนจาเป็นชาวต่างชาติ มิได้เป็นพลเมืองของเมียนมา ใครก็ตามที่ไม่ได้เข้ามาอยู่อาศัยในเมียนมาก่อนปี ค.ศ.๑๙๘๒ จะไม่ได้รับสิทธิความเป็นพลเมืองของเมียนมา

รัฐยะไข่เป็นพื้นที่ที่ชาวโรฮีนจาอาศัยอยู่ เป็นพื้นที่ที่มีความแร้นแค้น ชาวโรฮีนจาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่งผลให้คุณภาพชีวิตต่ำและยากจน

“ชาวโรฮีนจา” เป็นคำนิยามที่ได้รับจากชาวต่างชาติ ซึ่งเป็นพวกที่มีแนวคิดชาตินิยมและเป็นกลุ่มหัวรุนแรง แต่สำหรับผู้ที่มีนับถือศาสนาพุทธจะได้รับการยอมรับอยู่ในระดับต้น ๆ ของประเทศ นอกจากนี้ชาวโรฮีนจายังได้ประสบกับปัญหาในเรื่องของการเหยียดสีผิว เนื่องจากชาวโรฮีนจามีผิวสีดำ ซึ่งแม้กระทั่งพุทธของเมียนมายังพูดในลักษณะนี้ นอกจากประเด็นในเรื่องของการใช้ภาษาที่แตกต่างกันแล้ว ยังมีความแตกต่างในเรื่องของการนับถือศาสนา ชาวเมียนมาในรัฐยะไข่กล่าวว่าชาวโรฮีนจาจะมีลูกหลายเยอะกว่าประชากรที่นับถือศาสนาพุทธ รัฐบาลเมียนมาจึงได้ออก

กฎหมายห้ามมิให้ชาวโรฮีนจา มีลูกก่อนได้รับอนุญาต ซึ่งในสถานะเช่นนี้สะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งกับภาครัฐ หรือรัฐบาลเมียนมา และความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับประชาชนด้วยกันเอง

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในขณะนั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ โดยรัฐบาลเมียนมา อ้างว่าชาวโรฮีนจามีกลุ่มติดอาวุธรวมอยู่ด้วย ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของเมียนมา เหตุการณ์ดังกล่าวมีจุดกำเนิดมาก่อนที่เมียนมาจะเปิดประเทศ หรือก่อนที่เมียนมาจะมีกาเลือกตั้งในปี ค.ศ. ๒๐๑๐ สำหรับไทยนั้นในฐานะเป็นประธานอาเซียน ไทยเราควรจะต้องรอดูท่าทีเพื่อนำมาพิจารณา การดำเนินยุทธศาสตร์ของไทยต่อเมียนมา

ในฐานะบทบาทของการเป็นประธานอาเซียน ไทยเราจะดำเนินการที่ต่อเมียนมาอย่างไร เกี่ยวกับประเด็นเกี่ยวกับสถานะของชาวโรฮีนจาทำไม่เมียนมาจึงนิ่งเฉย ไม่แก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นการกระทำที่ละเมิดหลักสิทธิมนุษยชนโดยรัฐบาลเมียนมาต่อชาวโรฮีนจา

ในเมียนมามีกลุ่มขบวนการ ๙๙ และกลุ่มพรรคการเมืองที่มีแนวคิดต่อต้านชาวโรฮีนจา แต่พรรคอาระกันของชาวโรฮีนจาในรัฐยะไข่กลับได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้งครั้งล่าสุด ทำให้รัฐบาลของนางอองซาน ซูจี ไม่กล้าออกมาขับเคื้อนประเด็นปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับชาวโรฮีนจามากนัก เหตุผลเนื่องจากหากนางอองซาน ซูจี ออกมาแสดงบทบาทในเรื่องดังกล่าวก็จะส่งผลกระทบต่อคะแนนเสียงของพรรคของตนเอง อาจทำให้คะแนนเสียงของพรรคลดน้อยลง ชาวโรฮีนจาที่อาศัยอยู่ในรัฐยะไข่ของเมียนมา ต้องทนทุกข์ทรมานอยู่กับการถูกกักกัน ซึ่งทำให้รัฐบาลเมียนมาพัฒนาไปได้อย่าง

สังคมโลกได้มีการผลักดันให้เมียนมาเลือกตั้ง จนทำให้พรรค NLD ใช้ระยะเวลายาวนานกว่าที่จะเข้ามาบริหารงานทางการเมือง แต่รัฐบาลของนางอองซาน ซูจี ก็กลับออกมาเคลื่อนไหวหรือเรียกร้องอะไรมาไม่ได้ แม้กระทั่งรางวัลที่นางอองซาน ซูจี เคยได้รับก็ถูก UN เรียกคืน จากนั้นนางอองซาน ซูจี ก็ไม่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศ ๆ อีกเลย ส่งผลทำให้รัฐบาลเมียนมาต้องกลายเป็นเป็ดจ๋อย

ที่ผ่านมาเมียนมาเป็นประเทศที่ประเทศอื่น ๆ ในอาเซียน แสดงความกังวลว่าเมียนมาจะเป็นตัวจุดรั้งการพัฒนาของอาเซียน ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาภายในของประเทศเมียนมา แต่ปัญหาดังกล่าวได้สร้างความร้าวฉานให้แก่ชาติสมาชิกอาเซียน โดยมีการแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มประเทศที่นับถือศาสนาอิสลาม เช่น มาเลเซียที่ออกมาเรียกร้องให้รัฐบาลเมียนมาดำเนินการแก้ไขปัญหาชาวโรฮีนจาด้วยตนเอง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะของชาวมุสลิมด้วยกัน กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มประเทศที่เป็นพันธมิตรของประเทศมุสลิม ที่ร่วมกันกดดันรัฐบาลเมียนมาให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาชาวโรฮีนจา

การที่ประเทศไทยเป็นประธานอาเซียน รัฐบาลควรพิจารณาตั้งประเด็นเรื่องชาวโรฮีนจา มาเป็นประเด็นสำคัญในการขับเคลื่อนอาเซียน ซึ่งหากไทยไม่แสดงบทบาทต่อเมียนมา ไทยเองก็ อาจได้รับแรงกดดันจากประเทศอื่น ๆ มิใช่แค่เฉพาะปัญหาชาวโรฮีนจาปัญหาเดียวแต่หมายรวมถึง ปัญหาอื่น ๆ ของชาติสมาชิกอาเซียนด้วย

สำหรับปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย-เมียนมา หากไทยเกิดความขัดแย้งใน ประเด็นเกี่ยวกับชาวโรฮีนจาก็จะส่งผลทำให้ไม่สามารถดำเนินการเจรจาต่อรองกับเมียนมาได้ หรือ ไม่ว่าจะ เป็นประเด็นปัญหาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ปัญหาโรฮีนจาก็ตาม ไทยเป็นประเทศเล็ก ๆ เพียงประเทศ เดียวไม่สามารถแก้ไขปัญหาโรฮีนจาให้หมดไปได้ด้วยความรวดเร็ว ขนาดองค์กรระหว่างประเทศที่ มีขนาดใหญ่กว่าเรายังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ หากไทยตั้งปัญหาโรฮีนจาเข้ามาพูดในเวทีอาเซียน คำถามคือ สปป.ลาว เมียนมา และประเทศอื่น ๆ จำเข้ามารวมแก้ไขปัญหาด้วยหรือป่าว

ประเทศต่างๆ ในอาเซียน เช่น อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ได้ออกมาแถลงการณ์ต่อต้าน และเรียกร้องให้เมียนมาดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่ถามว่าประเทศไทยจะได้รับผลกระทบ อย่างไร เช่น การที่เมียนมาไม่ส่งพลังงาน เช่น แก๊ส และกระแสไฟฟ้าให้ ไทยจะอย่างไร และ ประเทศอื่น ๆ จะเอาด้วยกับไทยหรือไม่ ในขณะที่เมียนมาก็ออกมาบอกเสมอว่า ปัญหาชาวโรฮีนจา เป็นปัญหาภายในประเทศของเมียนมา ซึ่งอาเซียนไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการภายในซึ่งกัน และกัน

๕.๓ คุณสุรพงษ์ กองจันทึก กรรมการนโยบายของคณะกรรมการกระจายเสียงและแพร่ภาพ สาธารณะแห่งประเทศไทย (ไทยพีบีเอส) และอดีตรองอธิบดีกรมการสิทธิมนุษยชน สภานายความ แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ สรุปการบรรยายได้ ดังนี้

สถานการณ์ที่ผ่านมากลุ่มอาระกันหรือกลุ่มชาวโรฮีนจาในรัฐยะไข่ ซึ่งหากเราศึกษา ดูลึก ๆ แล้ว เราอาจพบว่า ๒ กลุ่มนี้มีความแตกต่างกัน มีประวัติศาสตร์การสู้รบกับรัฐบาลเมียนมา มาอย่างยาวนาน ส่งผลทำให้เกิดความโกรธแค้นระหว่างกัน ในสมัยอดีตเมื่อรัฐอาระกันซึ่งนับถือ ศาสนาอิสลาม สามารถใช้กำลังทหาร เข้ายึดรัฐยะไข่ซึ่งเป็นเมืองที่นับถือศาสนาพุทธได้แล้ว ทหาร ของฝ่ายรัฐอาระกันก็จะเผาวัดชาวพุทธทิ้ง ซึ่งสร้างความโกรธแค้นให้กับชาวเมียนมาที่นับถือศาสนา พุทธเป็นอย่างมาก

สำหรับภูมิรัฐศาสตร์ของรัฐยะไข่นั้น ตั้งอยู่ในบริเวณที่เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้ง ส่งผลต่อหน้าที่การงาน ทรัพย์สิน คุณภาพชีวิต และสภาพจิตใจ

ปัจจุบันชาวโรฮีนจาได้มีการเดินทางอพยพจากรัฐยะไข่ไปยังประเทศมาเลเซีย โดยใช้ไทยเป็นประเทศทางผ่าน ประเทศไทยไม่ใช่เป้าหมายของชาวโรฮีนจาเพราะเป็นประเทศที่คนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ จึงเดินทางหลบหนีไปยังมาเลเซียซึ่งเป็นประเทศที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามเหมือนกับชาวโรฮีนจา หน้าตา ผิวพรรณ และลักษณะต่าง ๆ มีความคล้ายคลึงกับชาวมาเลเซีย แต่สิ่งที่เกิดขึ้น คือ กลุ่มที่ขอหลี้ภัยไปยังมาเลเซียจริง ๆ แล้วเป็นผู้หลี้ภัยหรือไม่หากศึกษาประวัติศาสตร์หรือค่านิยมของการหลี้ภัย จะพบว่าการหลี้ภัยที่เกิดขึ้น ผู้หลี้ภัยส่วนใหญ่จะเป็นเด็กและสตรีที่จะต้องเดินทางหลี้ภัยก่อนเพศชาย หรือกลุ่มวัยแรงงานจะเดินทางเข้าไปที่หลัง แต่สิ่งที่เกิดขึ้นสำหรับชาวโรฮีนจาของเมียนมา คือ กลุ่มวัยทำงานและกลุ่มเพศชายจะเดินทางหลี้ภัยไปยังมาเลเซียก่อนกลุ่มอื่น ๆ

จากปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลทำให้เกิดช่องทางให้ขบวนการค้ามนุษย์ได้แสดงหาประโยชน์ กล่าวคือขบวนการค้ามนุษย์จากฝั่งไทยใช้เรือเดินทางเข้าไปรับชาวโรฮีนจาที่รัฐยะไข่ของเมียนมา โดยมีการเก็บเงินค่าเดินทางก่อนล่วงหน้าแล้วจึงให้เดินทางที่หลัง เมื่อมาถึงจุดพักที่ประเทศไทยกลุ่มขบวนการค้ามนุษย์เหล่านี้ก็จะเรียกเก็บเงินเพิ่มขึ้น มีการจับกุม กักขัง และเรียกเก็บเงินจากครอบครัวของเหยื่อครั้งละ ๕๐,๐๐๐ บาท เมื่อชาวโรฮีนจาจ่ายเงินเสร็จก็จำสามารถเดินทางไปยังมาเลเซียได้ ข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ เรือประมงที่ใช้สำหรับขนส่งชาวโรฮีนจาส่วนใหญ่ที่จัดได้จะเป็นเรือประมงจากจังหวัดระนอง ซึ่งเรือเหล่านี้จะเดินทางไปรับชาวโรฮีนจาที่จังหวัดระนอง

กรณีที่มีทหารเรือของไทยสามารถจับกุมเรือประมงของชาวโรฮีนจาได้ ๒ ลำ ตามที่เป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ ตามที่สื่อมวลชนได้มีการรายงานว่ามีกรลากเรือชาวโรฮีนจาออกไปทิ้งกลางทะเลนั้น จากการเก็บข้อมูลพบว่าผู้อพยพในเรือลำดังกล่าวส่วนใหญ่จะเป็นผู้อพยพชาวบังกลาเทศ โดยเรือหนึ่งลำจะมีนายหน้าหรือล่ามอยู่ประจำบนเรือลำละห้าคน ซึ่งล่ามเหล่านี้จะสามารถพูดภาษาอังกฤษได้โดยผู้อพยพชาวบังกลาเทศจะมีการจ่ายเงิน โดยมีอัตราการจ่ายเงินที่แตกต่างจากชาวโรฮีนจา

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ ชาวโรฮีนจาและชาวบังกลาเทศจะใช้ภาษาพูดคนละภาษากัน ซึ่งหน่วยงานภาครัฐของไทยที่เกี่ยวข้องสามารถแยกแยะและดำเนินการส่งตัวกลับยังประเทศต้นทางได้ แต่สำหรับชาวโรฮีนจาจะไม่มีหลักฐานที่บ่งชี้ได้ว่าเป็นใคร และไม่สามารถดำเนินการส่งตัวกลับยังประเทศต้นทางไทย

จากสถิติการจับกุมชาวโรฮีนจาในพื้นที่จังหวัดระนอง พบว่า มีจำนวนที่จับกุมตัวได้ประมาณ ๔,๐๐๐ คน ซึ่งโดยเป้าหมายแล้วชาวโรฮีนจาเหล่านี้ไม่ยอมเดินทางเข้ามายังประเทศไทย ในช่วงลมมรสุมเราจะไม่พบว่าชาวโรฮีนจาล้นกลีบเดินทางเข้ามายังไทย ส่งผลทำให้ช่วงนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจของไทยต้องออกไปจับตัวคนชายโสดีแทน

ข้อสังเกตก็ประการหนึ่ง คือ หากรัฐบาลไทยดำเนินนโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามผู้อพยพหลบหน้าเข้าเมืองอย่างจริงจัง หรือใช้นโยบายการผลักดันเพิ่มมากขึ้น ก็ส่งผลทำให้สถิติการจับกุมชาวโรฮีนจาเดินทางเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายเพิ่มมากขึ้น ต่อมาเมื่อทางจังหวัดระนองใช้มาตรการเข้มงวด ชาวโรฮีนจาเหล่านี้ก็จะไปโผล่ที่จังหวัดภูเก็ตแทน

สำนักข่าวบีบีซี มีการรายงานข่าวว่ามีเจ้าหน้าที่ทหาร และตำรวจของไทยเรียกรับเงิน ซึ่งมีการระบุชั้นยศที่ชัดเจน โดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะมีการสนธิกำลังกันเพื่อค้นหาชาวโรฮีนจาที่สูญหาย ซึ่งต่อมาพบว่ามิศพจำนวนมากฝังอยู่ โดยขบวนการค้ามนุษย์เหล่านี้มีการโทรไปขอเงินจากครอบครัว หรือญาติของชาวโรฮีนจาที่ประเทศต้นทาง หากไม่มีการจ่ายเงินก็จะมีกรฆ่าให้เห็นเป็นตัวอย่าง ซึ่งจากข้อมูลของเจ้าหน้าที่พบว่าชาวโรฮีนจาส่วนใหญ่จะเป็นเพศชายและอยู่ในวัยแรงงาน

แต่สถานการณ์เกี่ยวกับชาวโรฮีนจาเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่สิ่งที่ไทยในฐานะประธานอาเซียนจะต้องคิด คือ เราจะทำอย่างไรเกี่ยวกับประเด็นชาวโรฮีนจา ระหว่างเวทีโลกและประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งรัฐบาลไทยจะมีการบริหารจัดการอย่างไรนั้น เป็นความท้าทายที่จะต้องจับตามองกันต่อไป

จากข้อมูลที่ผ่านมามาดูจะเห็นได้ว่ามีคำจำกัดความจำนวนมากที่ให้คำนิยามของคำว่า “โรฮีนจา” แต่ที่เราัมักพบเห็นและใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ การใช้ชื่อเรียกทับศัพท์จากภาษาอังกฤษ ที่มีการเรียกกันตรงตัวว่า “โรฮีนจา” เช่นเดียวกับที่เราเรียกบม่าว่าเมียนมา ซึ่งรัฐบาลเมียนมาเองก็มีความพยายามให้ประเทศอื่น ๆ เรียกตนเองว่าเมียนมา แต่ไทยมีภาษาพูดและเขียนของตนเองจึงไม่มีใครมาบังคับไทยได้ ไทยจะเรียกว่าเมียนมา หรือบมมาก็ได้

ความขัดแย้งภายในประเทศอื่น ๆ ไม่เฉพาะเจาะจงแค่ชาวโรฮีนจาเท่านั้น จะเป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศใดก็ได้ ไม่ว่าจะเป็ชาวอยู่ในจีนเจียงของจีน ชาวโรฮีนจาในรัฐยะไข่ของ

เมียน หรือชนกลุ่มน้อยในประเทศอื่น ๆ ก็ตาม หากเดินทางมายังประเทศไทย ผู้อพยพเหล่านี้ก็จะได้รับการดูแลเยียวยาจากรัฐบาลไทยอย่างเท่าเทียมตามหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งตัวแปรสำคัญที่ทำให้ไทยต้องแบกรับภาระเหล่านี้ คือ ขบวนการค้ามนุษย์ของไทยนั่นเอง

เมียนมามีพรมแดนทางธรรมชาติติดต่อกับไทยมากที่สุด ในบรรดาประเทศเพื่อนบ้าน แต่สำหรับประชาคมอาเซียนนั้นมิได้มีเป้าหมายในการก่อตั้งขึ้นมาเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประเทศใดประเทศหนึ่ง ชาติสมาชิกอาเซียนรวมตัวกันเพื่อพลังอำนาจในการต่อรอง หรือเพื่อต่อสู้ทางด้านเศรษฐกิจกับประเทศอื่น ๆ ซึ่งการรวมตัวของประชาคมอาเซียนนี้เกิดขึ้นจากแรงกดดันจากประชาคมโลกที่ทำให้ชาติสมาชิกอาเซียนต้องรวมตัวกัน เพราะฉะนั้นอาเซียนจะต้องถือว่าประเด็นปัญหาชาวโรฮิงจาเป็นประเด็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์โดยรวมของอาเซียน และปัญหาดังกล่าวทำให้อาเซียนมีความอ่อนแอ ไทยในฐานะประธานอาเซียนต้องแสดงบทบาทนำในลักษณะของการให้ความสำคัญ หรือสนใจต่อประเด็นปัญหาผู้อพยพชาวโรฮิงจา หากไทยไม่ได้มีปฏิกิริยา หรือแสดงบทบาทในประเด็นดังกล่าวก็อาจกลายเป็นคำถามของประชาคมโลก สำหรับไทยนั้นหากเราพูดถ้อยเรื่องชาวโรฮิงจาว่าด้วยหลักการก็ไม่มีปัญหา แต่ไม่ควรทำอะไรที่เกินกำลังการแก้ปัญหาของไทย

สำหรับไทยเราต้องตอบคำถามให้ได้ว่า ไทยเราจะเดินไปในทิศทางใดในประเด็นปัญหาเกี่ยวกับชาวโรฮิงจา ซึ่งปัญหาเหล่านี้สามารถแก้ไขได้ เนื่องจากขบวนการค้ามนุษย์ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในไทย หากขบวนการค้ามนุษย์ฝั่งไทยไม่เดินทางไปรับมา หรือดำเนินตรากการป้องกันและปราบปรามอย่างรุนแรงเข้มงวด ก็ส่งผลทำให้ขบวนการค้ามนุษย์หายไป และปัญหาต่าง ๆ ลดน้อยลงด้วยเช่นกัน ส่วนการเดินทางของผู้อพยพก็ต้องอาศัยเรือประมงขนาดใหญ่ ที่สามารถแล่นผ่านคลื่นลมเข้ามาฝั่งไทยได้ ซึ่งเรือขนาดเล็กไม่สามารถทำได้

๕.๔ พ.ต.ท. ชุตติ์ อภัยภักดิ์ รองผู้กำกับการสอบสวน กองกำกับการ ๑ กองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ (บก.ปคม.) สรุปการบรรยายได้ ดังนี้

๑) ความเป็นมาและสถานการณ์โรฮิงจา

ปัจจัยก่อให้เกิดความขัดแย้งในเมียนมา มีการนำเสนอข้อมูลมาเสนอต่อสังคมโลกไม่ตรงกัน แต่สำหรับรัฐบาลเมียนมาจะสื่อถึงการไม่ใช้พลเมือง ซึ่งความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะในประเทศใดก็ตาม จะเกิดที่ไหนก็ตาม จำเป็นจะต้องร่วมกันแก้ไข เนื่องจากปัญหาต่าง ๆ อาจนำไปสู่ประเด็นปัญหาระหว่างประเทศได้

สถานการณ์ความตึงเครียดในรัฐยะไข่ของเมียนมาที่ผ่านมา มีการสู้รบกันระหว่างกองกำลังติดอาวุธชาวโรฮีนจากับตำรวจ ทหาร แห่งรัฐบาลเมียนมานั้น มีความเกี่ยวข้องกับไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากทำให้ พลเอกอาวุโส มิน อ่อง ไหล่ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดของเมียนมาต้องเข้าพบ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และ พล.อ.ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๐ เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจสถานการณ์ในรัฐยะไข่ และยังขอให้ไทยเรียกโรฮีนจาว่า “เบงกาลี” ซึ่งฝ่ายไทย โดย พล.อ.ประวิตร ก็แสดงท่าทีตอบรับ

หลังจากนั้น ประเด็นนี้ก็กลายเป็นเรื่องอ่อนไหว เนื่องจากรัฐบาลเมียนมาได้เคลื่อนไหวและเรียกร้องให้องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) ขึ้นทะเบียนกลุ่มมุสลิมโรฮีนจาติดอาวุธที่ใช้ชื่อว่า Arakan Rohingya Salvation Army หรือ ARSA เป็นกลุ่มก่อการร้าย ซึ่งการเปลี่ยนชื่อเรียกจาก “โรฮีนจา” เป็น “เบงกาลี” สะท้อนนัยที่ซับซ้อนมากพอสมควร

โดย “เบงกาลี” เป็นชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกของอินเดีย ซึ่งก็คือประเทศบังกลาเทศในปัจจุบัน ที่ผ่านมามองเมียนมามองว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในดินแดนที่โรฮีนจาอาศัยอยู่ คือ “รัฐอาระกัน” เดิม ซึ่งปัจจุบันเรียกว่า “รัฐยะไข่” นั้น ดินแดนแห่งนี้เป็นดินแดนของเมียนมา แต่คนเบงกาลีอพยพเข้ามาจำนวนมากในช่วงที่อังกฤษปกครองในยุคล่าอาณานิคม ในมุมมองของคนเมียนมามองว่าคนเหล่านี้มากับกองทัพอังกฤษ เข้ามาอยู่อาศัยโดยไม่ใช่เป็นคนเมียนมา และไม่ใช่นักลุ่มน้อยของสหภาพเมียนมา เมื่อมีการรวมประเทศใน เวลาต่อมา แต่ในมุมมองของชาวโรฮีนจา มองว่าพวกเขา มีความแตกต่างจากชาวเบงกาลี ภาษาที่ใช้ก็ไม่เหมือนกัน และบรรพบุรุษของโรฮีนจาส่วนหนึ่งมาจากจิตตะกอง ส่วนหนึ่งก็อยู่ในดินแดนที่เรียกว่า “อาระกัน” อยู่มาหลายชั่วอายุคน และเป็นดินแดนของพวกเขาจริง ๆ

เมื่อมุมมองของสองฝ่ายไม่เหมือนกัน เมียนมามองว่าโรฮีนจาเป็นชนกลุ่มใหม่ที่เข้ามาในช่วงการปกครองของอังกฤษ แต่โรฮีนจาอ้างว่ามีรัฐอาระกันในอดีต แยกออกจากเบงกาลี และเป็นคนที่ท้องถิ่นดั้งเดิมมานานแล้ว จึงถือเป็นมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่นำมาสู่ความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงหลัง

๒) การดำเนินงานและภารกิจที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาการค้ามนุษย์ชาวโรฮีนจา เป็นปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในเมียนมาที่ผลักดันให้ผู้ลี้ภัยชาวโรฮีนจาเดินทางออกนอกประเทศ ทำให้ขบวนการค้า

มนุษยชนในไทยและประเทศเพื่อนบ้านเข้าไปแสวงประโยชน์ โดยนำพาผู้ลี้ภัยเหล่านี้เดินทางมายังไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย โดยมีการทารุณกรรมผู้ลี้ภัยเหล่านี้ เพื่อเรียกค่าไถ่ รวมทั้งนำไปค้าแรงงานอีกด้วย

การดำเนินงานและภารกิจที่เกี่ยวข้องกับชาวโรฮีนจา นั้น จะมาในลักษณะของการปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งที่ผ่านมาการปราบปรามอย่างจริงจังของตำรวจ ทำให้ปัจจุบันสามารถหยุดยั้งขบวนการค้ามนุษย์ชาวโรฮีนจาได้ในระดับที่น่าพอใจ เนื่องจาก พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้ดำเนินการต่อเนื่องในการแก้ปัญหาขบวนการค้าแรงงานเถื่อนทั้งด้านประมง และแรงงานภาคส่วนอื่น ๆ ที่มีขอบด้วยกฎหมาย เพราะรัฐบาลมองว่าปัญหาการค้ามนุษย์เป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพการเป็นมนุษย์ และละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง รัฐบาลให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และมุ่งมั่นขจัด “คนค้าคน” ไม่ให้มีที่ยืน

โดยที่ผ่านมาทางตำรวจได้ดำเนินการ ๓ มาตรการสำคัญ ซึ่งเป็นหัวใจหลักของการแก้ปัญหา คือ การเนรเทศี ปราบปราม และป้องกัน จึงสัมฤทธิ์ผล และที่สำคัญเจ้าหน้าที่ได้มีการปิดต้นทางและปลายทางขบวนการค้ามนุษย์ทั้งในพื้นที่ จังหวัดระนอง จังหวัดสงขลา และสตูล รวมทั้งจังหวัดใกล้เคียง เพื่อทำความเข้าใจกับชาวบ้านและสร้างมวลชนให้เข้ามามีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่

๓) สถานการณ์โรฮีนจาในมุมมองของนานาชาติ

เมื่อ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๑ ที่ผ่านมา มีการประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาโรฮีนจาในระดับนานาชาติ ที่สำคัญกล่าวคือ ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (ยูเอ็นจีเอ) มีมติเสียงส่วนใหญ่ ๑๒๒ ประเทศให้รัฐบาลเมียนมายุติปฏิบัติการทางการทหารต่อต้านชาวมุสลิมโรฮีนจา ซึ่งในการลงมติครั้งนี้ชาติที่อยู่ฝั่งเดียวกับเมียนมารวม ๑๐ ประเทศ ได้แก่ เมียนมา จีน รัสเซีย กัมพูชา สปป.ลาว ฟิลิปปินส์ เวียดนาม เบลารุส ซีเรีย ซิมบับเว และอีก ๒๔ ประเทศ งดออกเสียงในจำนวนนี้รวมถึงไทย

นอกจากการเรียกร้องดังกล่าว เพื่อให้กองทัพยุติการใช้กำลังต่อต้านชาวมุสลิมโรฮีนจาแล้ว มติดังกล่าวยังขอให้รัฐบาลเมียนมาอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมเข้าประเทศเพื่อดำเนินการช่วยเหลือชาวโรฮีนจา รวมทั้งต้องการให้ทางการเมียนมาสร้างความมั่นใจกับประชาคมโลกถึงการรับผู้ลี้ภัย และจะรับรองสิทธิความเป็นพลเรือนเมียนมาอย่างสมบูรณ์แบบ แต่อย่างไรก็ตามรัฐบาลเมียนมาซึ่งไม่เห็นชอบกับมติดังกล่าว ยืนยันว่าปฏิบัติการของกองทัพเมียนมา มุ่งเน้นการปราบปรามกลุ่มติดอาวุธมุสลิมโรฮีนจาสายสุดโต่ง ซึ่งเป็นฝ่ายเปิดฉากโจมตีเจ้าหน้าที่ความมั่นคงในรัฐยะไข่เมื่อ ๒๕ ส.ค.๖๑

ซึ่งสิ่งที่น่าสนใจคือ การประชุมในครั้งนี้นำมีการเสนอการแก้ไขปัญหา ๕ ประการ คือ (๑) ให้ประณามการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเมียนมา (๒) สนับสนุนให้หาข้อเท็จจริงต่อกรณีดังกล่าว (๓) การนำผู้ละเมิดสิทธิเข้าสู่กฎหมาย (๔) ผลักดันให้ UNHCR ทำงานได้อย่างรวดเร็ว และ (๕) ให้ประชาคมระหว่างประเทศร่วมกันผลักดัน

๔) สถานการณ์โรฮีนจาในมุมมองของอาเซียน

ขณะนี้มาเลเซียมีจุดยืนชัดเจนมาก คือ ประณามรัฐบาลเมียนมา และเรียกร้องให้แก้ปัญหา โดยด่วน โดย ดร.มหาเธร์ โมฮัมหมัด นายกรัฐมนตรีมาเลเซียได้ให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนระหว่างการเดินทางเข้าร่วมการประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติที่นิวยอร์ก เมื่อ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ โดยเขาได้กล่าวแสดงความผิดหวังต่อการแก้ไขปัญหากลุ่มผู้ลี้ภัยชาวโรฮีนจาของ นางอองซาน ซูจี และขอให้ประชาคมโลกเร่งให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและแก้ไขปัญหาผู้อพยพชาวโรฮีนจา

ซึ่งในภูมิภาคนี้ ต้องยอมรับว่ามีประเทศมุสลิมที่กำลังเรียกร้องปัญหาโรฮีนจาอย่างจริงจังอย่างน้อยก็ ๓ ประเทศ ซึ่งความเป็นภราดรภาพของโลกมุสลิม ให้ความสำคัญมากกับเรื่องนี้ คำถามนี้จะนำมาสู่โจทย์ของไทยคือจะสร้างสมดุลอย่างไร ระหว่างความสัมพันธ์ไทยกับเมียนมา ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับโลกมุสลิมทั้งหมด และประเทศมุสลิมในภูมิภาคนี้ รวมถึงคำนึงถึงประชากรมุสลิมในไทยอีกหลายล้านคน และคนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยว่าจะมีความรู้สึกอย่างไร โดยเฉพาะถ้ารัฐบาลเมียนมา หรือไปสนับสนุนประเด็นปัญหาในลักษณะละเมิดสิทธิอย่างรุนแรงในเมียนมา เหตุนี้เองหน่วยงานความมั่นคง รวมถึงผู้เกี่ยวข้องต้องคิดให้หนัก

๕) ท่าทีที่เหมาะสมของไทยต่อกรณีโรฮีนจา

โดยไทยควมสงวนท่าที และดำเนินการดังนี้ คือ

สำหรับอาเซียน

(๑) อาเซียนและไทยควรสนับสนุนให้เมียนมาใช้แนวทางการแก้ไขปัญหากลุ่มผู้อพยพชาวโรฮีนจาด้วยสันติวิธีและอยู่บนพื้นฐานของการยอมรับจากสังคมโลก

(๒) อาเซียนและไทยควรร่วมมือร่วมใจกันในการหามาตรการ/ มาตรฐานในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

(๓) เนื่องจากการเลือกถิ่นที่อยู่หรือการเดินทางเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนทุกคนในโลกใบนี้ ในการไปหาชีวิตใหม่ที่ดีขึ้น ดังนั้นอาเซียนและไทยควรสนับสนุนเรื่องสิทธิอย่างเท่าเทียมกัน

สำหรับไทย

(๑) แม้ปัญหาโรฮิงจาจะเป็นประเด็นอ่อนไหวที่ไทยในฐานะประธานอาเซียนต้องมีบทบาท แต่ไม่ควรเป็นผู้ขัดแย้งกับเมียนมาเสียเอง ดังนั้นไทยควรสนับสนุนแนวทางการแก้ไขปัญหาคือผู้อพยพชาวโรฮิงจา โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความสบายใจของเมียนมา

(๒) ไทยมีวาระในการดำรงตำแหน่งเป็นประธานอาเซียนเพียง ๑ ปี จึงไม่อาจแก้ไขปัญหาคือผู้อพยพชาวโรฮิงจาที่สะสมมานานให้แล้วเสร็จได้ในระยะเวลาอันสั้น ดังนั้นไทยจึงควรมองข้ามประเด็นปัญหาดังกล่าวเพื่อไม่ให้เกิดความบาดหมางระหว่างไทย - เมียนมา อีกทั้งไทยควรริเริ่มนโยบายในเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถดำเนินการให้บรรลุผลได้ใน ๑ ปี เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อม หรือการสาธารณสุข เป็นต้น

(๓) ถ้าหากว่าวิกฤติโรฮิงจาเข้ามาในประเทศไทยเข้ามาในลักษณะการโยกย้ายถิ่นฐานประเทศไทยต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างเด็ดขาด

(๔) ไทยควรมีบทบาทการตั้งรับในเรื่องนี้ โดยเฉพาะแนวทางการสืบสวน สอบสวน และดำเนินคดีในเรื่องอาชญากรรมข้ามชาติ โดยในอนาคตถ้ามีปัญหาในเรื่องนี้ก็จะมีความสามารถในการรับมือตามมาตรการดังกล่าว

การประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษาฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๒ เรื่อง

“ทิศทางการเมืองมาเลเซียพลกระทบต่อความมั่นคงของไทย” ระหว่างวันที่ ๑๒ - ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ณ โรงแรม ณ เวลา จังหวัดตราดบุรี

๑. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันสถานการณ์ความขัดแย้งในโลกยังมีความตึงเครียด ทั้งความขัดแย้งระหว่างประเทศ เช่น เกาหลีเหนือกับสหรัฐฯ และประเทศพันธมิตร อิสราเอลกับปาเลสไตน์ เป็นต้น นอกจากนี้ภัยคุกคามจากการก่อการร้ายได้ส่งผลกระทบต่อทั่วโลก โดยเฉพาะกลุ่มรัฐอิสลามในอิรักและซีเรีย หรือ ไอเอส (The Islamic State in Iraq and Syria: ISIS) ดังนั้นหน่วยงานด้านความมั่นคงจึงมีความจำเป็น และต้องคงไว้เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติ โดยเฉพาะหน่วยงานด้านการทหาร ยุทธโศปกรณ์สำหรับการป้องกันประเทศจึงมีความจำเป็นอย่างมาก และมีมูลค่าค่อนข้างสูง ทำให้หลายประเทศมีความพยายามในการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศขึ้นเพื่อการรักษาอำนาจอธิปไตย และการปกป้องผลประโยชน์ของชาติ

อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ จึงถือเป็นโครงสร้างพื้นฐานและหลักประกันทางด้านความมั่นคงของประเทศ ต่อความพร้อมรบของกองทัพในด้านยุทธโศปกรณ์และขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ซึ่งหลายประเทศประสบความสำเร็จในการพึ่งพาตนเองด้านเทคโนโลยีป้องกันประเทศและยังสามารถก้าวเข้ามาสู่การเป็นผู้ส่งออกได้ เช่น ประเทศบราซิล ตุรกี จีน สิงคโปร์ และเกาหลีใต้ เป็นต้น ซึ่งการพัฒนากิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ นอกจากจะเป็นการสร้าง ความมั่นคงในด้านการทหารของชาติแล้วยังจะเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศนั้น ๆ อีกด้วย

สำหรับอาเซียน มีการพัฒนากรอบความร่วมมือหนึ่งที่สำคัญคือ กรอบความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของกลุ่มอาเซียน (ASEAN Defense Industry Collaboration: ADIC) ซึ่งได้รับการรับรองเมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ในการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน ครั้งที่ ๕ (5th ASEAN Defense Ministers' Meeting: ADMM) ณ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย และต่อมาได้มีการจัดตั้งคณะที่ปรึกษา (Consultative Group) ทำหน้าที่ประสานงานดำเนินการให้มีผล

ในทางปฏิบัติ ตลอดจนกำกับดูแลโครงการตามที่ได้ตกลงกันภายใต้ ADIC โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในกลุ่มประเทศสมาชิกให้มีความพร้อมที่จะเผชิญภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ โดยกรอบความร่วมมือนี้จะช่วยนำไปสู่การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์ความรู้ และพัฒนาศักยภาพด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในกลุ่มสมาชิกให้มีความแข็งแกร่ง สามารถลดการพึ่งพาจากภายนอกได้

สำหรับประเทศไทย รัฐบาลของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเพื่อใช้ในด้านการป้องกันประเทศ จึงได้มีการสนับสนุนและขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในระดับนโยบายของกระทรวงสู่ระดับยุทธศาสตร์ของประเทศ โดยได้ยกเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศให้เป็นวาระสำคัญของรัฐบาล และเป็นครั้งแรกที่ได้มีการบรรจุประเด็นนี้ไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม โดยในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ในหัวข้อที่ (๓.๒.๖) ระบุว่าจะต้องมีการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ โดยเสริมสร้างการวิจัยและพัฒนาควบคู่ไปกับการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชนและมิตรประเทศในการสร้างองค์ความรู้ และแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาอาวุธยุทโธปกรณ์และยุทธภัณฑ์ พร้อมทั้งส่งเสริมนวัตกรรมด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ โดยหน่วยงานภาครัฐ

นอกจากนี้ นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ประจำปี ๒๕๖๐ ยังได้กำหนดเรื่องการพัฒนากิจการด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและการวิจัยพัฒนา เพื่อมุ่งไปสู่การผลิตใช้ในราชการและเพื่อการพาณิชย์ ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมภายในปี ๒๕๖๐ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านความมั่นคง และลดภาระงบประมาณในการนำเข้าจากต่างประเทศ และเพื่อสนับสนุนนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจตามนโยบาย Thailand ๔.๐ ของรัฐบาลจากความสำคัญของการพัฒนากิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศดังกล่าว

จากความสำคัญของการพัฒนากิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ไทยและประเทศสมาชิกอาเซียน ล้วนแล้วแต่พึ่งพาการนำเข้ายุทโธปกรณ์จากต่างประเทศในการเสริมสร้างความมั่นคงและขีดความสามารถในการรักษาอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ ซึ่งการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเต็มไปด้วยความท้าทายที่รออยู่เบื้องหน้า เนื่องจากมีปัจจัยทั้งภายใน และภายนอกประเทศที่ต้องได้รับการพิจารณาเพื่อหาทางออกร่วมกัน ทั้งประเด็นปัญหา

ในการประสานเชื่อมต่อระหว่างภาครัฐและอุตสาหกรรมภายในประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มประเทศสมาชิกที่มีแนวทางและเป้าประสงค์ในการวิจัยและพัฒนาที่แตกต่างกัน ความแตกต่างด้านนโยบายและการจัดสรรงบประมาณขีดความสามารถและความพร้อมในการลงทุนและการรองรับของภาคอุตสาหกรรม นอกจากนั้นยังมีความท้าทายในเรื่องของขีดความสามารถของทรัพยากรบุคคลที่มีทักษะที่แตกต่างกันออกไป

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ในฐานะเลขานุการศูนย์อาเซียนศึกษา ทำหน้าที่ในการจัดการประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษา ซึ่งเป็นแผนการดำเนินการประจำปี ได้เห็นถึงความสำคัญของ “สถานะแวดล้อมและปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ” และ “แนวทางการสร้างความร่วมมือในการพัฒนากิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยและอาเซียน” ด้วยเหตุนี้ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์จึงได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านความมั่นคงในประเด็นที่เกี่ยวกับ “**แนวทางการสร้างความร่วมมือในการพัฒนากิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่เป็นรูปธรรมของอาเซียน**” เพื่อเป็นเครื่องมือในการระดมความรู้ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ซึ่งผลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ในการนำไปใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงหรือพัฒนานโยบาย และการปฏิบัติ ตลอดจนแผนงานโครงการต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศต่อไป

๒. ประเด็นที่น่าสนใจ/สมมติฐาน

“อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ นอกจากจะมีความสำคัญอย่างสูงต่อการเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติแล้ว ยังเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศจำนวนมาก ดังนั้นจึงต้องค้นหาแนวทางการสร้างความร่วมมือในการพัฒนากิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่เป็นรูปธรรมของประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคอาเซียน เพื่อเป็นหลักประกันด้านความมั่นคงที่ประเทศสามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งในยามปกติและยามสงคราม”

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อศึกษาแนวความคิดและพัฒนาการของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคอาเซียน

๓.๒ เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อมและปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคอาเซียน

๓.๓ เพื่อค้นหาแนวทางการสร้างความร่วมมือในการพัฒนากิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่เป็นรูปธรรมของประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคอาเซียน

๓.๔ เพื่อติดตามความคืบหน้าการดำเนินการในกรอบความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของกลุ่มอาเซียน (ADIC)

๔. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๔.๑ ทราบข้อมูลเกี่ยวกับแนวความคิดและพัฒนาการของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคอาเซียน

๔.๒ ทราบผลกระทบที่เกิดและปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคอาเซียน

๔.๓ ทำให้ค้นหาแนวทางการสร้างความร่วมมือในการพัฒนากิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ที่เป็นรูปธรรมของประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคอาเซียน

๔.๔ ทำให้ทราบความคืบหน้าการดำเนินการในกรอบความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของกลุ่มอาเซียน (ADIC)

๕. สรุปการบรรยายของวิทยากร

๕.๑ การบรรยายพิเศษ เรื่อง “การเมืองของมาเลเซียในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต” โดยผศ.ดร.ปิติ ศรีแสงนาม ผู้อำนวยการศูนย์เศรษฐกิจระหว่างประเทศและอาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สรุปการบรรยายได้ ดังนี้

๑) บทนำ

พรมแดนระหว่างไทยและมาเลเซีย มีพรมแดนทางธรรมชาติที่ติดต่อกันไม่ยาวมากนัก แต่พรมแดนแห่งนี้มีมูลค่าการค้าชายแดนที่ค่อนข้างมีมูลค่าสูง ทั้งไทยและมาเลเซีย คือ Land

bridge ที่สามารถเชื่อมโยงกันทั้งทางบกและทางน้ำ และยังสามารถเชื่อมเอาทั้งสองมหาสมุทรเข้าไว้ด้วยกัน (มหาสมุทรอินเดีย และมหาสมุทรแปซิฟิก)

ระบบเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดในโลก คือ จีนและอินเดีย แต่ทั้งสองประเทศไม่สามารถค้าขายกันได้ เนื่องจากมีภูเขาหิมาลายขวางกั้น และมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีระหว่างกัน จึงทำให้คาบสมุทรมาลาญกลายเป็นส่วนสำคัญ

ยุทธศาสตร์ที่โลกกำลังจับตามอง คือ ยุทธศาสตร์อินโด - แปซิฟิก ซึ่งส่งผลทำให้ทั้งจีนและอินเดียมามีความสำคัญที่ทั้งโลกต้องจับตามองอีกครั้ง ซึ่งทั้งสองมหาสมุทรจะเชื่อมต่อกันไม่ได้ หากไม่มีไทยและมาเลเซีย เพราะเรามีที่ตั้งทางภูมิรัฐศาสตร์ที่ขวางกั้นกลางระหว่างสองมหาสมุทรไว้

หลังปี ค.ศ.๒๐๑๐ ทำให้ทั่วโลกทราบดีว่า สหรัฐฯ ไม่ได้มีขีดความสามารถในการจัดระเบียบโลกได้อีกต่อไป และในช่วงปี ค.ศ.๒๐๑๒ - ๒๐๑๓ เป็นโลกที่มีความยุ่งเหยิง ซับซ้อน และมีความแตกต่างเรื่องชาติพันธุ์ มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน ซึ่งในปัจจุบันเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไหนเราก็จะสามารถทราบได้โดยทันที

๒) ด้านความมั่นคง

ความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับไทย และสถานการณ์ความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดน Tun Dr. Mahathir bin Mohamad นายกรัฐมนตรีวัย ๙๓ ปี เดินทางเยือนไทยอย่างเป็นทางการในระหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๑ โดยเรื่องที่คุณคนจับตามองการมาเยือนครั้งนี้ก็คือเรื่องกระบวนการสร้างสันติภาพชายแดนใต้ ซึ่งมาเลเซียทำหน้าที่เป็น Facilitator หรือเป็นตัวกลางการเจรจาระหว่างฝ่ายรัฐของไทย และกลุ่ม Mara Patani

นักวิเคราะห์หลาย ๆ ฝ่ายพิจารณาว่า การประชุมในครั้งนี้จะเป็นการปลด Dead locked ที่เกิดขึ้นจากการเจรจาสันติภาพในช่วง ๑ - ๒ ปีที่ผ่านมา โดย ดร.มหาเธร์ มาเทียวนี่ จะมาพร้อมกับการแนะนำ Facilitator ท่านใหม่ของฝ่ายมาเลเซียที่จะทำหน้าที่เป็นคนกลางของการเจรจาสันติภาพ โดยผู้ที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าของ Joint Working Group on Peace Dialogue Process (JWG - PDP) คือ Tan Sri Abdul Rahim Noor ซึ่งก่อนหน้านี้นี้เคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลางของมาเลเซีย (Former Inspector - General Police) ซึ่งเขาจะเข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวกลางเพื่ออำนวยความสะดวกในการเจรจาระหว่างหัวหน้าคณะฝ่ายไทย คือ อดีตแม่ทัพภาคที่ ๔ พลเอก อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์ ซึ่งจะทำหน้าที่เป็น ผู้แทนพิเศษของรัฐบาลในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

นับจากปี ค.ศ.๒๐๐๔ จนถึงปัจจุบัน Deep South Watch รวบรวมตัวเลขแล้วพบว่า มีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ความไม่สงบในชายแดนใต้ไปแล้วกว่า ๖,๕๐๐ คน ดังนั้น ประเด็น การเจรจาสันติภาพชายแดนใต้จึงเป็นประเด็นเร่งด่วนที่มีความสำคัญสูงที่สุด และควรผลักดัน ให้เป็นวาระแห่งชาติ เนื่องจากเป็นปัญหาที่สร้างความสูญเสียในทุกมิติให้กับไทยไม่ว่าจะเป็น มิติความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

เราสามารถมองเห็นผู้เล่นที่มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น บริษัทข้ามชาติ องค์กร ระหว่างประเทศ ฯลฯ เราจะเห็นได้ว่าจะมีคนแก่ ๆ นั่งรออยู่ที่หน้าห้องของรัฐมนตรีกระทรวงต่าง ๆ เพื่อขอเข้าพบรัฐมนตรี เพื่อจะเจรจาเรื่องราวต่าง ๆ แต่สมัยปัจจุบันนี้ภาครัฐมีความพยายาม ที่จะเชื่อเชิญให้นักธุรกิจเข้ามาลงทุนในไทยเพิ่มมากขึ้น

อีกทั้งสมัยปัจจุบันมีภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย ที่ราชบุรีก็มีมลพิษ จำนวนมาก เป็นมลพิษที่เกิดขึ้นในลักษณะข้ามชาติ เช่น ฝุ่นควันที่ลอยมาปกคลุมเกาะสุมาตรา ส่วนในกรณีปัญหาภัยผู้ก่อการร้าย ซึ่งมีการวางแผนในการก่อเหตุเป็นปี ๆ เช่น การให้สมาชิก ไปฝึกขับเครื่องบิน เมื่อถึงเวลาที่นัดหมายกันไว้ก็จะมีการปฏิบัติโดยการขับเครื่องบินพุ่งชนตึก หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่เป็นสัญลักษณ์สำคัญของโลก

เหตุการณ์ที่ฮอนาฟิกาบิกเบนในอังกฤษ ที่มีคนเอาเม็ดไล่แทนคนจากนั้นก็ถูกทางเจ้าหน้าที่ ตำรวจวิสามัญจนเสียชีวิต หรือเหตุการณ์กรณีเทศกาลหนึ่งเมืองคาน ที่มีคนเอาระเบิดไปวาง และวันดีคืนดีเราก็เห็นพวกแขกขาวเดินทางเข้ามาวางระเบิดที่แยกราชประสงค์ในกรุงเทพฯ ซึ่งจนถึงปัจจุบันนี้ยังไม่สามารถตรวจสอบถึงสาเหตุและต้นตอของปัญหานี้ได้

ประเด็นเรื่องของปัญหาหมอกควัน เราไม่สามารถกล่าวโทษประเทศเพื่อนบ้านของเราได้ เนื่องจากมีนักลงทุนชาวไทยเข้าไปลงทุนในพื้นที่เกาะสุมาตรา และได้สร้างผลกระทบเหล่านั้น ที่ลอย กลับมายังไทย เหตุที่ต้องเข้าไปตั้งฐานการผลิตที่เกาะสุมาตรา เนื่องจากมีต้นทุนต่ำ อัตราค่าจ้างต่ำ หรือเหตุการณ์เมื่อไม่นานมานี้ ที่นาย มาฮาดีร์ บิน โมฮามัด นายกรัฐมนตรีมาเลเซียได้เดินทางมาที่ จุฬาฯ มาพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องการค้นหาแนวทางในการทำธุรกิจ และการแก้ปัญหาภัยคุกคาม ความมั่นคงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นายอับดุล ราฮิม ได้เข้ามาเจรจากับรัฐบาลไทย โดยกลุ่มผู้ก่อการร้ายเหล่านี้ จะต้องมีตัวแทนของฝ่ายรัฐบาลเข้าไปพูดคุย จึงต้องมีการจัดตั้ง คณะทำงานขึ้นมา เพื่อไปทำงานในลักษณะพิเศษ

๓) Mara Patani

กลุ่มก่อการร้ายในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ที่เรากำลังเจรจาอยู่ มีตัวแทนเข้ามาเจรจาหลายกลุ่ม แต่ยังคงขาดตัวแทนสำคัญ ๆ หลายกลุ่ม เช่น BRN ฉะนั้น ปัจจุบันเรากำลังคุยกับใครอยู่ และเราสามารถที่จะแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืนหรือป่าว ไทยเราพยายามสร้างสรรค์ตีภาพ อันหนึ่งพยายามเข้าไปแก้ไขไปที่เกิดขึ้น อีกอันหนึ่ง คือ เข้าไปแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ

โดยกลุ่มที่เราเดินหน้าเจรจาสันติภาพด้วยอยู่ในขณะนี้เรียกว่า “Mara Patani” ซึ่งเป็นการรวมตัวแทนของ ๖ กลุ่ม ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางภาคใต้ ซึ่งได้แก่

- Barisan Revolusi Nasional - BRN Action Group
- Barisan Islam Pembebasan Patani (BIPP)
- Pertubuhan Persatuan Pembebasan Patani (PULO - P4)
- Pertubuhan Pembebasan Patani Bersatu (PULO - dspp)
- Pertubuhan Pembebasan Patani Bersatu (PULO - mkp)
- Gerakan Mujahidin Islam Patani (GMIP)

สิ่งที่ทุกฝ่ายคาดหวังเป็นอย่างยิ่งจากการเปิดการเจรจาล่าสุดในรอบนี้ คือ ผู้ประสานงานตัวกลางคนใหม่ ซึ่งมีประสบการณ์ในพื้นที่จากฝั่งมาเลเซีย ซึ่งเป็นคนของฝ่าย Pakatan Harapan ผู้สนับสนุน Dr.Mahathir ซึ่งจะต่างจากตัวกลางเดิม คือ Datuk Seri Ahmad Zamzamin Hashim ซึ่งเป็นคนจากฝ่าย Barisan National หรือทีมรัฐบาลเก่าเป็นผู้เสนอชื่อเข้ามาทำงานตั้งแต่ปี ค.ศ.๒๐๑๔

และที่เราคาดหวังมากกว่านั้น คือ ทุกฝ่ายทราบดีว่ากองกำลังที่ทำการเคลื่อนไหวในพื้นที่ภาคใต้เป็นกลุ่มที่อาจจะมีชื่อเดียวกันแต่ก็มีโครงสร้างองค์กรซึ่งไม่ได้ทำงานสอดประสานเป็นหนึ่งเดียวกัน ดังที่จะเป็นได้ว่าใน ๖ กลุ่มที่เข้ามารวมเป็น Mara Patani มี ๓ กลุ่มที่ใช้ชื่อขึ้นต้นเหมือนกัน คือ Pulo ซึ่งย่อมาจาก Patani United Liberation Organisation แต่ทั้ง ๓ กลุ่มก็เป็นคนละกลุ่มซึ่งต่างคนต่างก็เคลื่อนไหวด้วยตนเองอย่างอิสระ นั่นทำให้ที่ผ่านมานักวิเคราะห์ทั้งหลาย ๆ คน มองว่ากลุ่ม Mara Patani ยังไม่ใช่ตัวแทนในการเจรจาสันติภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพนัก เนื่องจากขาดตัวแทนของ BRN Military Wing ซึ่งเป็นกลุ่ม BRN ที่ติดอาวุธ (คนละกลุ่มกับ BRN Action Group ซึ่งอยู่ใน Mara Patani) อยู่แล้ว นั่นทำให้ในการเจรจาสันติภาพรอบนี้ทุกฝ่ายจับตามองว่า จะสามารถโน้มน้าวใน BRN Military Wing เข้ามาร่วมกระบวนการเจรจาได้ด้วยดังที่ทุกคนคาดหวังหรือไม่

๔) “สันติสุข” versus “สันติภาพ”

Eugene Mark นักวิเคราะห์อาวุโสแห่ง S.Rajaratnam School of International Studies พิจารณาว่าการที่ฝ่ายกองกำลังของ BRN ยังไม่ร่วมเข้ากระบวนการเจรจาสันติภาพมีเหตุผลมาจากการที่พวกเขาต้องการตัวกลางที่เป็นคนนอก (Neutral 3rd Party Mediator) ในขณะที่ฝ่ายรัฐไทยเองก็ไม่ได้เน้นในการ “Conflict Settlement” หากแต่เน้นการ “Counterinsurgency” ที่ผ่านมาฝ่ายรัฐไทยมองการเจรจาสันติภาพกับกลุ่ม Mara Patani เป็นเสมือนการทอดเวลาเพื่อให้เห็นว่ากระบวนการสร้างสันติภาพได้เกิดขึ้นแล้ว แต่ก็ยังมีกองกำลังที่ยังสร้างความไม่สงบอยู่ ดังนั้น คนในพื้นที่ก็จะรู้สึกเบื่อหน่ายกับกลุ่มกองกำลังติดอาวุธและเลิกให้การสนับสนุนไปเอง ในขณะเดียวกันฝ่ายรัฐไทยก็จะเน้นการให้อภัยกับกลุ่มก่อความไม่สงบที่ยอมจำนนหรือยอมมอบตัว ซึ่งเป็นระบบของการซื้อใจ แต่กระบวนการเหล่านี้ไม่ได้ทำให้ความขัดแย้งที่เป็นต้นตอของปัญหา ยุติลง

และหลาย ๆ ฝ่ายก็วิเคราะห์ว่า บางทีก็ดูเหมือนฝ่ายความมั่นคงเองก็ไม่ได้ต้องการให้สถานการณ์ความไม่สงบนี้ยุติลงอย่างรวดเร็ว เพราะต้องอย่าลืมว่าตราบใดที่ยังมีเหตุการณ์ความไม่สงบ นั้นหมายถึง การทิ้งงบประมาณจำนวนมหาศาล อัตรา/ยศ/ตำแหน่งของผู้เกี่ยวข้องจำนวนมาก ตลอดจนการขยายอิทธิพลของบางกลุ่มก็ยังสามารถเกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การปล่อยให้สถานการณ์ความไม่สงบยังคงเกิดขึ้น แต่เกิดขึ้นในระดับที่ไม่รุนแรงจนเกินไป หรือสามารถเข้าไปบริหารจัดการได้ในบางระดับน่าจะเป็นทางออกที่หลายฝ่ายพึงพอใจและทนกับสถานการณ์ได้มากกว่า ตัวอย่างประเด็นที่แสดงออกในเรื่องนี้ เช่น ในระยะหลังภาครัฐนิยมใช้คำว่า “สันติสุข” มากกว่าคำว่า “สันติภาพ” แน่แน่นอนว่าสำหรับประชาชนทั่ว ๆ ไป คำ ๒ คำนี้มีความหมายแทบจะไม่แตกต่างกัน แต่ในความเป็นจริงแล้ว คำว่าสันติสุข คือรูปแบบที่กล่าวไปข้างต้นนั่นคือ มีชีวิตทางเศรษฐกิจในรูปแบบที่ปกติ นั่นคือ มีงานทำ มีเงินใช้ แต่ในความแตกต่างกันก็คือ สันติภาพ ต้องประกอบไปด้วยความยุติธรรมทางสังคม กระบวนการสร้างความเป็นธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้สูญเสียจำนวนมากเรียกร้องตลอดช่วงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอาจจะยังไม่ได้รับความสำคัญเท่าที่ควรจากภาครัฐ

ทั้งที่ในความเป็นจริง หากเราจะพูดถึงปัญหาความไม่สงบในชายแดน เมื่อต้นเหตุเริ่มต้นจากการเมือง (Politics) ก็ต้องใช้วิธีการแก้ไขโดยวิธีการทางการเมือง (Political Solutions) รูปแบบการปกครองเฉพาะพื้นที่ในลักษณะที่เป็นเขตปกครองพิเศษ (Political Concession/Autonomy)

ที่เข้าใจความต้องการอย่างแท้จริง (Insight) ของคนมลายู - มุสลิมในพื้นที่ ที่ใช้ร่วมกับหลักการเบื้องต้นที่ได้รับพระราชทานจากในหลวงรัชกาลที่ ๙ พระบาทสมเด็จพระปรมิหรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” จึงเป็นแนวทางที่สำคัญที่สุด

วิธีที่เราใช้กันอยู่นี้ คือ การใช้ระบบเศรษฐกิจนำ เพื่อให้คนมีความกินดีอยู่ดี ประชาชนสามารถออกมาใช้ชีวิตประจำวันได้ เราคิดว่าสามารถแก้ไขปัญหาก็ได้ เราต้องเข้าใจเข้าถึงพัฒนา คำถาม คือ เราเข้าใจ หรือยังว่าเขาต้องการอะไร เราสามารถนำเอาแบบอย่างของจีนมาใช้ได้ จีนพยายามที่จะเข้าไปยึดพื้นที่บนเทือกเขาให้ได้เพื่อแก้ไขปัญหาในอดีต แต่พวกนี้ไม่ได้คิดว่าเขาเป็นคนจีน จีนเลยกลับมาตั้งทีเบตศึกษา ชินเจียงศึกษา จีนมีการสร้างถนน เข้าไปทำธุรกิจ ส่งผลทำให้พื้นที่ที่มีความเจริญ เพราะทุกคนมีความกินดีอยู่ดี แต่รากเหง้าของปัญหาไม่สามารถแก้ไข ปัญหาได้อย่างสนิท

เมื่อคุณเดินทางเข้าไปจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งคุณต้องรายงาน ต้องแจ้งต่อราชการ ชีวิตของคนที่อยู่ไม่ปกติ และส่งผลกระทบข้ามชายแดน ตัวอย่างเช่น มาเลเซีย คือ มาเลเซียมีการใช้กฎหมายแบบอังกฤษ คนจีน คนมลายู ตีกัน เอาวูธเข้ามาโจมตีกัน จึงทำให้ราชการออกกฎหมายควบคุมอาวุธ กองกำลังติดอาวุธเกิดขึ้นในมาเลเซีย เมื่อวันที่ ๒๒ มีการใช้อาวุธเข้าไปโจมตีในฝั่งแล้วอ้างตัวว่าเป็น ISIS โดยการโยนให้ไทยว่าอาวุธเหล่านั้นเอามาจากไทย เพราะไทยเป็นประเทศที่มีการค้าอาวุธให้กลุ่มก่อความไม่สงบในมาเลเซีย

มาเลเซียมีการชี้แจงว่าไทยเป็นรากเหง้าของปัญหา ก็คนสองสัญชาติที่ไทยจัดการไม่ได้ เข้ามาก่อปัญหา อาวุธก็เอามาจากไทย พอไทยเริ่มแก้ไขปัญหาก็ก็เกิดรูปแบบภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้น กลุ่มก่อความไม่สงบที่เกิดขึ้นในไทย เกิดขึ้นจากกลุ่มซูฟี และคนสวนใหญ่ในพื้นที่ไม่นิยมให้ใช้ความรุนแรง แต่กลุ่มคนเหล่านั้นพยายามก่อเหตุโดยมีเป้าหมายเพื่อรัฐปัตตานี ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับ IS การก่อความไม่สงบเกิดขึ้นจากการร้อนวิชา เพื่ออวดฝีมือ เพื่อทำการศึกษายุทธวิธี เพื่อหาเงินสนับสนุน

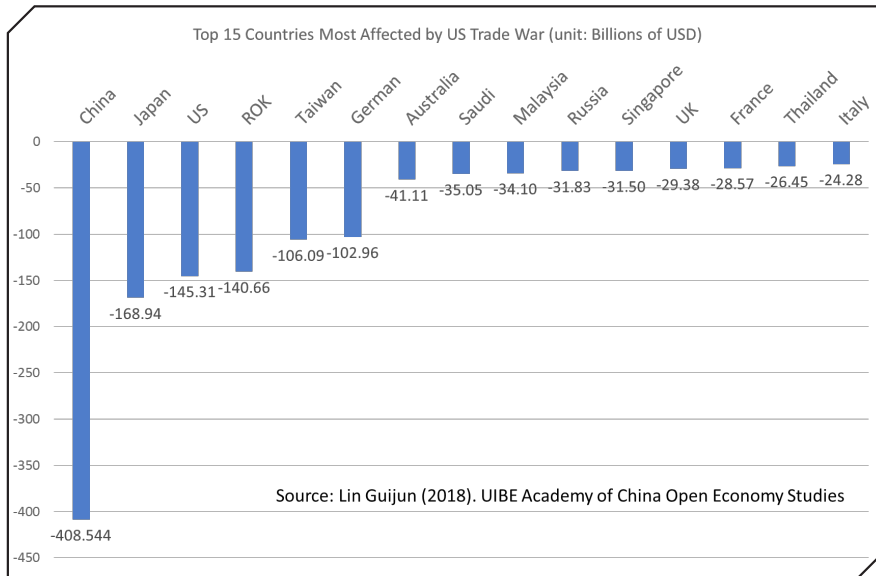
๕) ประเด็นทางด้านเศรษฐกิจ

สถานการณ์ ณ ปัจจุบัน มีการทำสงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีน สหรัฐฯ ต้องทำ คือ การปิดล้อม หรือจำกัดเขตของจีน ถือว่าเป็นภัยคุกคามความมั่นคงของสหรัฐฯ คือ การขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจของจีน โดยในสมัยโอบามา ที่พยายามทำข้อตกลงต่าง ๆ เพื่อลดบทบาทการแพร่ขยายอิทธิพล

สำหรับหวั่นมองว่าการใช้ระเบียบบีบทำให้อยากใช้ระยะเวลายาวนาน จึงได้มีการประกาศ
ทำสงครามการค้ากับจีน จีนได้เกิดความเสียหายตามมาด้วยความเสียหายของประเทศต่าง ๆ

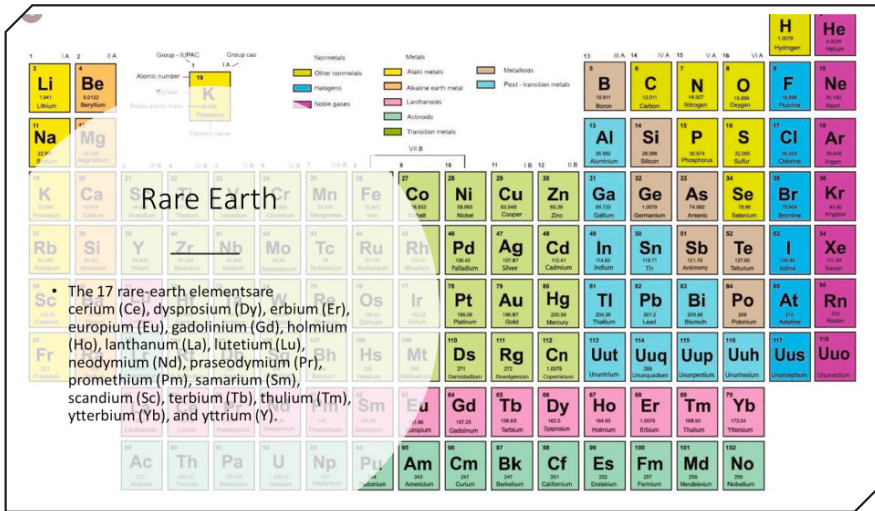
แผนภาพที่ ๓.๑ Top 15 Countries Most Affected by US Trade War (unit: Billions of USD)

ทำอะไรให้ของที่ไม่มีชีวิตสามารถสื่อสารกันได้ เช่น อินเทอร์เน็ต ที่สามารถเชื่อมต่อกัน
ณ ปัจจุบันนี้ ซึ่งมีการใส่สมองกลเข้าไปเป็นอินเทอร์เน็ตออฟติง และซิปทั้งหมดนั้นเกิดขึ้นได้จากแร่ธาตุ
Rare Earth ซึ่งธาตุใหม่นี้เกิดขึ้นจากระบบเทคโนโลยีที่ทำให้เราสามารถค้นพบแร่ธาตุแบบใหม่
จึงนำมาเขียนไว้ในตารางธาตุในสองบรรทัดล่าง

แผนภาพที่ ๓.๒ ตารางธาตุ

แร่ธาตุ Rare Earth ๙๐ เปอร์เซนต์ ที่นำมาใช้ในสหรัฐฯ มาจากจีน โดยเฉพาะมองโกเลีย รองลงมา คือ จีน ซึ่งสหรัฐฯ เองต้องการใช้วิธีการปิดล้อมจีน และในอนาคตคาดว่าจะมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น จึงมีความพยายามเข้าไปในเกาหลีเหนือ เพราะมีแร่ธาตุ Rare Earth จำนวนมาก ซึ่งทำให้ทุกประเทศต้องการเข้าไปเกาหลีเหนือ

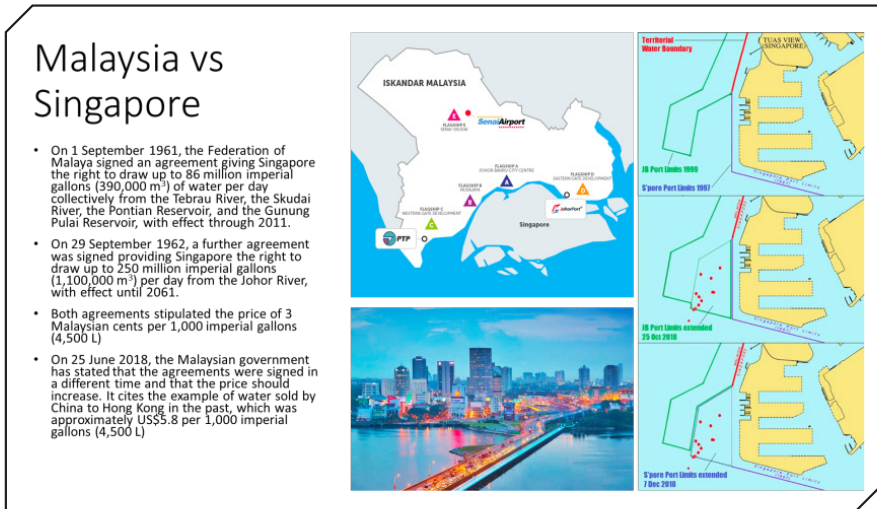
สำหรับชาติสมาชิกอาเซียนที่มีแร่ธาตุ Rare Earth คือ มาเลเซีย ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้เลย แต่เมื่อมีการขุดขึ้นมาใช้ก็จะมีของเสียออกมา คือ กัมมันตภาพรังสี ทำส่งผลให้นายกนาจิบมีเงิน จนทำให้ไม่สามารถรู้ถึงที่มาของเงินก้อนนั้น ซึ่งกระบวนการในการขุดไม่มีมาตรการควบคุมของเสียเหล่านั้น

ปารากังตนาปัน ได้มีการขูประเด็นในการหาเสียงเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม แต่มาเลเซียต้องการรายได้เข้ารัฐจึงจำเป็นต้องอาศัยแร่ธาตุ Rare Earth เพื่อการส่งออก

มาเลเซียและสิงคโปร์ มีรัฐ ๆ หนึ่งที่ชื่อรัฐยะโฮร์ ซึ่งมาเลเซียจะพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ใหญ่ที่สุด นายมหาเธร์ จึงเดินทางไปจีนเพื่อยกเลิกโครงการรถไฟความเร็วสูงที่เชื่อมต่อไทยและชาติสมาชิกอื่น ๆ โดยโครงการดังกล่าวได้มีการเดินหน้าไปกว่า ๙๐ เปอร์เซนต์ แต่โครงการดังกล่าวต้องเลิกไปเพราะไม่สามารถเชื่อมต่อกับทางมาเลเซียได้

แผนภาพที่ ๓.๓ เหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างมาเลเซียและสิงคโปร์

อยู่มาวันหนึ่งสิงคโปร์ขยายท่าเรือออกมา ทำให้เกิดปัญหาว่าเขตเศรษฐกิจจำเพาะนั้น เป็นกรรมสิทธิ์ของใคร ซึ่งสะพานนี้มีความสำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ การมีท่อน้ำที่เชื่อมต่อมาจาก มาเลเซีย ซึ่งมีการทำสัญญาระหว่างกัน ๔,๕๐๐ ลิตร ด้วยราคา ๒๐ กว่าเซ็นต์เท่านั้น จึงทำให้ มาเลเซียเกิดความรู้สึกที่ไม่ยุติธรรม

สิงคโปร์มีพื้นที่เล็กแต่มีสนามบิน ๕ แห่ง โดยมีการเช่าสนามบินที่ออสเตรเลียและไทย ซึ่งส่งผลทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับมาเลเซีย มีความใกล้ชิดกันมากขึ้น

๖) กองทัพอากาศไทย และกองทัพอากาศสิงคโปร์

ด้วยความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยและสิงคโปร์ กองทัพอากาศสิงคโปร์จึงได้มีการทำสัญญา ขอเช่าพื้นที่ฝึกบิน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การทํางานที่ทึกรความเข้าใจ ฉบับดังกล่าว ได้มีการกำหนดข้อตกลงและเงื่อนไขในการให้การ สนับสนุนซึ่งกันและกัน แทนการที่กองทัพอากาศไทย จะให้การสนับสนุนกองทัพอากาศสิงคโปร์ แต่เพียงฝ่ายเดียว

กองทัพอากาศฝ่ายหนึ่งอาจพิจารณาให้กองทัพอากาศ อีกฝ่ายหนึ่งยืมเครื่องมือ, ชิ้นอะไหล่ หรืออุปกรณ์ ตลอดจนวัสดุสิ้นเปลือง (Consumables) และวัสดุหมดเปลือง (Expendables) ได้

โดยกองทัพอากาศฝ่ายหลังจะใช้คืนพัสดุดังกล่าว หรือใช้คืนเป็นเงินให้กับกองทัพอากาศฝ่ายแรก ซึ่งนับเป็นประโยชน์ต่อกองทัพอากาศไทย อย่างไรก็ตามในกรณีที่ต้องการวัสดุอุปกรณ์เร่งด่วน และไม่สามารถจัดหาได้ทันเวลา

ในกรณีที่กองทัพอากาศสิงคโปร์ต้องการจะส่งเครื่องบินของตนมาฝึกในไทย จะต้องทำการร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษรทุกครั้ง ซึ่งการวางกำลังของกองทัพอากาศสิงคโปร์ มิใช่การเข้ามาเข้าฐานทัพแต่อย่างใด โดยกองทัพอากาศสิงคโปร์มีสถานะเป็นผู้ขอใช้พื้นที่ และจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ของไทยอย่างเคร่งครัด ในส่วนของกองทัพอากาศไทยสามารถพิจารณาอนุมัติให้กองทัพอากาศสิงคโปร์เข้ามาฝึกได้หรือไม่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ฉุกเฉินเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ หรือความมั่นคงในภูมิภาค เช่น เกิดการสู้รบ หรือเกิดความไม่เสถียรภาพภายในกองทัพอากาศไทยสามารถระงับการวางกำลัง หรือการฝึกของหน่วยบินแยกกองทัพอากาศสิงคโปร์ได้ นอกจากนี้กองทัพอากาศสามารถยกเลิกบันทึกความเข้าใจ ฉบับนี้เมื่อใดก็ได้

กองทัพอากาศไทยจะเป็นผู้กำกับดูแลหน่วยบินของสิงคโปร์ รวมไปถึงกำหนดจำนวนเครื่องบินในการวางกำลังแต่ละครั้ง จำนวนคน รวมไปถึงรายละเอียดด้านพื้นที่การฝึก เส้นทาง ความสูง และระยะเวลาในการบินโดยละเอียด ทั้งนี้กองทัพอากาศไทยจะคำนึงถึงความปลอดภัย ผลประโยชน์ และผลกระทบต่อด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติเป็นสำคัญ

แผนภาพที่ ๓.๔ รายละเอียดการมอบเครื่องบิน F - 16 A/B จำนวน ๗ เครื่อง

กองทัพอากาศไทย และกองทัพอากาศสิงคโปร์

บทความสั้นที่ตีพิมพ์ใน อินโฟซีของกองทัพไทย โดยฝ่ายเอเชียคดี

- บินที่สามครั้ง ๓ หน่วยบินคนละกอง และบินในท่าที่การโจมตีแบบสิ้นเชิงและบิน ผลการที่กองทัพอากาศไทย ไม่มีการบินคนละกองเครื่องบิน ๓ หน่วยบิน
- กองทัพอากาศไทยจะพิจารณาให้กองทัพอากาศไทย ย้ายพื้นที่ฝึกเครื่องบิน, ขึ้นไปฝึก หรือถูกโจมตีโดยเครื่องบินรบ (Combatable) และสิทธิของเมือง (Exportable) ได้โดยกองทัพอากาศไทย จะใช้เพื่อศึกษา หรือใช้บินในไทย โดยกองทัพอากาศไทย จะสนับสนุนและจัดหาอากาศยานไทย อย่างไรก็ตามมีข้อกำหนดที่ชัดเจน และไม่สามารถจัดหาได้ทันที
- ในกรณีที่กองทัพอากาศไทยไม่ต้องการจะส่งเครื่องบินของตน มาฝึกในประเทศไทย จะต้องทำการร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งการวางกำลังของกองทัพอากาศไทย มิใช่การเข้ามาเข้าฐานทัพแต่อย่างใด โดยกองทัพอากาศไทย จะปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ของไทยอย่างเคร่งครัด ในส่วนของกองทัพอากาศไทยสามารถพิจารณาอนุมัติให้กองทัพอากาศสิงคโปร์เข้ามาฝึกได้หรือไม่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ฉุกเฉินเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ หรือความมั่นคงในภูมิภาค เช่น เกิดการสู้รบ หรือเกิดความไม่เสถียรภาพภายในกองทัพอากาศไทยสามารถระงับการวางกำลัง หรือการฝึกของหน่วยบินแยกกองทัพอากาศสิงคโปร์ได้ นอกจากนี้กองทัพอากาศสามารถยกเลิกบันทึกความเข้าใจ ฉบับนี้เมื่อใดก็ได้
- กองทัพอากาศไทยจะเป็นผู้กำกับดูแลหน่วยบินของสิงคโปร์ รวมไปถึงกำหนดจำนวนเครื่องบินในการวางกำลัง จำนวนคน รวมไปถึงรายละเอียดด้านพื้นที่การฝึก เส้นทาง ความสูง และระยะเวลาในการบินโดยละเอียด ทั้งนี้กองทัพอากาศไทยจะคำนึงถึงความปลอดภัย ผลประโยชน์ และผลกระทบต่อด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติเป็นสำคัญ

รายละเอียดการมอบเครื่องบิน F-16 A/B จำนวน ๗ เครื่อง

กองทัพอากาศสิงคโปร์ไม่ได้พบเครื่องบินแบบ F-16 C/D เข้าประจำตัวได้ก็ได้รับเครื่องบินแบบ F-16 A/B และเครื่องบินฝึกโจมตี (Attack aircraft) โดยกองทัพอากาศไทยจะส่งเครื่องบินแบบ F-16 A/B ตามสัญญาที่ลงนามไว้ ๓,๐๐๐ ชั่วโมง ซึ่งเครื่องบินแบบ F-16 A/B ของกองทัพอากาศไทยมีบันทึกการบินต่อชั่วโมง ๕,๐๐๐ ชั่วโมงใน ๒๕ ปีที่ผ่านมา ซึ่งเครื่องบินที่ส่งมอบให้กองทัพอากาศสิงคโปร์สามารถใช้งานได้ถึง ๕๕ ปี นอกจากนี้ เครื่องบินที่ส่งมอบ ยังได้มีการปรับปรุงให้ทันสมัยต่อการใช้งาน, อุปกรณ์ รวมทั้ง Software/Programs ซึ่งมีค่าเฉลี่ยกว่า ๓๐% ของเครื่องบินแบบ F-16 A/B ของกองทัพอากาศไทย โดยทราเวลหรือบินที่ ๓๕ ชั่วโมงต่อชั่วโมง เครื่องบินแบบ F-16 ของอินโดนีเซีย ๓๐๐ เครื่อง ๕ ปี ซึ่งค่าใช้จ่ายในการฝึกทหาร ๓๕ ปีคือ ๕๖๖๖ ล้านดอลลาร์ของอินโดนีเซีย F-16 A/B ของ US2 ชุดใช้ประจำการ ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีการซ่อมแซม หรือการดูแลต่อตัวในการบินต่อตัวมากกว่าครึ่งหนึ่ง ซึ่งสูง และอุปกรณ์ที่บิน ซึ่งจะได้เปรียบ จะเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายที่ส่งมอบเครื่องบินแบบ F-16 A/B และเครื่องบินฝึกโจมตี นอกจากนี้เครื่องบินที่ส่งมอบ จะได้รับดูแลและบำรุงรักษาโดยกองทัพอากาศไทย ซึ่งมีความชำนาญกว่า ๓,๐๐๐ ชั่วโมงที่บินประจำตัวกับ อินโดนีเซียทั้งหมด ซึ่งไม่ได้มีค่าใช้จ่ายบำรุงและดูแลในการจัดหาแต่อย่างใด นอกจากนี้เครื่องบินแบบ F-16 B (๒ ที่นั่ง) ยังเป็นเครื่องบินที่ทันสมัย, ประสิทธิภาพสูง, ยืดหยุ่นและสามารถใช้งานได้ทั้งในอากาศและบนพื้นดิน กองทัพอากาศไทย มีเครื่องบินชนิดนี้จำนวน ๕ เครื่องและอินโดนีเซีย ๖ เครื่องซึ่งจะมีประสิทธิภาพ ไม่สามารถใช้งานได้ กองทัพอากาศไทย ไม่สามารถจัดหาเครื่องบินชนิดนี้เพิ่มเติมได้ ซึ่งมันจะได้รับการสนับสนุนจากอินโดนีเซียอยู่ภายใต้สัญญาที่ลงนามไว้แล้ว การที่กองทัพอากาศสิงคโปร์ประสงค์จะมอบเครื่องบินแบบ F-16 A/B ให้ไทยไม่ถูกต้อง จึงจะเป็นประโยชน์ กองทัพอากาศไทย

จากการที่กองทัพอากาศสิงคโปร์ ได้จัดหาเครื่องบินรบแบบ F - 16 C/D เข้าประจำการ จึงได้ยุติการใช้งานเครื่องบินแบบ F - 16 A/B และจัดเก็บไว้เป็นอย่างดี (Preservation) โดยปกติอายุการใช้งานของเครื่องบินแบบ F - 16 A/B ตามที่ผู้ผลิตกำหนดไว้ ๘,๐๐๐ ชั่วโมงบิน ซึ่งเครื่องบินแบบ F - 16 A/B ของกองทัพอากาศสิงคโปร์ได้ทำการบินโดยเฉลี่ย ๔,๐๐๐ ชั่วโมงบิน คงมีอายุการใช้งานเหลือโดยคิดเป็นร้อยละ ๕๐ หากใช้งานตามปกติสามารถใช้งานได้ไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปี นอกจากนั้น เครื่องบินดังกล่าวยังได้รับการปรับปรุง ทั้งในส่วนของโครงสร้าง, อุปกรณ์, เครื่องยนต์ รวมทั้ง Software/Firmware ซึ่งมีความทันสมัยกว่าเครื่องบินแบบ F - 16 A/B ของกองทัพ อากาศไทย โดยภาพรวมเครื่องบินเหล่านี้มีคุณลักษณะเดียวกันกับ เครื่องบินแบบ F - 16 ของฝูงบิน ๑๐๓ กองบิน ๑๓ ซึ่งเข้าประจำการในกองทัพอากาศ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๑ ดังนั้นการบรรจุเครื่องบิน F - 16 A/B Block 15 Z ชุดนี้เข้าประจำการ จึงไม่น่าจะมีปัญหาในการซ่อมบำรุง หรือในเรื่องความปลอดภัยในการบินแต่อย่างใด นอกจากนั้นเครื่องมือ, ชิ้นอะไหล่ และอุปกรณ์สนับสนุน ซึ่งจะได้รับมอบ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจ และการซ่อมบำรุงในอนาคต นอกจากนี้กองทัพอากาศไทยจะได้รับมอบอะไหล่และอุปกรณ์อันเป็นยุทธโธปกรณ์ ซึ่งมีมูลค่าสูงมากกว่า ๓,๒๐๐ รายการเพื่อนำมาเสริมกำลังรบที่มีอยู่ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณแผ่นดินในการจัดหาแต่อย่างใด นอกจากนี้เครื่องบินแบบ F - 16 B (๒ ที่นั่ง) ซึ่งเป็นเครื่องที่ใช้ในการฝึกนักบิน ปัจจุบันกองทัพอากาศยังขาดแคลนและจัดหาได้ยาก ปัจจุบันกองทัพอากาศไทย มีเครื่องบินสองที่นั่งอยู่จำนวนหนึ่ง ซึ่งไม่พอต่อการฝึกนักบินพร้อมรบอย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะปัจจุบัน กองทัพอากาศไทยไม่สามารถจัดหาเครื่องบินสองที่นั่ง เพิ่มเติมได้ ถึงแม้ว่าจะได้รับการจัดสรรงบประมาณก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากผู้ผลิตได้ปิดสายการผลิตไปแล้ว การที่กองทัพอากาศสิงคโปร์ประสงค์จะมอบเครื่องบินแบบ F - 16 A/B ให้โดยไม่ผูกพันใด ๆ จึงน่าจะเป็นประโยชน์แก่กองทัพอากาศไทย

๗) Durian Politics

เรื่อง “ทุเรียน” มาเลเซียมีสัญญาการส่งออกทุเรียนไปยังจีนทั้งลูก โดยไม่ต้องเอาเนื้อทุเรียนออกมาแปรรูป โดยปัจจุบันประเทศที่ส่งทุเรียนไปจีนได้ คือ ไทย มาเลเซีย ฮองกง และพื้นที่นิยมคือ หมอนทอง ไทยเราสามารถส่งออกไปจีนได้ แต่สิ่งที่ไทยทำได้มาเลเซียก็ทำได้ เพราะที่ผ่านมามีเพียงทุเรียนจากไทยและฮองกงเท่านั้น ที่สามารถนำเข้าประเทศจีนได้แบบสดทั้งลูก ซึ่งในความ

เป็นจริงฮ่องงกก็ไม่พื้นที่ปลูกทุเรียนนะครับ แต่นำเข้าจากไทยไปอีกที่ ทุเรียนจากประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะมาเลเซียถ้าจะนำเข้าต้องเป็นเนื้อทุเรียนบด (Pulp and Paste)

ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากทุเรียนของประเทศอื่น ๆ ยังไม่มีกระบวนการผลิตที่สามารถรับประกันได้ว่าทุเรียนที่ส่งออกมาทั้งผลนั้น ไม่มีแมลงศัตรูพืชตกค้างอยู่ภายในผลภายในเนื้อภายในเมล็ดได้เหมือนกรณีของไทย ซึ่งมีมาตรฐาน Good Agricultural Practice: GAP ที่มีมาตรฐานสูงนั้นทำให้ทุเรียนจากไทย โดยเฉพาะทุเรียนหมอนทองกลายเป็นทุเรียนที่มีมูลค่าการนำเข้าและการบริโภคสูงที่สุดในประเทศจีน

ในปี ค.ศ.๒๐๑๖ ประเทศจีนนำเข้าทุเรียนมูลค่า ๑.๑ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ ๓.๖ หมื่นล้านบาท และมูลค่าการนำเข้านี้ เป็นการนำเข้าทุเรียนน้ำหนัก ๖๑๑,๓๘๐ ตันจากไทย คิดเป็นมูลค่า ๑.๐๙๔ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (๓.๕๗ หมื่นล้านบาท) หรือพูดอีกอย่าง คือ ไทยเรามีส่วนแบ่งตลาดทุเรียนในประเทศจีนถึง ๙๙.๕๙ เปอร์เซ็นต์ และเป็นเจ้าตลาดผูกขาดทุเรียนในประเทศจีน ถึงแม้ว่าจีนนิยมการรับประทานทุเรียนของคนจีน อาจไม่ได้ชื่นชอบทุเรียนหมอนทองขนาดนั้น เมื่อเทียบกับทุเรียนพันธุ์ที่คนจีนนิยมมากที่สุด คือ ทุเรียนพันธุ์ Mao Shan Wang

ทุเรียน Mao Shan Wang มีชื่อจริงว่า Musang King ซึ่งตั้งชื่อตามชื่อเมือง Gua Musang อันเป็นชื่อของตลาดกลางผลไม้ในรัฐกัลลันตัน (Kelantan) มาเลเซีย (อารมณ่ประมาณอำเภอหลังสวนของไทย) โดยทุเรียนพันธุ์นี้มีต้นกำเนิดอยู่ที่หมู่บ้าน Sungai Ruan เมือง Raub ในรัฐกัลลันตัน

ทุเรียน Mao Shan Wang มีรสหวานจัดและแอบมีรสขมนิด ๆ ซึ่งรสขมนิด ๆ นี้ละครับที่ขับให้รสหวานโดดเด่นขึ้น แต่สิ่งที่สุดยอดของ Mao Shan Wang คือ เนื้อของทุเรียนจะไม่มีเส้นในเนื้อ ทำให้ได้รับรสสัมผัสที่เหนียวเนียนนุ่มในแบบที่หมอนทองของเราซึ่งหวานแต่เนื้อเป็นเส้น ๆ ให้ไม่ได้ นอกจากนี้ยังมีเนื้อเนียนหนาและเม็ดขนาดเล็กอีกต่างหากทำให้มีชื่อเล่นอีกชื่อว่า “Butter Durian”

แน่นอนครับว่าก้านยาวของเราก็เนียนแบบนี้ แต่คนจีนไม่นิยมก้านยาวเพราะผลมีขนาดเล็ก ในขณะที่ Mao Shan Wang มีขนาดผลที่ใหญ่คล้าย ๆ กับหมอนทองซึ่งคนจีนนิยม สำหรับราคา ณ ปัจจุบันในจีนทุเรียน Mao Shan Wang ผลขนาด ๑.๕ กิโลกรัม มีราคาอยู่ที่ ๑๕๐ ดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ ๔,๙๐๐ บาท ในขณะที่ทุเรียนหมอนทองผลขนาด ๑.๕ กิโลกรัม มีราคาอยู่ที่ ๔๕ ดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ ๑,๔๘๐ บาทเท่านั้น

แผนภาพที่ ๓.๕ Durian Politics

Durian Politics

- ที่ดินบางพื้นที่ของประเทศไทยและฮ่องกงนั้น ตีกันการนำเข้าประเทศจีนได้แบบสุดขีดๆ ซึ่งในความเป็นจริง ฮ่อฮอกก็มีมีพื้นที่ใหญ่หรือมีพื้นที่ แต่มีเจ้าของไม่กี่ที่ ที่หรือจนกระทั่งนั้นๆ โดยเฉพาะมาเลเซีย ถ้าจะนำเข้าต้องเป็นเนื้อทุเรียนบด (Pulp and Paste)
- ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องมาทุเรียนของประเทศอื่นๆ ยังไม่มีกระบวนการผลิตที่มาตรฐานกับประเทศจีนได้ว่าทุเรียนที่ส่งออกทั้งหมดนั้น ไม่มีและคงรู้สึกต่างอยู่ภายในใจ ภายในเนื้อ ภายในเมล็ด ได้เห็นอนุกรมการเมืองประเทศไทย ซึ่งมีมาตรฐาน GAP: Good Agricultural Practice ที่มีมาตรฐานสูง อันทำให้ทุเรียนจากประเทศไทย โดยเฉพาะทุเรียนของหลวง กลายเป็นทุเรียนที่มีมูลค่าการนำเข้าและการบริโภคที่สูงกว่าประเทศอื่น
- ในปี 2016 ประเทศจีนนำเข้าทุเรียนมูลค่า 1.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 3.6 หมื่นล้านบาท และมูลค่าการนำเข้านี้ เป็นการนำเข้าทุเรียนน้ำหนัก 611,380 ตันจากประเทศไทย คิดเป็นมูลค่า 1,094 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (3.57 หมื่นล้านบาท) หรือพูดอีกอย่างคือ ไทยเรามีส่วนแบ่งของทุเรียนในประเทศจีนถึง 99.59% และเป็นเจ้าตลาดทุเรียนจีนไม่ประเทศอื่น ซึ่งแม้ว่าจีนมีการรับปริมาณทุเรียนของจีนขึ้น อาจไม่ได้ขึ้นของทุเรียนของมาเลเซีย แต่เมื่อเทียบกับทุเรียนพันธุ์จีนจีนนั้นมันมากกว่าคือ ทุเรียนพันธุ์ Mao Shan Wang
- ทุเรียน Mao Shan Wang มีชื่ออื่นๆ Musang King ซึ่งชื่อตามชื่อเมือง Gua Musang อันเป็นที่ของกลางมาเลเซียในรัฐเกลังตัน (Kelantan) ประเทศมาเลเซีย (ถ้าตามปริมาณนำเข้าของทุเรียนทั้งหมด) โดยทุเรียนพันธุ์นี้มีต้นกำเนิดอยู่ที่หมู่บ้าน Sungai Ruan เมือง Raub ในรัฐเกลังตัน
- ทุเรียน Mao Shan Wang มีรสชาติดีและอร่อยเป็นพิเศษ ซึ่งรสชาตินี้ ได้ละกับที่ขึ้นให้รสหวานโดดเด่นขึ้น แต่สิ่งที่โดดเด่นของ Mao Shan Wang คือ เนื้อของทุเรียนจะมีมันมันไม่เหนียว ทำให้กินกับขนมที่มีไขมันมันในแบบที่มันอร่อยของมาเลเซียหรือมาแต่เนื้อเป็นมันๆ ไขมันนี้ได้ นอกจากจะมีมันเนื้อเป็นมันหวานและมันมันมันอีกต่างหาก ทำให้มีชื่อเล่นอีกชื่อว่า "Butter Durian"
- นอกเหนือจากนี้ กัญชาของมาเลเซียแบบนี้ แต่คนจีนไม่ยอมกินยา เพราะเชื่อบุชาดเล็ก ในขณะที่ Mao Shan Wang มีขนาดผลที่ใหญ่ที่สุดๆ ก็หมอนของจีนชนิดอื่น สำหรับขนาดราคา ณ ปัจจุบันในประเทศจีน หรือ Mao Shan Wang ขนาดขนาด 1.5 กิโลกรัม มีราคาอยู่ที่ 150 ดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 4,900 บาท ในขณะที่ทุเรียนของมาเลเซียขนาด 1.5 กิโลกรัม มีราคาอยู่ที่ 45 ดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 1,480 บาทเท่านั้น

๘) Durian Politics

แต่ถึงแม้ราคาของ Mao Shan Wang จะแพงกว่าตั้ง ๓ เท่า แต่ตลาดบนของจีนก็นิยมทุเรียนประเภทนี้มาก ๆ (มากจนมีทุเรียน Mao Shan Wang ของปลอมออกมาขาย) และที่ผมบอกที่เราต้องจับตามองให้ดี ก็เพราะในกรณีของ ดร.มหาเธร์ ในครั้งนี้ เขาและนายกรัฐมนตรีจีนได้ร่วมเป็นพยานในการลงนาม “A Protocol on the Need to Conduct Inspection and Quarantine for the Export of Durian from Malaysia to China” ซึ่งลงนามโดย ดาตุ๊ก ซาลาฮุดดีน อายูบ (Datuk Salahuddin Ayub) รัฐมนตรีกระทรวง Agriculture and Agro - Based ของมาเลเซีย และหนี่ หยูเฟ่ง (Ni Yuefeng) รัฐมนตรีกระทรวง General Administration of Customs ของจีน

ข้อตกลงดังกล่าวจะทำให้ทุเรียน Mao Shan Wang ที่ผ่านมาตรฐานการเพาะปลูก Malaysian Good Agricultural Practice (MyGAP) สามารถส่งออกและนำเข้าตลาดจีนได้แบบที่ทั้งผลไม้ไม่เฉพาะเนื้อทุเรียนบด (Pulp and Paste) อีกต่อไป โดยทุเรียนมาเลเซียที่จะได้รับสิทธิจากข้อตกลงนี้ ประกอบด้วยทุเรียน ๖ สายพันธุ์ อันได้แก่ Musang Queen (D24, D160), Hajah Masmah (D168), Musang King (D197), Ochee (D200) และ D99

ที่เราต้องระวังมากกว่านั้น คือ หลังจากการลงนามในข้อตกลงดังกล่าว ดร.มหาเธร์ ได้แถลงว่าถ้าในอดีตมาเลเซียเคยพัฒนาทางพาราที่มีต้นทางจากอเมริกาใต้ จนตัวเองกลายเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกรายใหญ่ที่สุดในโลกได้ แล้วต่อมาก็พัฒนาปาล์มน้ำมันที่มีต้นทางมาจากแอฟริกาตะวันตก จนกลายเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกปาล์มน้ำมันรายใหญ่ที่สุดในโลกได้ แล้วทำไมทุเรียนซึ่งเป็นของมาเลเซียเอง จะพัฒนาจนกลายเป็นผู้ส่งออกสำคัญของโลกไม่ได้ ในเมื่อตลาดก็มีอยู่แล้วนั้น คือ คนจีน ๑.๔ พันล้านคนที่นิยมบริโภคผลไม้ชนิดนี้

ตลาดทุเรียนในประเทศจีนคือตลาดที่มีอัตราการขยายตัวสูงที่สุดในโลก เพราะตลอด ๑๐ ปี ตั้งแต่ปี ค.ศ.๒๐๐๖ - ๒๐๑๖ มูลค่าการนำเข้าทุเรียนของจีนขยายตัวที่อัตราเฉลี่ยร้อยละ ๒๖.๒ ต่อปี (ในขณะที่อัตราการขยายตัวของมูลค่าการนำเข้ารวมของทุกสินค้าของจีน (๑๐ - year Compound Annual Growth Rate: CAGR) อยู่ที่ร้อยละ ๑๒.๘

ทุเรียนที่ได้รับการลงทะเบียนแล้วว่าเป็นสายพันธุ์พื้นเมืองของประเทศมาเลเซีย มีอยู่ ๑๓๔ สายพันธุ์ครับ โดยสายพันธุ์ล่าสุดที่เพิ่งจะได้รับการจดทะเบียน คือ D200 ที่เรียกว่าทุเรียน Ocee หรือ ทุเรียนหนามดำ (Black Thorn) ปัจจุบันมาเลเซียกำลังเร่งส่งเสริมการปลูกทุเรียนภายในประเทศแบบครบวงจรตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน และกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวของอุปสงค์ไปในเวลาเดียวกัน เพื่อแก้ปัญหาทุเรียนราคาตกหากผลิตได้มากขึ้นแล้วไม่มีคนซื้อ

๙) Durian Politics: Supply Side

ด้านอุปทานทางการมาเลเซียเริ่มต้นโดยการให้ความรู้กับเกษตรกร โดยการชี้ให้เห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบกับ การปลูกปาล์มน้ำมัน ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของประเทศ (สร้างมูลค่าเศรษฐกิจสูงถึงร้อยละ ๖.๔ ของ GDP) และมาเลเซีย คือ ผู้ผลิตรายใหญ่ที่สุดของโลก (๓๙ เปอร์เซ็นต์ของผลผลิตโลกและครองส่วนแบ่งตลาดการส่งออกของทั้งโลกประมาณ ๔๔ เปอร์เซ็นต์) แต่กลับให้ผลตอบแทนแก่เกษตรกรเพียง ๑๗,๕๐๐ ริงกิต/เฮกเตอร์/ปี (หรือเท่ากับ ๒๒,๑๗๐ บาท/ไร่/ปี) เท่านั้น ซึ่งเมื่อเทียบกับทุเรียนที่มีการประมาณการผลตอบแทนขั้นต่ำอยู่ที่ ๑๕๕,๒๕๐ ริงกิต/เฮกเตอร์/ปี (หรือเท่ากับ ๑๙๖,๗๐๐ บาท/ไร่/ปี) ถือว่าให้ผลตอบแทนสูงกว่าการปลูกปาล์มน้ำมันประมาณ ๘.๘ เท่า และที่ว่าเป็นการประเมินขั้นต่ำ เนื่องจากการประเมินโดยใช้ราคาทุเรียนในระดับราคาที่ต่ำที่สุด นั่นคือ ๒๕ ริงกิต/กิโลกรัม ในขณะที่บางปีทุเรียนในมาเลเซียราคาสูงถึง ๑๐๐ ริงกิต/กิโลกรัม นั่นหมายความว่าในปีที่ทุเรียนมีราคาแพง ชาวสวนทุเรียนอาจได้รายรับสูงกว่าที่มีการประเมินถึง ๔ เท่า

อย่างไรก็ตาม การปลูกทุเรียนในมาเลเซียก็มีความเสี่ยงครับ โดยรัฐบาลแนะนำให้ปลูกทุเรียนในพื้นที่ที่มีระดับความลาดเอียงของพื้นที่มากกว่า ๒๐ องศาเท่านั้น เพื่อป้องกันน้ำท่วมและสวนทุเรียนเสียหาย ในขณะที่พื้นที่ที่ลาดเอียงน้อยกว่า ๒๐ องศา ทางกรมมาเลเซียยังสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกปาล์มน้ำมันต่อไป เพราะปาล์มต้องการน้ำมากกว่า

นอกจากการแนะนำเรื่องพื้นที่เพาะปลูกแล้ว ปัญหาอีกข้อหนึ่งของทุเรียน คือ ทุเรียนเป็นพืชที่มีลักษณะ Temperamental นั่นคือ คุณภาพผลผลิตขึ้นอยู่กับสภาพดิน สภาพอากาศ และปริมาณน้ำ นั่นทำให้ทุเรียนสายพันธุ์เดียวกันแต่ปลูกในพื้นที่ต่างกัน มีคุณภาพเนื้อและรสชาติที่แตกต่างกัน ต่างจากพืชเศรษฐกิจอื่นของมาเลเซีย คือ ยางพาราและปาล์มน้ำมัน ที่มีผลผลิตคงที่ในทุกพื้นที่และสภาพอากาศ

ทางการมาเลเซียพยายามแก้ปัญหาที่ว่านี้ โดยในปี ค.ศ.๒๐๑๗ นักวิทยาศาสตร์สิงคโปร์ได้ทำการวิเคราะห์รหัสพันธุกรรม และสร้าง Genome ของทุเรียนพันธุ์ Mao Shan Wang สำเร็จแล้ว นั่นทำให้ทางการมาเลเซียทราบแล้วว่า รสชาติและรสสัมผัสของทุเรียนราคาแพงนี้ มาจาก DNA ตัวไหน รวมทั้งทราบด้วยว่าเมื่อ ๖๕ ล้านปีที่แล้ว ทุเรียนคือวิวัฒนาการที่แตกแขนงมากจากพืชตระกูลเดียวกันกับโกโก้ ดังนั้นการพัฒนาสายพันธุ์ให้มีลักษณะ Hybrid เพื่อป้องกันโรค ทนต่อความแล้ง และมีรสชาติคงที่ในทุกสภาวะ จึงเป็นเป้าหมายต่อไป

มาเลเซียต้องการพัฒนาทุเรียนและมีเป้าหมายในการบุกตลาดจีนอย่างที่กำลังก้าวไปแล้ว ตอนต้น โดยมีการตั้งเป้าว่า จากมูลค่าการผลิต ณ ปัจจุบันที่ประมาณ ๒๓ - ๒๕ ล้านริงกิต (๑๘๒ - ๒๐๐ ล้านบาท) มาเลเซียจะต้องส่งออกทุเรียนมูลค่า ๙๒ ล้านริงกิต (๗๓๐ ล้านบาท) ไปจีน (เพียงตลาดเดียว) ให้ได้ภายในปี ค.ศ.๒๐๒๐

๑๐) Durian Politics: Demand Side

แต่จีนตลาดเดียวคงไม่เพียงพอครับ เพราะถ้าส่งเสริมให้ปลูกกันมาก ๆ แล้วมีผลผลิตเข้าสู่ตลาดมากเกินไป ในขณะที่ฝั่งคนซื้อคนกินยังไม่ขยายตัวก็เท่ากับว่าต้องเผชิญปัญหาสินค้าล้นตลาด และราคาผลผลิตตกต่ำ ซึ่งจะทำให้ชาวสวนเดือดร้อน ดังนั้น สิ่งที่ทางการมาเลเซียทำควบคู่กันไปด้วย คือ การให้ความรู้กับคนกิน เพื่อขยายตลาดและเพิ่มความต้องการครับ

นาที่นี้ทางการมาเลเซียกำลังส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมาเลเซียเร่งสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทุเรียนพร้อม ๆ กับสร้างประสบการณ์ทุเรียน (Durian Experience) ให้กับผู้ซื้อ ถ้าเดินเข้าไปในตลาดซูเปอร์มาร์เก็ต และห้างสรรพสินค้าของมาเลเซียตอนนี้ เราจะเห็นทุเรียนสด คุกกี้ทุเรียน กาแฟ

สรุปรวมการประชุมศูนย์อาเซียนฯ ครั้งที่ ๑ - ๓ / ๒๕๖๒

ทุเรียน ชาทุเรียน เค้กทุเรียน ไอศกรีมทุเรียน แขนวิขทุเรียน ทุเรียนอบกรอบ ซ็อกโกแลตทุเรียน ซีสทุเรียน พิซซ่าทุเรียน ครีมหำรุงผิวทุเรียน มาร์สก์หน้าทุเรียน และนานาผลิตภัณฑ์จากทุเรียนออกมาขายกันแบบปุปพรมในทุกพื้นที่

ในเวลาเดียวกันเมื่อนักท่องเที่ยวมาถึงประเทศมาเลเซียจากสนามบินนานาชาติ กัวลาลัมเปอร์ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ก็จะใช้บริการรถไฟ KLIA Express เพื่อเข้าเมือง ตลอดระยะเวลา ๒๘ นาทีบนรถไฟ หน้าจอบนรถไฟก็จะค่อย ๆ แนะนำให้นักท่องเที่ยวรู้จักทุเรียนประเภทต่าง ๆ แนะนำวิธีการรับประทาน แหล่งปลูก แหล่งขาย ผลิตภัณฑ์ทุเรียนต่าง ๆ ที่กล่าวถึงข้างต้น ไปจนถึงแนะนำทริปกินทุเรียน เที่ยวสวนทุเรียน และ Durian Farm Stay

แน่นอนว่าสำหรับคนไทย ทุเรียน คือ ผลไม้ธรรมดา ๆ ที่เราเห็นมาตั้งแต่เด็ก แต่สำหรับนักท่องเที่ยวจีน และนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก โดยเฉพาะตะวันตก ทุเรียน คือ หนึ่งในสิ่งที่แปลกประหลาดที่สุดในโลก ผลไม้ที่มีหนามแหลม ๆ แข็ง ๆ รอบตัว กลิ่นเหม็นที่เป็นเอกลักษณ์ แต่กลับให้รสชาติที่อร่อยอย่างมหัศจรรย์พร้อมทั้งรสสัมผัสที่ไม่เคยได้รับมาก่อน มันคือประสบการณ์ใหม่ที่ชวนท้าทาย ดังนั้นการเดินทางเพื่อไปให้เห็นกับตาว่าต้นมันเป็นอย่างไร เก็บผลของมันอย่างไร และปอกเปลือกอย่างไร คือสิ่งที่นักท่องเที่ยวทั่วโลกต้องการ และทางการมาเลเซียก็เชิญ Blogger ชาวตะวันตกมาเขียน Blog เขียนหนังสือเรื่องเหล่านี้ พร้อม ๆ กับจัดทำแผนที่ทุเรียน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รู้ว่าช่วงนี้ของปีมีทุเรียนพันธุ์อะไร และต้องเดินทางไปดูที่ไหน ซึ่งแน่นอนว่าประสบการณ์ตรงเหล่านี้ จะทำให้นักท่องเที่ยวเปิดใจและอยากที่จะลิ้มลองทุเรียนมากขึ้น

๑๑) ประเด็นทางด้านสังคม

ซึ่งไทยได้มีการลงนามหมดแล้ว แต่มาเลเซีย ยังไม่ได้ลงนามในบางข้อตกลง ดังนี้

แผนภาพที่ ๓.๖ Human Right, Ethnic and Religious Issues

Human Right, Ethnic and Religious Issues

- The Malaysian government has so far agreed to only three of the United Nations' human rights conventions
 1. Convention on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW)
 2. Convention on the Rights of the Child (CRC)
 3. Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)
- Malaysia has yet to sign on to six other conventions, including
 1. International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (ICERD)
 2. International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)
 3. International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR)
 4. Convention against Torture and Other Cruel, Inhumane or Degrading Treatment or Punishment (CAT)
 5. International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families (ICRMW)
 6. International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance
- At the last UN Human Rights Council meeting in Geneva, a Malaysian government representative said that his country plans to approve six remaining human rights conventions.
- Despite electoral promises to approve these agreements, in particular ICERD, when faced with a rapid and serious backlash from the Malay Islamic parties, groups, and NGOs, the new government led by Mahathir backed down. It is noteworthy that Malaysia is one of just 14 countries — along with North Korea, Myanmar, and South Sudan — that have not yet approved ICERD. Other Muslim countries like Saudi Arabia, Egypt, Turkey, and Iran have already signed.

นโยบายภูมิบุตร คนสองสัญชาติในไทยในมาเลเซียได้รับประโยชน์จากนโยบายนี้ ได้รับสิทธิประโยชน์มากกว่าคนมาเลเซีย ซึ่งเป็นการแบ่งแยกคนโดยเชื้อชาติ แต่มาเลเซียต้องเข้ามาแก้ไข ปัญหาเหล่านี้ คนมาเลเซียต้องการใช้ย้ายวิหารของฮินดูออกไป โดยการรวมเงินกันซื้อพื้นที่นี้

แผนภาพที่ ๓.๗ The Sri Maha Mariamman Temple incident

The Sri Maha Mariamman Temple incident

- The most recent test involved tensions between Malays and Hindus. According to Malaysian media reports, the managers of Seafield Sri Maha Mariamman Temple in Petaling Jaya, close to Kuala Lumpur, had reached a deal with a construction company in 2014, under which they would receive 1.5 million ringgits (\$357,000) to transfer the temple to another location 3 kilometers away. However, after the decision, they faced opposition from temple-goers. On November 26, 2018, the temple was attacked by masked men, alleged to be Malays, demanding that the land be vacated immediately.
- The resulting chaos lasted for a few days and led to dozens of arrests and a serious reaction from the Malaysian authorities. Yet Mahathir attempted to deny the religious and ethnic origins of the conflict and claim the riots were solely the result of a land dispute.

ประเด็นที่เปราะบางอีกประเด็นหนึ่ง คือ การที่มีอิหม่ามชาวมาเลเซียมาแต่งงานกับเด็กอายุ ๑๔ ปี ซึ่งเป็นคนไทย ไม่จดทะเบียน และตัวเขาเองก็มีภรรยาแล้ว ๒ คน แต่มีความขัดแย้งกับกฎหมายหลักของอังกฤษ

แผนภาพที่ ๓.๘ ประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกับการค้ามนุษย์

41-year-old Malaysian weds 11-year-old girl in Thailand

It is learnt that the 41-year-old man went to Golok, a border town in southern Thailand to have the marriage solemnised with the 11-year-old girl. The man, who already has two wives and six children, is said to be the imam of a surau at a village there. His children are said to be between five and 18 years old and one of them is even friends with the girl. The girl and her parents are Thai nationals but they are living in Gua Musang as the parents are working as rubber tappers there.

The matter became viral when his second wife posted photographs of the man and the young girl and their alleged solemnisation with the caption: "Selamat pengantin baru suamiku. Suami 41, Maduku 11 (Congratulations on your wedding, my husband. Husband 41, Another wife 11)". The post has since been taken down. She uploaded another post, saying that she has referred the matter to the courts, the ustaz and the Social Welfare Department.

It is learnt that the department had gone to the village to investigate the matter. Meanwhile, the Women, Family and Community Development Ministry will be issuing a statement regarding the matter soon.

<https://www.thestar.com.my/news/nation/2018/06/30/41-year-old-malaysian-weds-girl-30-years-younger-in-thailand/#hDK8e9byVCJ8.99>

สถานการณ์ของไทยที่ส่งผลในระยะยาว คือ โลกของเรากำลังเข้าสู่ยุคดิจิทัล และกำลังขาดแคลนแรงงาน เริ่มเกิดการนำเครื่องจักรเข้ามาแทนที่กำลังแรงงานทั้งไร้ทักษะฝีมือและมีทักษะฝีมือ คนรวยยิ่งกระจุกตัวมากขึ้น การกระจายรายได้ยากขึ้น ระบบรัฐของเราถูกคอร์รัปชัน เมื่อทั้งสองเรื่องนี้เข้าด้วยกัน ก็จะทำให้เกิดสูญญากาศ เช่น กรณีก้านนเปาะ ที่มีการจ่ายเงินให้พ่อแม่ในพื้นที่เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษา และชดเชยปูนที่เปิดการรักษาในพื้นที่ทำให้คนจนรักภักดีของชดเชยปูน ซึ่งพวกนี้เป้นมาเพียที่เข้ามา เมื่อรัฐไม่สามารถเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ได้ เช่นเดียวกับโรงเรียนสอนศาสนาของไทยที่กลายมาเป็นแหล่งบ่มเพาะกลุ่มก่อการร้าย หากเด็กได้รับการสอนที่บิดเบี้ยวเด็กก็จะเติบโตขึ้นมาแบบบิดเบี้ยว เช่น การนำเอารูปผู้หญิงที่แต่งการไปมาให้ดู แล้วเราก็บอกว่าอันนี้เป็นซาตาน เมื่อเด็กโตขึ้นมาก็จะมองว่าเป็นมารศาสนา การได้ทำลายล้างถือว่าตัวเองได้บุญก็จะยิ่งทำไปเรื่อย ๆ เป็นการต่อสู้เพื่อพระเจ้า

๕.๒ การบรรยายพิเศษ เรื่อง “การเมืองของมาเลเซียที่ส่งผลกระทบต่อไทย”
โดย อ.ดร.ชัยวัฒน์ มีสันทาน อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
สรุปการบรรยายได้ ดังนี้

๑) ข้อมูลพื้นฐานของมาเลเซีย

“สาธารณรัฐมาเลเซีย” เป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพื้นที่แบ่งเป็น ๒ ส่วน โดยมีทะเลจีนใต้กั้น ส่วนแรก คือ คาบสมุทรมลายูมีพรมแดนทิศเหนือติดประเทศไทยและทิศใต้ติดกับสิงคโปร์ ส่วนที่สอง คือ ทางเหนือของเกาะบอร์เนียว มีพรมแดนทิศใต้ติดอินโดนีเซีย และมีพรมแดนล้อมรอบประเทศบรูไน มีกรุงกัวลาลัมเปอร์ (Kuala Lumpur) เป็นเมืองหลวงและศูนย์กลางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเป็นเขตปกครองพิเศษอยู่ในรัฐสลังงอ (Selangor)

มาเลเซียมีการแบ่งเขตการปกครองเป็น ๑๓ รัฐ และ ๓ ดินแดนสหพันธ์ ซึ่งเป็นดินแดนที่รัฐบาลกลางปกครองเขตการปกครองต่าง ๆ ดังนี้ (๑) ดินแดนสหพันธ์มาเลเซียตะวันตก ได้แก่ กัวลาลัมเปอร์ และปุตราจายา (๒) มาเลเซียตะวันออก ได้แก่ ลาบวน (๓) รัฐในมาเลเซียตะวันตก (คาบสมุทรมลายู) ได้แก่ กลันตัน เกดะห์ หรือไทรบุรี ตรังกานู เนกรีเซมบิลัน ปะหัง ปะลิส ปีนัง เปรັค มะละกา ยะโฮร์ สลังงอร์ และ (๔) รัฐในมาเลเซียตะวันออก (เกาะบอร์เนียวตอนเหนือ) ได้แก่ ซาบาห์ และ ซาราวัก

โดยระบบการปกครองนั้น ระบบรัฐบาลของมาเลเซียมีทั้งรัฐบาลกลางหรือสหพันธ์รัฐ (Federal Government) และรัฐบาลแห่งรัฐ (State Government) แต่ละรัฐมีสุลต่านปกครองและสุลต่านร่วมกันเลือกสมเด็จพระราชาธิบดีเป็นกษัตริย์ปกครองประเทศ โดยมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันระหว่างสุลต่านทั้ง ๙ รัฐ เพื่อเป็นประมุขของคณะ ๕ ปี โดยรัฐที่มีสุลต่านเป็นประมุขจำนวน ๙ รัฐ ได้แก่ เปรັค ปาหัง สลังงอร์ ปะลิส เคดาห์ เนกรีเซมบิลัน ยะโฮร์ กลันตัน และตรังกานู และรัฐที่มีผู้ว่าการรัฐเป็นประมุข จำนวน ๔ รัฐ ได้แก่ ปีนัง มะละกา ซาราวัก และซาบาห์

ปัจจุบันมีสมเด็จพระราชาธิบดีอับดุลละห์ ซะฮ์ สุลต่านแห่งรัฐปะหัง เป็นสมเด็จพระราชาธิบดีพระองค์ปัจจุบัน (๓๑ มกราคม ๒๕๖๒ - ปัจจุบัน) ส่วนรัฐที่ไม่มีสุลต่าน ได้แก่ ปีนัง มะละกา ซาบาห์ ซาราวัก

สำหรับรัฐที่เคยตกเป็นหัวเมืองประเทศราชของไทย ได้แก่ กลันตัน ตรังกานู ปะลิส เคดาห์ ซึ่ง ปะลิส เป็นรัฐเดียวที่ สุลต่าน ว่า ราชาปะลิส ทั้งนี้เพื่อแสดงสัญลักษณ์ถึงการขับออกจากเชื้อสายมาเลย์ เนื่องจากรัชกาลที่ ๓ เป็นผู้แต่งตั้งรัฐนี้ขึ้น

๒) ภาพรวมความสัมพันธ์ไทยและมาเลเซียในมิติด้านสังคมและวัฒนธรรม

ภูมิภาคอาเซียนมีลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่เป็นชุมทางวัฒนธรรม และมีชุดวัฒนธรรมของชนพื้นถิ่น (Indigenous Peoples) ที่รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมอินเดีย จีน และวัฒนธรรมตะวันตก จึงทำให้ภูมิภาคนี้เป็นสังคมที่หลากหลายทางชาติพันธุ์ เชื้อชาติ และวัฒนธรรม จนกลายเป็นรากร่วมวัฒนธรรมทางสังคม และพหุเชื้อชาติ (Multi - Racial Society)

คำว่า “พหุเชื้อชาติ” คือ การผสมผสานทางด้านเชื้อชาติ มากกว่า ๒ เชื้อชาติขึ้นไป โดยมาเลเซียประกอบไปด้วยคนหลากหลายเชื้อชาติไม่ว่าจะเป็น มลายู จีน และอินเดียต่างก็อาศัยอยู่ร่วมกันได้ มีการตั้งถิ่นฐานและชุมชนของคนภายนอก และการแต่งงานข้ามเชื้อชาติ

สำหรับความคล้ายคลึงกันของวัฒนธรรมไทยและมาเลเซีย ได้แก่ *ประการแรก* คือ การมีสังคมพื้นถิ่นที่คล้ายคลึงกัน โดยก่อนประวัติศาสตร์และสมัยประวัติศาสตร์ สังคมอุษาคเนย์เป็นสังคมกลุ่มเล็ก ๆ ผู้คนมีอาชีพล่าสัตว์ยังไม่รู้จักวิถีทำเกษตรกรรม หากินตามแม่น้ำลำคลอง ทั้งนี้พัฒนาการที่สำคัญยิ่งในการก่อรูปสังคมอาเซียน ได้แก่ การปลูกข้าว การมีพื้นฐานความเชื่อแบบวิญญูญานิยม การนับถือผีนางงาไม้ ไม่ว่าจะเป็นภูเข แม่ น้ำ ผืนดิน ต้นไม้ *ประการที่สอง* การตั้งศาลบูชาในหลากหลายระดับไม่ว่าจะเป็นผีคุ้มครองปกป้องรักษาประจำบ้าน หมู่บ้าน เมือง อาณาจักร การเลือกรับวัฒนธรรมภายนอกและปรับใช้กับชุดความเชื่อแบบเก่าที่เป็นรากร่วม แม้กระทั่งพุทธศาสนา ในสังคมอาเซียนจึงไม่ใช่พุทธศาสนาตามแบบอินเดียหรือศรีลังกา แต่ผสมผสานผนวกความเป็นพุทธ พราหมณ์ ผี เข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งศาสนาคริสต์และอิสลามก็มีความเชื่อเรื่องผี และการบูชาบรรพบุรุษปะปนอยู่ นอกจากนี้ยังพบความเข้มแข็งของหน่วยปกครองที่เล็ก ๆ อย่างหมู่บ้านหรือกระทั่งสายใยความเป็นญาติพี่น้องและชุมชนมีความเหนียวแน่นกันสูง

จึงกล่าวได้ว่า ไทยและมาเลเซียมีวัฒนธรรมลูกผสม มีการหลอมรวมเอาวัฒนธรรมพื้นถิ่นเดิมเข้ากับวัฒนธรรมภายนอก สร้างเป็นรูปแบบวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่มใหม่ผ่านสถาปัตยกรรม อาหาร การแต่งกายของ “คนนอก” เข้ามาตั้งถิ่นฐานเป็น “คนใน” ประเทศต่าง ๆ ในประชาคมอาเซียนมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการผสมผสานรูปแบบต่าง ๆ

แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังพบความขัดแย้งทางวัฒนธรรม กล่าวคือ ข้อพิพาทระหว่างประเทศมีประเด็น “วัฒนธรรมรากร่วมในสังคมอาเซียน” คือ การแย่งชิงวัฒนธรรมระหว่างกันโดยอ้างความเป็นเจ้าของวัฒนธรรมกับอีกประเทศหนึ่งซึ่งเดิมทีมีรากเหง้าวัฒนธรรมเดียวกัน เช่น ผ้าบาติก (Batik) หรือการแสดงพื้นถิ่น เช่น หนังตะลุง (Wayang kulit) เป็นต้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า หากพิจารณาในการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์สังคมแล้ว ประเทศไทยและมาเลเซีย ไม่ถือว่ามีความบริสุทธิ์ทางเชื้อชาติ แต่เป็นการผสมผสานของเชื้อชาติต่าง ๆ “วัฒนธรรมลูกผสม” ของกลุ่มไทยและมาเลเซียถือเป็น พลวัตและลักษณะเด่นประการสำคัญในการอธิบายลักษณะร่วมและแตกต่างระหว่างกัน ซึ่งประชาคมอาเซียน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นการเข้าใจถึงรากเหง้าของการเป็นประชาคมอาเซียนที่แท้จริง

๓) ประวัติศาสตร์การเมืองของมาเลเซียหลังได้รับเอกราช

โดยสามารถสรุปการเลือกตั้งครั้งสำคัญของมาเลเซียได้ดังนี้

๓.๑) การเลือกตั้งครั้งที่ ๑ หรือ Bersih ๑.๐ (๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐)

ข้อเรียกร้องหลักของการเลือกตั้งครั้งนี้ คือ ต้องการการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรม และต้องการถวายฎีกาต่อสมเด็จพระราชาธิบดี Yang di - Pertuan Agong โดยข้อเรียกร้องในฎีกามีรายละเอียด ได้แก่

- (๑) ต้องการให้ตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งใหม่อีกครั้ง
- (๒) ต้องการให้ใช้หมึกถาวรในการปั๊มลายนิ้วมือเพื่อป้องกันการลงคะแนนซ้ำซ้อน
- (๓) ต้องการยกเลิกการลงคะแนนเสียงทางไปรษณีย์ในประเทศยกเว้นนักการทูต และผู้ที่อาศัยอยู่ต่างประเทศเท่านั้น
- (๔) ต้องการความยุติธรรมในการเข้าถึงสื่อของพรรคฝ่ายค้านเพื่อให้สามารถนำเสนอนโยบายและเข้าถึงประชาชนได้เช่นเดียวกับฝ่ายรัฐบาล

๓.๒) การเลือกตั้งครั้งที่ ๒ หรือ Bersih ๒.๐ (๙ กรกฎาคม ๒๕๕๔)

ข้อเรียกร้องหลัก คือ ต้องการการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรมและเป็นอิสระ โดยข้อเรียกร้องมีรายละเอียดดังนี้

- (๑) ต้องการให้ตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งอย่างโปร่งใส
- (๒) ต้องการให้ใช้หมึกถาวรในการปั๊มลายนิ้วมือเพื่อป้องกันการลงคะแนนซ้ำซ้อน
- (๓) ต้องไม่มีการทุจริตหรือการสัญญาจะให้ใด ๆ ในช่วงการเลือกตั้ง
- (๔) ต้องประกาศการเลือกตั้งโดยมีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า ๒๑ วัน

(๕) ต้องการความยุติธรรมในการเข้าถึงสื่อของพรรคฝ่ายค้านเพื่อให้สามารถนำเสนอนโยบายและเข้าถึงประชาชนได้เช่นเดียวกับฝ่ายรัฐบาล

(๖) ให้คนมาเลเซียที่พำนักอยู่ต่างประเทศได้เลือกตั้งผ่านไปรษณีย์

๓.๓) การเลือกตั้งครั้งที่ ๓ หรือ Bersih ๓.๐ (๒๘ เมษายน ๒๕๕๕)

ข้อเรียกร้องหลัก ได้แก่ ต้องการการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรมและเป็นอิสระ โดยข้อเรียกร้องมีรายละเอียดดังนี้

(๑) ต้องการให้ตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งอย่างโปร่งใส

(๒) ต้องการให้ใช้หมึกดำถาวรในการป้อนลายนิ้วมือเพื่อป้องกันการลงคะแนนซ้ำซ้อน

(๓) ต้องไม่มีการทุจริตหรือการสับัญจะให้ใด ๆ ในช่วงการเลือกตั้ง

(๔) ต้องประกาศการเลือกตั้งโดยมีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า ๒๑ วัน

(๕) ต้องการความยุติธรรมในการเข้าถึงสื่อของพรรคฝ่ายค้านเพื่อให้สามารถนำเสนอ นโยบายและเข้าถึงประชาชนได้เช่นเดียวกับฝ่ายรัฐบาล

(๖) ปฏิรูปการเลือกตั้งผ่านไปรษณีย์

(๗) หยุดการเมืองสกปรก

(๘) หยุดการทุจริตและเรียกร้องให้เชิญผู้สังเกตการณ์การเลือกตั้งจากต่างประเทศ

๓.๔) การเลือกตั้งครั้งที่ ๔ หรือ Bersih ๔.๐ (๙ พฤษภาคม ๒๕๖๑)

ความรื้อนแรงทางการเมืองก่อนการเลือกตั้ง มีดังนี้

วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗ อดีตนายกรัฐมนตรี ดร.มหาเธร์ โมฮัมหมัด เขียนในบล็อกของตนเองโดยกล่าวว่าเขาจำเป็นต้องเลิกการสนับสนุนดาโต๊ะศรีมูฮัมหมัดนายิบ ตุนอับดุลราซัค ด้วยเห็นว่านโยบายของนายกรัฐมนตรีมาเลเซียน่าผิดหวัง

วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๘ ดร.มหาเธร์ โมฮัมหมัดเริ่มโจมตีนายกรัฐมนตรีมาเลเซียอีกครั้ง ในเรื่องการที่รัฐบาลมาเลเซียจะใช้ระบบภาษีที่เรียกว่า ภาษีแบบ Goods and Services Tax: GST ด้วยระบบภาษีจะเพิ่มภาระให้กับประชาชนชาวมมาเลเซีย รวมทั้งผลการเลือกตั้งครั้งที่ ๑๓ ของมาเลเซียที่พรรคอัมโนมีผลการเลือกตั้งที่แย่กว่าครั้งก่อนหน้านั้น

วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๘ ดร. มหาเธร์ โมฮัมหมัดได้วิจารณ์รัฐบาลอีกครั้งในเรื่องที่รัฐบาลมาเลเซียดำเนินการนโยบายประชานิยม มีการแจกเงินให้แก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป โครงการนี้รู้จักในนามของเงินช่วยเหลือประชาชน ๑ มาเลเซีย หรือ Bantuan Rakyat 1 Malaysia (BR1M) ซึ่ง ดร.มหาเธร์ โมฮัมหมัดเห็นว่าเป็นนโยบายที่ผิดพลาด

วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๘ ดร. มหาเธร์ โมฮัมหมัดวิจารณ์ดาโต๊ะศรีมูฮัมหมัดนาอิบ ตุนอับดุลราซัคว่าไม่สามารถที่จะเป็นผู้นำที่ดีของประเทศมาเลเซีย มีการนำที่ปรึกษาจากอังกฤษ มาชี้แนะนโยบายประเทศ

วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ดาโต๊ะศรีมูฮัมหมัดนาอิบ ตุนอับดุลราซัค ก็ได้ตอบคำถามลงในบล็อกของตนเองถึงสิ่งที่ ดร.มหาเธร์ โมฮัมหมัดได้ถามถึงดาโต๊ะศรีมูฮัมหมัดนาอิบ ตุนอับดุลราซัค จำนวน ๑๓ ประการ สิ่งที่ ดร.มหาเธร์ โมฮัมหมัดถามนับว่าเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะหนักหนาสาหัส และเป็นการตอบคำถามที่ไม่ค่อยจะชัดเจนมากนัก อย่างบางก็หลีกเลี่ยงที่จะตอบคำถามตรง ๆ

วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ได้เขียนบทความเรื่อง Report Prime Minister Najib Razak's Personal Accounts Linked To 1 MDB Money Trail Malaysia Exclusive! ทำให้เกิดการเรียกร้องให้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อสอบสวนในเรื่องดังกล่าว

วันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ทางหนังสือพิมพ์ Wall Street Journal ได้เสนอบทความในหัวข้อ “Malaysia Orders Freeze of Accounts Tied to Probe of Alleged Transfers to Prime Minister Najib” ทำให้เกิดความสับสนสะเทือนแก่ดาโต๊ะศรีมูฮัมหมัดนาอิบ ตุนอับดุลราซัค โดยพบว่า มีบัญชีที่โอนเงินจากบริษัทวันมาเลเซียดีเวลลอปเมนต์จำกัดเข้าสู่บัญชีเอกชนจำนวน ๖ บัญชี ดังนั้นทางคณะกรรมการสอบสวนจึงประกาศอายัดบัญชีทั้ง ๖ บัญชี และกล่าวกันว่า ๓ บัญชี ในจำนวนบัญชีดังกล่าวเป็นบัญชีในชื่อของดาโต๊ะศรีมูฮัมหมัดนาอิบ ตุนอับดุลราซัค

โดยรองนายกรัฐมนตรีมาเลเซียคือตันศรีมูฮยิดดิน ยัสซิน (Tan Sri Muhyiddin Yassin) ได้แสดงความคิดเห็นหลายต่อหลายครั้งที่สวนทางกับดาโต๊ะศรีมูฮัมหมัดนาอิบ ตุนอับดุลราซัคนั้น เขามีความคิดเห็นที่ค่อนข้างจะสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ดร.มหาเธร์ โมฮัมหมัด เขาได้เรียกร้องให้มีการสอบสวนด้วยความเป็นธรรม ไม่มีการแทรกแซงจากฝ่ายใด ๆ ผลจากการสอบสวนที่เป็นกลาง โปร่งใสจะทำให้เป็นที่ยอมรับของประชาชน นั้นหมายถึงโอกาสที่ประชาชนระดับรากหญ้าจะสนับสนุนพรรคอัมโนต่อไป

วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เขาได้กล่าวในการปิดการประชุมของพรรคอัมโนในเขตจือรัส (UMNO Bahagian Cheras) ว่า “ดาโต๊ะศรีมูฮัมหมัดนายิบ ตุนอับดุลราซัค ต้องให้คำตอบกับประชาชนที่เริ่มเบื่อและไม่พอใจกับคำตอบเรื่องบริษัทวันมาเลเซียดีเวลลอปเมนต์จำกัดของรัฐบาลที่สร้างหนี้สูญเป็นพันล้านริงกิต ประชาชนต้องการรู้ว่าเงินจำนวนมากมานั้นหายไปไหน ไม่เช่นนั้นจะมีผลต่อการเลือกตั้งครั้งที่ ๑๔ ในอนาคตที่จะมาถึงแน่นอน”

วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ทางรัฐบาลมาเลเซียได้ปลดตันศรีอับดุลกาณี ปาตัย อัยการสูงสุดของมาเลเซียออกจากตำแหน่ง แทนที่โดยตันศรีมูฮัมหมัดอาพันดี อาลี ผู้พิพากษาศาลสหพันธรัฐ

วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ดาโต๊ะศรีมูฮัมหมัดนายิบ ตุนอับดุลราซัคได้ประกาศปรับคณะรัฐมนตรี โดยปลดตันศรีมูฮัมหมัดยัดดิน ยัสซีน ออกจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี แทนที่โดยดาโต๊ะศรีอาหมัด ซาอิด ฮามิดี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย นักการเมืองชาวรัฐเปรักที่มีเชื้อสายมาจากบิดาชาวชวาจากเมืองยอกยาการ์ตา และมารดาชาวชวามาจากเมืองโปโนโรโฮ ประเทศอินโดนีเซีย และนอกจากนั้นมีการปลดรัฐมนตรีว่าการอีก ๔ คน และรัฐมนตรีช่วยว่าการ ๑ คน

โดยข้อเรียกร้องหลัก คือ ต้องการการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรม เป็นอิสระและรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ข้อเรียกร้องมีรายละเอียดดังนี้

- (๑) ต้องการการเลือกตั้งที่สุจริต
- (๒) ต้องการรัฐบาลที่โปร่งใส
- (๓) ต้องการสิทธิในการแสดงความคิดเห็น
- (๔) ต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา
- (๕) รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ

๔) แนวโน้มสถานการณ์การเมืองมาเลเซียในอนาคต

อดีตประธานาธิบดี นาจิบ ราซัค มีโอกาสได้รับการอภัยโทษ เนื่องจากในมาเลเซียมีอำนาจ ๒ อำนาจที่จะปลดนายกรัฐมนตรีได้ คือ (๑) การเลือกตั้ง และ (๒) คำสั่งจากสมเด็จพระราชาธิบดี ที่มีพระราชอำนาจอภัยโทษ ซึ่งอดีตประธานาธิบดี นาจิบ ราซัค มีศักดิ์เป็นลูกพี่ลูกน้องกับสมเด็จพระราชาธิบดีพระองค์ปัจจุบัน คือ สมเด็จพระราชาธิบดีอับดุลละห์ ชะฮ์ สุลต่านแห่งรัฐปะหัง ดังนั้นความสัมพันธ์แบบเครือญาติดังกล่าวอาจทำให้ อดีตประธานาธิบดี นาจิบ ราซัค ได้รับการอภัยโทษ ๕) ทิศทางความร่วมมือในอนาคตระหว่างไทยและมาเลเซีย มีดังนี้

๕.๑) ด้านการเมืองและความมั่นคง

(๑) ท่ามกลางสถานการณ์ในภูมิภาคและระหว่างประเทศมีความท้าทายมากขึ้น โดยเฉพาะจาก การแข่งขันของชาติมหาอำนาจประเทศในภูมิภาคจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกัน ให้ใกล้ชิดมากยิ่งขึ้นในฐานะประเทศเพื่อนบ้าน

(๒) มาเลเซียมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนไทย โดยเฉพาะบทบาทในการอำนวยความสะดวกในกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้มาเลเซียยังมีแนวนโยบายในการต่อต้านการก่อการร้าย และแนวคิดสุดโต่ง การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ ยาเสพติดและการค้ามนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของไทย ซึ่งไทยและมาเลเซียสามารถแสวงประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา ร่วมกันได้

(๓) ไทยและมาเลเซียจะต้องร่วมมือกันเสริมสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน ขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจและร่วมมือกันผลักดันความร่วมมือในกรอบอาเซียน การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้และความร่วมมือด้านความมั่นคง ซึ่งมีความเห็นตรงกันว่าเป็นผลประโยชน์ร่วมกันของทั้งไทยและมาเลเซียและภูมิภาค ที่ปัญหาจังหวัดใช้แดนภาคใต้จะต้องได้รับการแก้ไข

๕.๒) ด้านเศรษฐกิจ

(๑) ไทยและมาเลเซียเป็นประเทศที่มีชายแดนติดกัน ในแต่ละปีการค้าชายแดนระหว่างไทยกับมาเลเซียมีมูลค่ารวมราว ๕ แสนล้านบาท ปี พ.ศ.๒๕๕๗ มาเลเซียเป็นคู่ค้าและตลาดส่งออกอันดับ ๔ ของไทย (รองจากจีน ญี่ปุ่น และสหรัฐฯ) และเป็น อันดับ ๑ ของไทยในอาเซียน ขณะที่ไทยเป็นคู่ค้าอันดับ ๕ ของมาเลเซีย (รองจากจีน สิงคโปร์ ญี่ปุ่น และสหรัฐฯ) และอันดับ ๒ ของอาเซียนรองจากสิงคโปร์

(๒) มาเลเซียและไทยมีมูลค่าการค้าชายแดนระหว่างกันเป็นจำนวนมาก ดังนั้นมาเลเซียจึงมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวชายแดน นอกจากนี้มาเลเซียยังมีเครือข่ายทางการค้าและความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศในอาเซียน ไทยจึงสามารถแสวงประโยชน์จากเครือข่ายความสัมพันธ์ของมาเลเซียดังกล่าว

(๓) เมื่อ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑ ดาโต๊ะ สรี ฮิชัม มูดิน บิน ตุน ฮุสเซน (Dato' Seri Hishammuddin Bin Tun Hussein) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมาเลเซีย เข้าเยี่ยม

การระ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี โดยนายกรัฐมนตรีของไทย แสดงความประสงค์ให้ไทยและมาเลเซียกระชับความสัมพันธ์ในฐานะหุ้นส่วนยุทธศาสตร์มากกว่าการเป็นคู่แข่งกัน เพื่อผลักดันมูลค่าการค้าระหว่างกันทั้งมากขึ้น และขอให้มาเลเซียสนับสนุนสินค้าทางการเกษตรของไทย โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาการค้าทางพาราไมให้ตกต่ำ

๕.๓) ด้านสังคมและวัฒนธรรม

(๑) มาเลเซียมีการผสมผสานของเชื้อชาติต่าง ๆ ทำให้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาจีนได้ดี ซึ่งไทยสามารถใช้โอกาสนี้ในการพัฒนาด้านการศึกษาของไทย

(๒) การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้และความร่วมมือด้านความมั่นคง ซึ่งมีความเห็นตรงกันว่าเป็นผลประโยชน์ร่วมกันของทั้งไทยและมาเลเซียและภูมิภาค ที่ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้จะต้องได้รับการแก้ไข

(๓) ยกกระดับความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจขึ้น เป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ เศรษฐกิจที่เข้มแข็งเพื่อร่วมมือกันสร้างความมั่นคงมั่งคั่ง และส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนของสองประเทศ

(๔) ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดโดยเฉพาะในปีหน้าที่ไทยจะทำหน้าที่ประธานอาเซียน โดยมีเป้าหมาย คือ การก้าวไปสู่ประชาคมอาเซียนที่มีความเข้มแข็งมีประชาชนเป็นศูนย์กลางประเทศสมาชิกอาเซียน

๖) ข้อเสนอแนะสำหรับกองทัพและหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนาความสัมพันธ์กับมาเลเซีย

(๑) การปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศมาเลเซียถือว่ามีความสำคัญ โดยผู้ว่าการรัฐจะได้รับการแต่งตั้งมาจากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะผู้บริหารรัฐดูแลด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ความปลอดภัยสาธารณะ การศึกษาหรือ สุขภาพอนามัยของผู้คนในรัฐ โดยแต่ละรัฐมีอิสระในการบริหารจากรัฐบาลกลาง ยกเว้นด้านการต่างประเทศ การทหาร การเงิน และเศรษฐกิจมหภาคที่ยังคงอยู่ภายใต้การดูแลของรัฐบาลกลาง ดังนั้นในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อาจต้องพิจารณาถึงผู้ว่าการรัฐในการร่วมแก้ปัญหาที่รัฐบาลกลางด้วย เพื่อการแก้ปัญหาและความร่วมมือที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

(๒) มาเลเซียมีความมั่นคงทางการเมือง โดยรัฐบาลที่มีพรรคเดียวบริหารประเทศมาเป็นเวลานาน ทำให้การกำหนดนโยบายต่าง ๆ มีความต่อเนื่อง แม้จะมีการเปลี่ยนทางการเมือง

ของพรรครัฐบาลจะอ่อนแอลง แต่ก็ยังนับว่าเป็นประเทศที่มีเสถียรภาพทางการเมืองสูงในภูมิภาค และใช้นโยบายการเมืองนำเศรษฐกิจเพื่อนำมาซึ่งผลประโยชน์และโอกาสทางการค้าแก่ประเทศ

(ก) ประชากรมีการศึกษาดี ด้วยมีการวางรากฐานการศึกษาแบบตะวันตก ทำให้คนมาเลเซียมีการศึกษาที่คล้ายคลึงกับตะวันตก และมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้ดี นอกจากนี้ การที่มีประชากรประมาณหนึ่งในสี่ของประเทศมีเชื้อสายจีนที่ยังคงมีความสามารถในการใช้ภาษาจีนได้ดี ทำให้สามารถเปิดการค้ากับประเทศจีนได้สะดวกขึ้น

(ข) มีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ดี ทั้งในด้านการคมนาคมขนส่ง เนื่องจากตั้งอยู่ในแหลมมลายูที่สามารถติดต่อได้ทั้งมหาสมุทรอินเดีย และมหาสมุทรแปซิฟิก รวมทั้งการครอบครองช่องแคบมะละกาที่เป็นเส้นทางเดินเรือสำคัญเชื่อมต่อระหว่างมหาสมุทรทั้งสองด้าน

(ค) มีระบบการสื่อสารที่ทันสมัย จากการที่รัฐบาลมาเลเซียได้มุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมาอย่างต่อเนื่องนับเป็นเวลากว่า ๑๐ ปี โดยมีการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเช่นระบบเครือข่ายโทรคมนาคม ตลอดจนมีการพัฒนาบุคลากรด้านนี้มาอย่างต่อเนื่อง

(ง) มีทรัพยากรน้ำมันเป็นของตนเอง รวมทั้งพลังงานในรูปแบบอื่น ๆ ทั้งแก๊สธรรมชาติ ตลอดจนมีความได้เปรียบในการผลิตน้ำมันจากพืชได้แก่น้ำมันปาล์ม ทำให้น้ำมันเชื้อเพลิงในมาเลเซียมีราคาต่ำกว่าไทย

แต่อย่างไรก็ตาม ยังพบอุปสรรคในบางประการ เช่น นโยบายภูมิบุตรที่กำหนดให้การลงทุนในกิจการต่าง ๆ ต้องมีผู้ถือหุ้นเป็นคนเชื้อสายมาเลย์ส่วนหนึ่ง เป็นข้อจำกัดในการประกอบธุรกิจของต่างชาติที่ต้องการบริหารจัดการธุรกิจเอง และปัญหาความแตกต่างทางเชื้อชาติ ยังคงมีอยู่ระหว่างคนเชื้อสายมาเลย์ที่เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ และกลุ่มคนเชื้อสายจีนและอินเดีย แม้ปัญหาการปะทะกันระหว่างเชื้อชาติจะไม่ปรากฏชัดเจนในระยะหลัง แต่ความสัมพันธ์ระหว่างเชื้อชาติยังคงมีเพียงระดับหนึ่ง

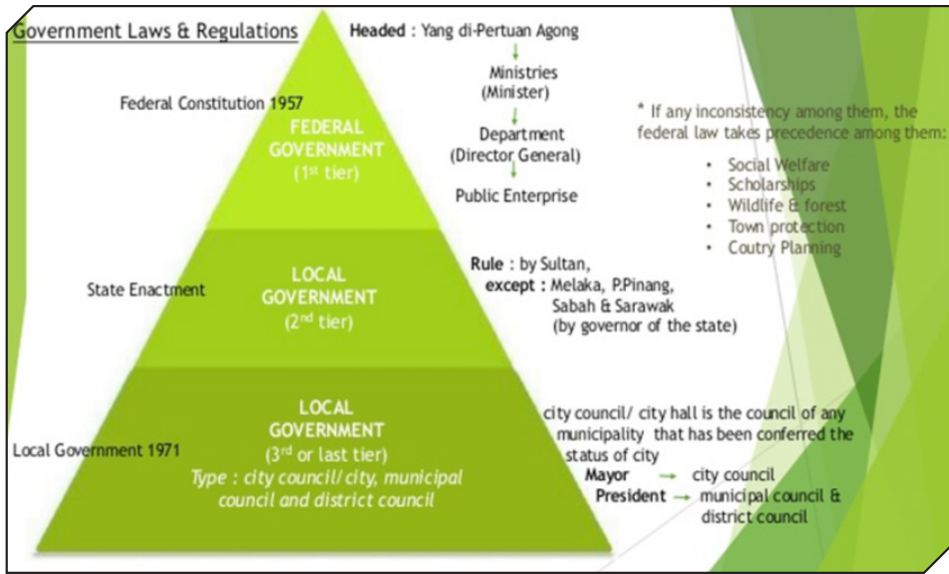
๕.๓ การบรรยายพิเศษ เรื่อง “การเมืองของมาเลเซียกับทิศทางของ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้” โดย พ.อ. ฐิตวัชร เสถียรทิพย์ นายทหารปฏิบัติการ ประจำกรมข่าวทหารบก อดีตผู้ช่วยทูตทหารบก ประจำมาเลเซีย สรุปการบรรยายได้ ดังนี้

๑) การปกครองของมาเลเซีย

ระบบสหพันธรัฐ หมายถึง รัฐแต่ละรัฐมีการปกครองตนเอง นโยบายการต่างประเทศ การทหาร

แผนภาพที่ ๓.๙ Government Laws & Regulations

๑.๑) การแบ่งสรรอำนาจระหว่าง รบ. ระดับต่าง ๆ

รบ. กลาง	รบ. ระดับรัฐ	รบ. กลาง รบ. ระดับรัฐ และ รบ. ท้องถิ่น ร่วมกันบริหาร
<ul style="list-style-type: none"> - การต่างประเทศ - ความมั่นคงภายใน - การป้องกันประเทศ - การเงิน - สัญชาติ - การศึกษา - กฎหมายแพ่งและอาญา - พาณิชย อุตสาหกรรม - การเดินเรือ การประมงทะเล - การสื่อสารและการขนส่ง - สาธารณูปโภค แรงงาน - การท่องเที่ยว - สื่อและการควบคุมสื่อ ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> - กิจการศาสนา - ที่ดิน สัมปทานเหมืองแร่ - กิจการเกษตร ป่าไม้ - การบริหารส่วนท้องถิ่น - การบริหารที่ดิน - สาธารณประโยชน์ - สาธารณูปโภค (ระดับรัฐ) - การประมงน้ำจืด ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> - สวัสดิการสังคม - ทูตการศึกษา - การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ - ผังเมือง - สาธารณสุข - ชลประทาน - สาธารณภัย - วัฒนธรรมและกีฬา - การเคหะ - การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

๑.๒) อำนาจนิติบัญญัติ

(๑) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) (Dewan Rakyat) มีจำนวน ๒๒๒ ที่นั่ง มีวาระในการดำรงตำแหน่งไม่เกิน ๕ ปี มาจากการเลือกตั้งโดยตรง

(๒) สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) (Dewan Negara) มีจำนวน ๗๐ ที่นั่ง มีวาระในการดำรงตำแหน่งครั้งละ ๓ ปี ดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน ๒ วาระ มาจากการแต่งตั้งแต่ละรัฐแต่งตั้งรัฐละ จำนวน ๒ คน รวม ๒๖ คน

(๓) Agong แต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอชื่อ จำนวน ๔๔ คน โดย ๔๐ คน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ และ ๔ คน เป็นผู้แทนจากดินแดนในสหพันธรัฐ

๒) การตั้งของมาเลเซียในปี พ.ศ.๒๕๖๑

การเลือกตั้งอย่างเป็นทางการของมาเลเซียเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๑ ที่ผ่านมานั้น พรรคฝ่ายค้านปากาตัน ฮาราปัน (Pakatan Harapan: PH) ซึ่งมี ดร. มหาเธร์ โมฮัมหมัด อดีตนายกรัฐมนตรีเป็นแกนนำได้รับชัยชนะและเป็นฝ่ายจัดตั้งรัฐบาล ขณะที่พรรครัฐบาลบาฮาริสาน เนชันแนล (Barisan Nasional: BN) ที่มีนายนาจิบ ราซัคเป็นแกนนำได้ที่นั่งไป ๗๙ ที่นั่ง ผลการเลือกตั้งครั้งนี้บ่งชี้ว่านอกเหนือจากความคาดหวังของหลาย ๆ ฝ่าย เนื่องจากมีการดำเนินการเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อฝ่ายรัฐบาลมากกว่า เช่น การแก้ไขระบบการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการเลือกตั้งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กำหนดให้จำนวนประชากรต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อ ๑ คน ไม่เท่ากันทุกพื้นที่ แบ่งเขตชาวมาเลย์ เชื้อสายจีนออกเป็นเขตย่อย มีกฎหมายต่อต้านข่าวปลอม (Anti - Fake News Act) กำหนดให้มีการเลือกตั้งวันพุธ และกำหนดเวลาในหาเสียงเพียง ๑๑ วัน

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ PH ชนะ คือ ความนิยมในตัว ดร.มหาเธร์ ที่ยังคงสูงมาก เนื่องจาก ๒๒ ปีของการดำรงตำแหน่งผู้บริหารประเทศของ ดร.มหาเธร์ คือ “ความยิ่งใหญ่ของมาเลเซีย” รวมทั้งฐานเสียงสนับสนุนของอดีตแกนนำพรรคอัมโน (United Malays National Organisation: UMNO) อื่นที่ถูกขับออกจากพรรค เนื่องจากการขัดผลประโยชน์กันภายในพรรค การทุจริตของนายนาจิบ ราซัคในโครงการ 1MDB และการทุจริตในรัฐบาล ทำให้ชาวมาเลย์ที่เป็นชนชั้นกลางรับไม่ได้กับเหตุการณ์นี้

๒.๑) วิเคราะห์รัฐบาลมหาเธร์ ได้ดังนี้

(๑) รัฐบาลชุดใหม่ถือว่ามิเสถียรภาพพอสมควร เนื่องจากความร่วมมือทางการเมืองระหว่าง ดร.มหาเธร์ กับนายอันวาร์ การจัดสรรผลประโยชน์ให้สมาชิก PH อย่างทั่วถึง และชั่วคราวอาจเกาถูกลดทอนความเข้มข้นอย่างต่อเนื่อง

(๒) ยังไม่พบสัญญาณการแตกแยกว่าจะเกิดการแบ่งฝ่ายใน PH สนับสนุนมหาเธร์กับกลุ่มที่ภักดีกับนายอันวาร์ อิบราฮิมเต็มใจสนับสนุนให้มหาเธร์มีบทบาทนำและปกครองประเทศไปก่อน

(๓) นายอันวาร์ อิบราฮิมเคยให้สัมภาษณ์ว่าตนกับ ดร. มหาเธร์ ต่างไม่ได้กำหนดกรอบเวลาส่งมอบตำแหน่งนายกรัฐมนตรีที่แน่ชัด ซึ่งการตอบคำถามสื่อมวลชนเกี่ยวกับห้วงเวลาที่นายอันวาร์ อิบราฮิม จะกลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีนายอันวาร์ อิบราฮิม จะตอบเพียงว่า “มันยังไม่ถึงเวลา”

๒.๒) การทำตามนโยบายที่ได้หาเสียงไว้ของรัฐบาลมหาเธร์ ได้ดังนี้

(๑) ความช่วยเหลือพิเศษฮารีรายอสำหรับข้าราชการ สถานะทางการเงินที่แข็งขันของรัฐบาลทำให้สามารถมอบเงินช่วยเหลือพิเศษจำนวน ๔๐๐ ริงกิต ต่อข้าราชการหนึ่งคน ส่วนข้าราชการบำนาญจะได้รับเงินช่วยเหลือจำนวน ๒๐๐ ริงกิต

(๒) การเรียกเก็บภาษี GST (Goods and Services Tax) เปลี่ยนเป็นภาษี SST (Sales Tax and Services Tax) มีกำหนดบังคับใช้เริ่มเดือนกันยายน ๒๕๖๑ โดยจะมีการพิจารณาอัตราภาษีเรียกเก็บภาษี

(๓) ราคาสินค้าอุปโภค บริโภคในมาเลเซีย ได้ปรับตัวลดลง ทั้งนี้ที่มาตรการลดภาษี GST (Good and Services Tax) เป็น ๐ เปอร์เซ็นต์

(๔) รัฐบาลมีนโยบายตรึงราคา เบนซิน ๙๕ และดีเซล ๙๕ เป็นสวัสดิการรัฐให้กับประชาชน ส่วน เบนซิน ๙๗ ให้ราคาลอยตัวตามตลาดโลก

(๕) กองทุนการช่วยเหลือประชาชน เปลี่ยนเป็นกองทุนความช่วยเหลือการดำรงชีพ โดยจะมีการจ่ายเงินเริ่มวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๑

(๖) รัฐบาลจะปฏิบัติตามคำสัญญาของพรรคภายในระยะเวลา ๑๐๐ วัน ซึ่งนโยบายดังกล่าวจะบรรลุผลต่อเมื่อมีการพิจารณาสถานการณ์ทางการเงินและไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานของประเทศ

(๗) โครงการรถไฟความเร็วสูง (High Speed Train: HSR) จะถูกยกเลิก โดยขึ้นอยู่กับผลการเจรจากับสิงคโปร์

(๘) โครงการรถไฟ Mass Rapid Transit 3 (MRT3) ถูกยกเลิก และโครงการรถไฟฝั่งตะวันออก (East Coast Rail Line: ECRL) อยู่ระหว่างการพิจารณา

(๙) กองทุนความหวังมาเลเซียได้จัดตั้งขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนช่วยแก้ปัญหาทางการเงินของประเทศ โดยเงินจากการบริจาคจะมอบให้กระทรวงการคลังในการบริหารจัดการ

(๑๐) โครงการการวิจัยครึ่งปีและแผนการมาเลเซียที่ ๑๑ จะนำเสนอในการประชุมในเดือนพฤศจิกายนนี้ พร้อมกับโครงการงบประมาณ ๒๕๖๒ ทั้งนี้โครงการการวิจัยครึ่งปีจะมีการปรับเปลี่ยนโดยคำนึงถึงความคืบหน้าของโครงการตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑ และทิศทางของรัฐบาลใหม่ในช่วงปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓

(๑๑) ส่วนลดค่าผ่านทางด่วนทุกด่านลด ๕๐ เปอร์เซ็นต์ เป็นระยะเวลาสองวันก่อนถึงวันฮารีรายอ

(๑๒) โครงการการควบคุมราคาในช่วงเทศกาล

(๑๓) รัฐบาลจะก่อตั้งสำนักงานสภาที่ปรึกษาการเกษตรแห่งชาติ

(๑๔) คำขวัญวันชาติปี ๒๕๖๑ คือ มาเลเซียที่รักของฉัน (Sayangi Malaysiaku)

(๑๕) สถานะของโครงการ Program Permata Negara (Permata) (เป็นโครงการของ Datin Paduka Seri Rosmah Mansor ภริยาอดีตนายกรัฐมนตรีมาเลเซีย เพื่อช่วยเหลือเด็กยากไร้) ถูกถ่ายโอนหน้าที่จากสำนักนายกรัฐมนตรีไปอยู่ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ

(๑๖) โครงการขนาดใหญ่ที่ไม่สำคัญจะมีการพิจารณาและถูกระงับเพื่อลดอัตราเงินกู้ที่รัฐบาลกู้ยืมมา รัฐบาลต้องจ่ายเงินเป็นจำนวนมากหากยังคงดำเนินโครงการขนาดใหญ่เพื่อป้องกันการเป็นประเทศที่ล้มละลายและชำระหนี้ขนาดใหญ่

(๑๗) การบรรยายสรุปจากกระทรวงการคลังที่จะปรับลดค่าใช้จ่ายในการบริหารประเทศและมาตรการในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุโดยไม่เกิดการขาดดุลของงบประมาณ รวมถึงการวิจัยสถานะโครงการเมืองมาเลเซีย

(๑๘) รัฐบาลจะยุติการค้นหาสายการบินมาเลเซีย (MAS) MH370

(๑๙) มาเลเซียจะพิจารณากรณีเกาะ Batu Puteh (โดยจะถอนตัวออกจากการตรวจสอบคำตัดสินของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) เกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยของ Pulau Batu Puteh) มาเลเซียได้รับ Batuan Tengah (หินขนาดใหญ่ที่มีการอ้างสิทธิ์ในอาณาเขตระหว่างมาเลเซียและสิงคโปร์) ซึ่งมีโครงสร้างอาคารอยู่แล้ว ดังนั้นจึงมีเจตนาที่จะสร้าง Batuan Tengah ให้กลายเป็นเกาะเล็ก ๆ เกาะหนึ่งของมาเลเซีย

(๒๐) สถานะประธานกรรมการการเลือกตั้ง (SPR) รัฐบาลได้รับรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการอย่างไม่โปร่งใสในระหว่างการเลือกตั้ง ทั้งนี้หลังจากเสร็จสิ้นการตรวจสอบ รัฐบาลจะพิจารณาว่าถึงสถานะประธานกรรมการการเลือกตั้งต่อไป

(๒๑) รัฐบาลยังไม่มีแผนแก้ไขปัญหาค่าเงินกองทุนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ (1MDB)

๓) การเมืองของมาเลเซียกับทิศทางของ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

กว่า ๑ ปีที่ดาโต๊ะมหาธีร์ เป็นผู้ประสานการพบปะ พูดคุยกับทุกฝ่าย เขาสรุปอย่างตรงไปตรงมาว่า ปัญหาชายแดนภาคใต้ของไทยเกิดขึ้นเพราะมีกลุ่มหัวรุนแรงกลุ่มหนึ่งต้องการแบ่งแยกดินแดน ในขณะที่แกนนำขบวนการในอดีต และประชาชนทั่วไปในพื้นที่ต้องการเพียงแค่การรักษาอัตลักษณ์ ทั้งด้านวัฒนธรรม ภาษา และวิถีชีวิตที่ผูกโยงศาสนาเข้าไว้เท่านั้น พวกเขาต้องการความชัดเจนเหล่านี้จากรัฐบาลไทย

สำหรับความคืบหน้าในการพูดคุยสันติสุขในรัฐบาลของ ดร.มหาเธร์ ส่วนใหญ่เรื่องบวกกับไทย เช่น ลงนามสันติภาพ การเปลี่ยนผู้อำนวยการความสะอาดคนใหม่ สามารถกดดันกลุ่ม Barisan Revolusi Nasional (BRN) ให้เข้าร่วมการเจรจา และสามารถเจรจากับกลุ่มมาราปัตตานีได้ โดยมีข้อเสนอแนะต่อทุกหน่วยงานความมั่นคงของไทยดังนี้

(๑) สร้างความสัมพันธ์กับรัฐบาลมาเลเซียชุดใหม่

(๒) การศึกษาทัศนคติของบุคคลสำคัญทางการเมืองของมาเลเซียที่มีอิทธิพลต่อผู้นำประเทศต่อการกำหนดนโยบายและในมิติที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้และความมั่นคงของไทย

(๓) นายโมฮัมหมัด ซาบู รัฐมนตรีกลาโหมของมาเลเซีย มีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับกลุ่มคนหรือผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งด้านการเมืองและด้านศาสนา ประกอบกับมาเลเซียมีความเป็นชาตินิยมมุสลิมสูง อาจส่งผลกระทบต่อขบวนการพูดคุยสันติสุขที่มาเลเซีย

อาจมีแนวคิดเอนเอียงไปทางกลุ่มผู้เห็นต่าง ความร่วมมือระหว่างประเทศจะอิงผลประโยชน์มากกว่า ความจริงใจในฐานะประเทศเพื่อนบ้าน

(๔) ไทยน่าจะผลักดันความร่วมมือตามแนวชายแดนกับมาเลเซีย ได้ต่อไป โดยการพัฒนาเส้นทางคมนาคมเชื่อมต่อด้านชายแดน การพัฒนาพื้นที่ชายแดน การพัฒนา เกษะลังกาวิโดยนโยบายของ PH ที่อาจจะมีผลกระทบต่อแรงงานต้มยำ เนื่องจาก PH แนวโน้มที่จะ จำกัดจำนวนแรงงานต่างชาติ (จาก ๖ ล้านคนเหลือ ๔ ล้านคน) และอาจเพิ่มความเข้มงวดในการ ให้ใบอนุญาตทำงาน/ตรวจลงตรามากขึ้น

(๕) ไทยยังต้องทำความรู้จักกับคณะรัฐมนตรีและคนที่อยู่รอบตัวของ ดร.มหาเธร์ ที่มีอิทธิพลต่อความคิดหรือต่อการกำหนดนโยบายต่อประเทศเพื่อนบ้านต่อไทย หรือ มีความสำคัญในมิติของ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

(๖) ประสานความสัมพันธ์กับนายอันวาร์ อิบราฮิม ให้มากขึ้น

อย่างไรก็ตามมาเลเซียยังคงให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหาภายในประเทศเป็นอันดับแรก เนื่องจากมาเลเซียยึดถือผลประโยชน์แห่งชาติเป็นหลัก มาเลเซียมีความเป็นชาตินิยมมุสลิม และ มาเลเซียมองปัญหาของกลุ่ม IS แตกต่างกับประเทศไทยอย่างสิ้นเชิง ดังนั้นการพูดคุยในเรื่อง ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างไทยและมาเลเซียจึงควรคุยในสิ่งที่เป็นผลประโยชน์ร่วม การช่วย เหลือปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้การทูตอย่างไม่เป็นทางการ และส่งเสริมความร่วมมือ รัฐต่อรัฐ ตอบสนองความร่วมมือทางเศรษฐกิจส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ/การค้าไทย - มาเลเซีย

தாகவனக

สรุปรวมการประชุมศูนย์อาเซียนศึกษา ครั้งที่ ๑ - ๓ / ๒๕๖๒

ภาพประกอบ

การประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษา ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒
เรื่อง “สถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนและอินโด - แปซิฟิก : ผลกระทบต่อไทย
และอาเซียน”

ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑

ณ อิงธาร รีสอร์ท จังหวัดนครนายก

๑) พลตรี ไพศาล งามวงษ์วาน รองเสนาธิการ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นประธานพิธีเปิดฯ และร่วมถ่ายภาพกับวิทยากร

๒) การบรรยายของวิทยากร เรื่อง “สถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก : มุมมองปัจจุบันและทิศทางในอนาคต” โดย ศาสตราจารย์ ดร.สุรัชย์ ศิริไกร ศาสตราจารย์สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๓) การบรรยายของวิทยากร เรื่อง “ทิศทางของจีนต่อ อินโด - แปซิฟิก” โดย พลตรี ดร.ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

๔) การบรรยายของวิทยากร เรื่อง “ทิศทางของสหรัฐฯ ต่อ อินโด - แปซิฟิก” โดย ศาสตราจารย์ ดร.ประภัสสร เทพชาตรี ศาสตราจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สรุปรวมการประชุมศูนย์อาเซียนฯ ครั้งที่ ๑ - ๓ / ๒๕๖๒

๕) การบรรยายของวิทยากร เรื่อง “อินโด - แปซิฟิก : ผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนและไทย” โดย คุณไผท สิทธิสุทนต์ ผู้อำนวยการ สำนักยุทธศาสตร์ความมั่นคงระหว่างประเทศ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

๖) สัมมนาในกลุ่มในประเด็น “สถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน : มุมมองปัจจุบันและทิศทางในอนาคต”

๓) สัมมนาในกลุ่มในประเด็น “อินโด - แปซิฟิก : ผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนและไทย”

สรุปรวมการประชุมศูนย์อาเซียนฯ ครั้งที่ ๑ - ๓ / ๒๕๖๒

๘) ภาพบรรยากาศการประชุมฯ

ภาพประกอบ

การประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษา ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒
เรื่อง “วิกฤตการณ์โรฮิงจา...ความท้าทายของไทยต่อการเป็นประธานอาเซียน”
ในวันพุธที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๓๐๐ - ๑๗๐๐ น.
ณ ห้องเรียนบัณฑิตวิทยาลัย ๑ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๑) พลตรีไพศาล งามวงษ์วาน รองเสนาธิการ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นประธานพิธีเปิดฯ และร่วมถ่ายภาพกับวิทยากร

๒) ภาพการเสวนาของคณะวิทยากร ได้แก่ คุณอาทิตย์ รั๊กทอง ผอ.สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จังหวัดสงขลา สป.พ.ม., ศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ชูตินธรานนท์ ผอ. ศูนย์พัฒนาธรรมศึกษาและนวัตกรรมทางสังคม สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คุณสุรพงษ์ กองจันทึก กรรมการนโยบายองค์การกระจายเสียงฯ (ไทยพีบีเอส) และ พันตำรวจโท ชูศักดิ์ อภัยภักดิ์ รองผู้กำกับการสอบสวน กองกำกับการ ๑ บก.ปคม. ดำเนินรายการโดย พลอากาศตรี ภูมิใจ เลขสุนทรากกร

สรุปรวมการประชุมศูนย์อาเซียนฯ ครั้งที่ ๑ - ๓ / ๒๕๖๒

๓) ภาพบรรยากาศการประชุมฯ

ภาพประกอบ

การประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษา ครั้งที่ ๓/๒๕๖๒
เรื่อง “ทิศทางการเมืองมาเลเซียผลกระทบต่อความมั่นคงของไทย”
ระหว่างวันที่ ๑๒ - ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒
ณ โรงแรม ณ เวลา จังหวัดราชบุรี

๑) พลโท ปริพัฒน์ ผลสินธุ์ รองผู้บัญชาการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นประธาน
ในพิธีเปิดฯ และร่วมถ่ายภาพกับวิทยากรและผู้เข้าร่วมประชุม

๒) การบรรยายพิเศษ เรื่อง “การเมืองของมาเลเซียในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต” โดย ผศ.ดร. ปิติ ศรีแสงนาม ผู้อำนวยการศูนย์เศรษฐกิจระหว่างประเทศ และอาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๓) การบรรยาย เรื่อง “การเมืองของมาเลเซียที่ส่งผลกระทบต่อไทย” โดย อ.ดร.ชัยวัฒน์ มีสินฐาน อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๔) การบรรยาย เรื่อง “การเมืองของมาเลเซียกับทิศทางของ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้” โดย พันเอก รัฐวัชร เสถียรทิพย์ นายทหารปฏิบัติการ ประจำกรมข่าวทหารบก อดีตผู้ช่วยทูตทหารบก ประจำประเทศมาเลเซีย

๕) การสัมมนากลุ่มย่อย เรื่อง “ทิศทางการเมืองมาเลเซียผลกระทบต่อความมั่นคงของไทย”

สรุปผลการประชุมศูนย์อาเซียนฯ ครั้งที่ ๑ - ๓ / ๒๕๖๒

๖) การแถลงผลจากการสัมมนาฯ

๗) สรุปประเด็นและปิดการประชุมฯ โดย พลอากาศตรี ภูมิใจ เลขสุนทรการ ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๘) ภาพรวมบรรยากาศการประชุมฯ

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
62 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
โทร. 02-275-5716 <http://ssc.rtarf.mi.th>